

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Epinion

Vold og udadreagerende adfærd i grundskolen

Rapport til Undervisningsministeriets Departement
September 2026

Indholds- fortegnelse

1. Introduktion til undersøgelsen	4
1.1 Indledning	5
1.2 Designvalg og metodeoversigt	6
1.3 Dataindsamling og repræsentativitet i klasse- og skolesurveys	7
1.4 Afgrænsning og udsigelseskraft	9
1.5 Læsevejledning	10
2. Ledelsesresumé	11
3. Omfang af vold og udadreagerende adfærd	19
3.1 Omfang af forskellige typer vold og udadreagerende adfærd	21
3.2 Involvering af skoleledelsen i episoderne	26
3.3 Voldsbelastning: Et samlet mål for vold og udadreagerende adfærd på klasse-, skole- og kommuneniveau	28
3.4 Perspektivering til andre undersøgelser	32
4. Karakteren af vold og udadreagerende adfærd	36
4.1 Karakteren af fysisk vold mod klasselæreren	38
4.2 Karakteren af fysisk vold mellem elever	43
4.3 Karakteren af trusler og chikaner mod medarbejdere og elever	46
5. Sammenhænge med vold og udadreagerende adfærd	47
5.1 Hvad korrelerer med oplevet vold og udadreagerende adfærd?	49
5.2 Sammenhænge med ingen forekomst af vold og udadreagerende adfærd	56
5.3 Kvalitative input til sammenhænge med vold og udadreagerende adfærd	56
6. Udviklingen i vold og udadreagerende adfærd	57
6.1 Klasselærernes vurdering af udviklingen	59
6.2 Hvilke udviklingstendenser oplever skoleledere?	61
6.3 Hvad siger registerdata?	61
6.4 Hvad fortæller kommunernes registreringer?	64
6.5 Hvordan opleves udviklingen på caseskolerne?	65
7. Årsager til vold og udadreagerende adfærd	66
7.1 Hvordan opleves årsager til vold og udadreagerende adfærd på caseskolerne?	68
7.2 Hvilke årsager peger klasselærerne på?	69

Indholds- fortegnelse

8. Organisatorisk arbejde med forebyggelse og håndtering	70
8.1 Kommunernes organisatoriske arbejde	72
8.2 Skolernes organisatoriske arbejde	75
8.3 Omfanget af skolernes registreringer og organisatoriske beslutninger	78
9. Kompetencer, behov og tiltag	80
9.1 Klasselærernes kompetencer og organisatorisk understøttelse	82
9.2 Tiltag som klasselærere vurderer vil klæde dem bedre på til at håndtere fremtidige episoder	83
9.3 Skoleledernes vurdering af forskellige understøttelsestiltag	84
9.4 Caseskolernes behov og ønsker	85

Introduktion til undersøgelsen

1.1 Indledning

Undersøgelsens opdrag

Undervisningsministeriet har igangsat en undersøgelse af forekomsten og karakteristika ved vold og udadreagerende adfærd i den almene folkeskole og frie grundskoler i skoleåret 2025/2026. Undersøgelsen omfatter ikke specialskoler eller særlige specialundervisningstilbud.

Formålet med undersøgelsen er, at:

- Opnå større viden om vold og udadreagerende adfærd mod skolens personale, andre elever og inventar i grundskolen i dag.
- Bidrage til at kvalificere ministeriets fremtidige arbejde på området.

Herudover skal undersøgelsen også bruges til at forstå, hvordan kommuner og skoler arbejder organisatorisk og pædagogisk med vold og udadreagerende adfærd. Dette med henblik på at understøtte fremtidig udvikling af fx forebyggelse, håndtering og administration på området.

Konkret skal undersøgelsen belyse fire hovedspørgsmål (se boks til højre).

Opgaveløsning

Undersøgelsen er udarbejdet af Epinion og Als Research på baggrund af opdrag fra Undervisningsministeriet.

Den samlede undersøgelse er gennemført i perioden december 2025 til maj 2025. Undersøgelsen baserer sig på en række forskellige dataindsamlinger, hvor særligt tre surveys til hhv. kommuner, skoleledelser og klasselærere samt casebesøg på to skoler udgør den substantielle del af resultaterne i denne rapport. Herudover er der også gennemført en række interessentinterviews og registeranalyser.

Den samlede metode for undersøgelsen og resultaterne beskrives på næste side og mere udførligt i bilag 1, kapitel 1 og 2.

Undersøgelsen belyser fire spørgsmål

I henhold til opdraget skal undersøgelsen belyse fire overordnede hovedspørgsmål om vold og udadreagerende adfærd i grundskolen:

1. Omfanget og karakteren af vold og den udadreagerende adfærd, samt den historiske udvikling
2. Bagvedliggende årsager til vold og den udadreagerende adfærd
3. Baggrundskaraktistika for skoler, der særligt oplever problemer samt skoler, der oplever en lav grad af vold og udadreagerende adfærd
4. Skolernes (og kommunens) håndtering og forebyggelse af vold og udadreagerende adfærd

Baggrund for undersøgelsen

Andre undersøgelser om vold i grundskolen, fx data fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) og Danmarks Lærerforenings (DLF) medlemsundersøgelser, har identificeret udfordringer med vold mod både skolens personale og mellem elever. Dertil peger flere undersøgelser på, at skolens personale oplever, at der er sket en stigning i voldelige episoder i grundskolen. Tilsvarende peger Undervisningsministeriets egen vidensopsamling fra foråret 2024 på, at der er sket en stigning i antallet af sager med udadreagerende adfærd.¹

Indeværende undersøgelse har således som formål at lave en samlet kortlægning af vold og udadreagerende adfærd i den almene grundskole. Modsat mange tidligere undersøgelser, der har fokuseret på udvalgte hændelsestyper, bygger denne undersøgelse på fem afgrænsede former for vold og udadreagerende adfærd.

Denne tilgang gør det muligt både at beskrive omfanget, hyppigheden og karakteren af enkelte adfærdsformer og samtidig undersøge deres potentielle sammenspil i klasserne. Undersøgelsen kan dermed bidrage ind i Undervisningsministeriets videre arbejde med 5 området.

Note: 1) I afsnit 3.4 perspektiveres resultaterne til disse andre undersøgelser, hvor der kan findes kildehenvisninger til disse.

1.2 Designvalg og metodeoversigt

Vold og udadreagerende adfærd blandt elever er komplekst, da der kan anlægges både juridiske, etiske, pædagogiske og arbejdsmiljømæssige perspektiver på at forstå det, og mulighederne for at arbejde med det i grundskolen. Undersøgelsen har derfor skullet sikre blik for både administrative og pædagogiske forståelser og behov ind i feltet.

Undersøgelsen startede derfor med en række **interessentinterviews**, der bidrog med forskellige input og teser, der kunne indarbejdes i undersøgelsen.

Dernæst blev gennemført **tre surveys** på henholdsvis klasse-, skole- og kommuneniveau, som alle blev gennemført i perioden 25. februar til 8. maj 2026:

1. Et **klasselærersurvey**, der afdækkede klasselærerens¹ viden om vold og udadreagerende adfærd afgrænset til den konkrete klasse og i et medarbejderperspektiv. Klasselærer-surveyet er besvaret af 860 klasselærere fordelt på 190 skoler i 61 kommuner. Med udgangspunkt i, hvor mange klasselærere skolelederne har oplyst at have inviteret, udregnes svarprocenten til 32 pct.
2. Et **ledersurvey**, der afdækkede skolelederens viden om vold og udadreagerende adfærd på skolen og i et ledelsesperspektiv. 213 skoleledere har besvaret ledersurveyet. Svarprocenten er 15 pct.
3. Et **kommunesurvey**, der afdækkede forvaltningens viden om vold og udadreagerende adfærd i kommunen og i et forvaltningsperspektiv. 77 skolechefer eller tilsvarende har besvaret kommunesurveyet. Svarprocenten er 79 pct.

Særligt klasselærer- men også ledersurveyet havde et relativt lavt antal besvarelser i forhold til populationen, hvorfor der på næste side redegøres for datakvaliteten og repræsentativitet i disse to surveys. Omvendt vurderes svarprocenten i kommunesurveyet at være yderst tilfredsstillende.

Deltagere i interessentinterviews

- Danmarks Lærereforening (DLF)
- Kommunernes Landsforening (KL)
- Danske Skoleelever
- Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL)
- Skolelederforeningen
- Red Barnet
- Børne- og kulturchefforeningen
- Skole og Forældre
- Danske Handicaporganisationer
- Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA)

Parallelt med surveyindsamlingen blev der gennemført **en kvalitativ interviewundersøgelse på to folkeskoler**, der begge har erfaringer med udfordringer med vold og udadreagerende adfærd. Disse skolars erfaringer er således ikke et repræsentativt udtryk for folkeskolerne generelt, men i stedet en særlig erfaringskilde, der har haft lang tid til at reflektere over og arbejde med vold og udadreagerende adfærd.

På tværs af de to caseskoler blev der gennemført:

- 4 interviews med lærere/pædagoger
- 8 gruppeinterviews med i alt 21 elever
- 2 interviews med skoleledere
- 4 interviews med forvaltning/PPR
- 4 interviews med AMR/TR/AKT (heraf ét gruppeinterview)
- 4 interviews med forældre og barn

Derudover er lavet en analyse af (historiske) registerdata om vold og udadreagerende adfærd i grundskolen, hhv. børn- og ungeunderretninger og arbejdsskadedata fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Formålet er at belyse, hvorvidt vold og udadreagerende adfærd registreres hyppigere nu end tidligere.

Alle ovennævnte metoder udfoldes i vedlagte metodebilag (bilag 1).

Der perspektiveres løbende gennem rapporten til andre (nyere) undersøgelses resultater om emnet, og en samlet oversigt fremgår af afsnit 3.4.

Note: 1) Skolens leder videresendte klasselærersurveyet til den medarbejder, der kendte klassen og dens historik bedst – derfor var det typisk klasselæreren, der besvarede surveyet. Trods variationer i stillingsbetegnelser, benyttes udtrykket "klasselærere", når vi henviser til denne gruppe (også selv om vedkommende fx er pædagog i klassen). Se desuden metodebilag.

1.3 Dataindsamling og repræsentativitet i klasselærer- og ledersurveys

Dataindsamlingen til klasselærer- og ledersurveys er gennemført som en landsdækkende survey blandt almene folkeskoler og frie grundskoler¹. Denne tilgang er valgt for at give alle relevante skoler mulighed for at deltage og dermed styrke grundlaget for at udarbejde nationale estimater.

Epinion har kontaktet skolelederen, som har stået for at videredistribuere spørgeskemaet til de klasselærere, de valgte skulle deltage i undersøgelsen. I klasselærersurveyet er det klasselæreren, som svarer for den klasse, vedkommende selv har ansvaret for. Det sikrer, at alle svar om hændelser og elever kommer fra den underviser, som kender eleverne bedst. Og at ingen elever eller episoder tæller mere end én gang i opgørelsen. Tilgangen gør det samtidig muligt at beskrive både forekomsten af de enkelte former for vold og udadreagerende adfærd og samlet set for klasserne.

Kontaktgrundlaget for undersøgelsen stammer fra Institutionsregisteret. Grundet lave svarprocenter i første invitation via skolernes generelle kontaktemails, berigede Epinion kontaktgrundlaget med direkte kontaktoplysninger på skolelederens arbejdsmail og -telefonnummer via skolernes hjemmesider, som blev anvendt til efterfølgende henvendelser.

Der er tillige gennemført en intensiv påmindelsesproces for at opnå flere svar i klasselærer- og ledersurveys, som både har bestået af mail- og telefoniske påmindelser til skoleledere.

Vejning og efterbehandling

For klasselærer- og ledersurveys er data grundigt analyseret for at finde den bedst egnede tilgang til vægtning og efterbehandling. Der er anvendt poststratificering som vægtmetode til både klasselærer- og ledersurveys.

Tilgangen er, at den samlede population – dvs. alle landets almene folkeskoler og frie grundskoler – inddeles i strata efter institutionstype, region, skolestørrelse og forældrenes uddannelsesbaggrund.

Herefter sammenholdes hvert stratas andel i vores besvarelser med andelen i populationen.²

Vægtene for undersøgelsen ligger i intervallet 0,5 til 1,4 for skoler og 0,6 til 2,1 for klasser, hvilket er inden for det interval, som vægte normalt befinder sig i ved befolkningsundersøgelser baseret på et repræsentativt CPR-udtræk.

Note: 1) De 277 grundskoler, som er en del af Undervisningsministeriets grundskolepanel, er ikke blevet inviteret til at deltage i denne undersøgelse.
2) Alle disse baggrundsplysninger er indsamlet fra spørgeskemaet, institutionsregisteret, Danmarks Statistiks datavindue og uddannelsesstatistiks API.

Fordeling af besvarelser på institutionstype og klassetrin for klasselærersurvey

For at lette fortolkningen af resultaterne, er det relevant at kende til fordelinger blandt besvarelserne på relevante baggrundsvariable. Dette er særligt relevant for klasselærersurveyen, fordi resultaterne herfra fylder meget i løbet af rapporten.

Når det kommer til institutionstype, kommer 66,8 pct. af besvarelserne fra folkeskoler, mens 33,2 pct. kommer fra klasselærere på frie grundskoler (uvægtet). I den samlede population udgør folkeskoler 71,7 pct. af alle skoler, mens frie grundskoler udgør 28,3 pct. Dermed er der en diskrepans på 4,9 procentpoint mellem de indsamlede besvarelser og populationen som helhed. Det skal dog understreges, som nævnt tidligere, at institutionstype indgår i den benyttede vægt, hvorfor der er taget højde for denne diskrepans i de rapporterede resultater.

Herudover fordeler besvarelserne fra klasselærersurveyen sig som følger på tværs af klassetrinsgrupper: 334 eller 38,8 pct. fra indskolingen (svarende til 0.-3. klassetrin), 228 eller 26,5 pct. fra mellemtrinnet (svarende til 4.-6. klassetrin) og 268 eller 31,2 pct. fra udskolingen (svarende til 7.-10. klassetrin). Herudover er der 30 besvarelser, svarende til 3,5 pct., fra ikke-årgangsdelte eller samlæste klasser.

Datagrundlagets repræsentativitet

Samlet set vurderes datagrundlaget efter vægtning at være repræsentativt målt op imod den nationale fordeling af almene folkeskoler og frie grundskoler på følgende variable: klassetrin, region, institutionstype, forældrenes uddannelsesniveau, skolestørrelse, socioøkonomisk reference, elevfravær, karaktergennemsnit, inklusionsgrad, kompetencedækning, trivsel og andelen af elever, som er indvandrere eller efterkommere.

For at vurdere datagrundlagets kvalitet i forhold til at estimere nationale mål for vold og udadreagerende adfærd er surveydata sammenlignet med registerdata fra Danmarks Statistik i forhold til andelen af elever, som har en underretning om udadreagerende adfærd. Ved hjælp af vores spørgeskema til skolelederne estimeres det, at den gennemsnitlige andel elever med en underretning om udadreagerende adfærd er 0,0172, mens det tilsvarende tal i registerdata er 0,0179¹.

Den meget tætte overensstemmelse mellem surveydata og registerdata understøtter, at de vægtede estimater giver et grundlag for nationale estimater af vold og udadreagerende adfærd i grundskolen. For de vigtigste estimater for vold og udadreagerende adfærd er der yderligere beregnet 95 pct. konfidensintervaller.

Der henvises desuden til uddybet metodenotat i bilag 1 til denne rapport.

Note: 1) Det gennemsnitlige antal elever med en underretning beregnes som: antal elever i den almene folkeskole eller frie grundskoler med en underretning om udadreagerende adfærd divideret med det samlede antal elever i den almene folkeskole og frie grundskoler.

1.4 Afgrænsning og udsigelseskraft

Afgrænsning af vold og udadreagerende adfærd

På baggrund af en omfattende desk research og førømtalte interviews med interessenter, er vold og udadreagerende adfærd blevet inddelt og defineret i tre adfærds-kategorier: Fysisk vold, trusler eller chikane samt materiel vold.

Herunder har undersøgelsen skelnet mellem, om den enkelte adfærd var rettet imod *andre elever* eller *medarbejdere* på skolen.

Derfor undersøges frekvenserne af **fem underliggende kategorier** indenfor vold og udadreagerende adfærd:

1. Fysisk vold imod medarbejdere (i spørgeskemaet opdelt på vold mod respondenter og vold mod andet personale)
2. Fysisk vold mellem elever
3. Trusler eller chikane målrettet medarbejdere
4. Trusler eller chikane mellem elever
5. Materiel vold

Da respondenternes opfattelse af vold kan være meget forskellig fra person til person, har der været lagt vægt på, at alle spørgeskemaer indledningsvis var forsynet med en tydelig definition af vold og udadreagerende adfærd, hvor der blev givet eksempler (se definitioner i boks neden for). Respondenterne har løbende kunnet se disse definitioner vha. *mouse over* funktioner i spørgeskemaet.

Hovedfokus på den fysiske vold

Af hensyn til spørgeskemalængde og skolernes tid til deltagelse, har det ikke været muligt at kortlægge alle fem kategorier i dybden. Det er derfor blevet prioriteret at bruge plads i spørgeskemaet på at kortlægge situationer og karaktertræk ved de to første kategorier, der handler om fysisk vold imod hhv. medarbejdere eller elever.

Fokus på 2025

De tre surveys har fokuseret på at afdække hyppighed og omfang af de forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd for en afgrænset periode (kalenderåret 2025).

Fokus på det, respondenterne ved noget om

Alle surveys har fokuseret på så præcist som muligt at spørge respondenterne om det, de ved mest om. Klasselærerne er således bedt om at svare for deres specifikke klasse (fremfor generelt om skolen). Tilsvarende er de detaljerede spørgsmål om fysisk vold mod medarbejdere (hvad skete der konkret) kun stillet til de klasselærere, som selv har været udsat for det. Ligeledes er skoleledere og forvaltninger, fx i relation til omfang og udvikling, hovedsagelig blevet bedt om at vurdere de sager, hvor skoleledelsen/-forvaltningen blev involveret. Dette for at sikre, at de tre surveys giver et så præcist og retvisende billede af virkeligheden som muligt.

Introtekst fra surveys:

Denne undersøgelse skal belyse forekomsten af forskellige former for voldelig og udadreagerende adfærd i danske grundskoler. Vi arbejder med følgende **definitioner og afgrænsninger**:

Der skelnes mellem:

- **Fysisk vold** (*at nogen bliver slået, sparket, skubbet, bidt, revet, kradset, nappet, rykket i håret, spyttet på, fastholdt eller får kastet noget efter sig*)
- **Trusler eller chikane** (*dvs. ikke-fysisk vold, herunder aggression imod andre samt verbal, skriftlig eller digital chikane*).
- **Materiel vold** (*gøre skade mod materielle genstande/ting*).

VIGTIGT: I undersøgelsen vil vi altså fokusere på at afdække adfærd, der er voldelig eller udadreagerende. Du bedes have disse definitioner i tankerne, når du besvarer spørgsmålene. De vil blive gentaget som hjælpetekster relevante steder i spørgeskemaet

1.5 Læsevejledning

2

Resumé (s. 11)

Hovedfund præsenteres.

3

Omfang af vold og udadreagerende adfærd (s. 19)

I kapitlet præsenteres vold og udadreagerende adfærd, som det opleves fra de forskellige aktører, der beskæftiger sig med området. Alle typer af vold og udadreagerende adfærd sættes under lup.

4

Karakter af vold og udadreagerende adfærd (s. 36)

I kapitel 4 beskrives det, hvordan vold og udadreagerende adfærd konkret kan se ud i forskellige situationer, hvor adfærden opstår. Det skal give læseren en mere jordnær forståelse af vold og udadreagerende adfærd.

5

Sammenhænge med vold og udadreagerende adfærd (s. 47)

Her undersøges det, hvilke sammenhænge der er mellem karaktertræk ved skoler, klasser samt klasselærere og graden af vold og udadreagerende adfærd. Analyserne giver et nuanceret indblik i, hvad der påvirker vold og udadreagerende adfærd alt andet lige.

6

Udviklingen i vold og udadreagerende adfærd (s. 57)

I dette afsnit skiftes fokus til, hvordan udviklingen af vold og udadreagerende adfærd ser ud over tid. Med andre ord, er der flere eller færre af sådanne episoder i dag? Her inddrages flere forskellige datakilder, både fra surveys og registerdata, for at nuancere forståelsen.

7

Årsager til vold og udadreagerende adfærd (s. 66)

I dette afsnit sættes der fokus på, hvordan medarbejdere på landets skoler oplever de bagvedliggende årsager til vold og udadreagerende adfærd. Her inddrages både kvantitativ data fra surveyet til klasselærerne samt kvalitative interviews.

8

Organisatorisk arbejde med forebyggelse og håndtering (s. 70)

I kapitel 8 undersøges det nærmere, hvordan der arbejdes strategisk med hhv. forebyggelse og håndtering af vold og udadreagerende adfærd fra forskellige perspektiver og niveauer.

9

Kompetencer, behov og ønsker (s. 80)

Det er relevant at undersøge, hvilke behov klasselærere og ledere på skolerne selv oplever at mangle. Dette sidste kapitel sætter netop fokus derpå; hvilke tiltag efterspørger de mennesker, der arbejder med området hver dag?

Resumé

- her gengives nøgleresultater på tværs af kapitler

Resuméet giver et overordnet billede af analysens vigtigste fund

I dette kapitel præsenteres de overordnede nøglefund på tværs af rapporten.

Formålet er at give læseren et overordnet indtryk af, hvordan det samlede billede ser ud. Herunder:

- Hvordan omfang og udvikling i vold og udadreagerende adfærd ser ud
- Hvad der kan være af bagvedliggende årsager
- Hvordan skoler arbejder med det

Til *højre* præsenteres seks af undersøgelsens helt overordnede fund. Disse seks fund udfoldes og nuanceres som afsnit i resuméet med henvisning til understøttende data.

Fortolkning og kompleksitet

I læsningen af denne rapports fund skal det understreges, at vold og udadreagerende adfærd i den almene grundskole må forstås som yderst komplekst. Analyserne viser, at vold og udadreagerende adfærd ikke kan fuldt ud forklares ved at se *isoleret* på fx eleverne, lærernes kompetencer, skolekarakteristika eller ud fra socioøkonomiske forhold.

Tværtimod peger analysen på, at vold og udadreagerende adfærd opstår i krydsfeltet mellem mange forskellige faktorer, der er i konstant bevægelse ude i den enkelte skoles praksis – fx skolens organiseringsformer, medarbejdernes kompetencer, elevsammensætning og skolens bredere sociale kontekst.

Derfor illustrerer resultaterne, at forebyggelse og håndtering af vold og udadreagerende adfærd kræver opmærksomhed på flere niveauer samtidig – og i sidste ende forståelse for de lokale forhold i den enkelte skoles kontekst.

Seks overordnede fund:

Fund 1:

Vold og udadreagerende adfærd foregår primært og hyppigst mellem elever i indskolingen. Samtidig forekommer vold og udadreagerende adfærd oftere i folkeskoler end i frie grundskoler.

Fund 2:

Der er statistiske sammenhænge mellem højere grad af vold og udadreagerende adfærd og klasser, hvor klasselæren ikke vurderer at have høje pædagogisk-relationelle kompetencer, mindst én elev modtager støtte i undervisningen¹, og hvor forældre til elever på skolen har et lavere uddannelsesniveau.

Fund 3:

Vold og udadreagerende adfærd er i stigende grad blevet en udfordring for nogle folkeskoler over årene. Sammenlignet med de frie grundskoler har stigningen været markant mere udtalt i folkeskolerne.

Fund 4:

Klasselærerne peger primært på, at det ofte er elevers manglende evne til selvregulering, der forklarer voldelig og udadreagerende adfærd.

Fund 5:

Både kommuner og skoler har mest fokus på at skabe inkluderende børnefællesskaber, når det kommer til forebyggende indsatser.

Fund 6:

De fleste klasselærere og skoleledere vurderer, at to-voksen ordninger er det bedste værktøj til at håndtere fremtidige situationer med vold og udadreagerende adfærd.

Note: 1) Klasselærerne har i et surveysspørgsmål vurderet, hvor mange elever i klassen, der modtager undervisning/pædagogisk støtte, der ligger ud over de almindelige pædagogiske rammer i almenklassen (fx undervisning med ekstra voksen, særligt tilrettelagte forløb eller delvis undervisning uden for almenklassen samt specialundervisning i almenklassen). I rapporten refereres der til disse elever som elever, der 'modtager støtte i undervisningen'.

1. Vold og udadreagerende adfærd foregår primært og hyppigst mellem elever i indskolingen

Episoder med vold og udadreagerende adfærd sker primært mellem elever – og i mindre grad imod lærerne

I klasselærersurveyet afdækkes forekomsten af vold og udadreagerende adfærd i kalenderåret 2025. Resultaterne viser, at episoder *mellem elever* er betydeligt mere udbredte end vold og udadreagerende adfærd rettet *imod personale*.

1. Trusler og chikane *mellem elever* er forekommet i 57 pct. af klasserne på mindst ét tidspunkt. I 41 pct. af alle klasser forekommer det på månedlig basis eller oftere.
2. Fysisk vold *mellem elever* er forekommet i 55 pct. af klasserne på mindst ét tidspunkt. I 36 pct. af alle klasser forekommer det på månedlig basis eller oftere.
3. I kontrast har der i 20 pct. af klasserne været fysisk vold *imod personale*. I 9 pct. af alle klasser forekommer det på månedlig basis eller oftere.

Både omfanget og hyppigheden drives dog i høj grad af tendenser i indskolingen.

Vold og udadreagerende adfærd er klart mest udbredt i de yngste klasser

Generelt observeres der en klar tendens til, at vold og udadreagerende adfærd er særligt udbredt blandt de yngste i indskolingen, mens omfanget falder på de ældre klassetrin. Dette er især gældende for episoder rettet mod personalet, men fysisk vold mellem elever er også betydeligt lavere i udskolingen sammenlignet med indskolingen.

Der er mere vold og udadreagerende adfærd på folkeskoler end på de frie grundskoler

På en skala der måler det samlede omfang af vold og udadreagerende adfærd, har folkeskolerne et gennemsnitligt omfang på 16 point. Det er dobbelt så højt som hos de frie grundskoler (7,8 point).

I de klasser, hvor der er tilfælde af vold og udadreagerende adfærd, er det ofte 1-2 elever, der udviser adfærden

Spørger man klasselærerne i de klasser, hvor der er tilfælde af vold og udadreagerende adfærd, om, hvor mange individuelle elever der udviser adfærden, svarer de fleste 1-2 individer. Konkret er det tilfældet i 60 pct. af klasserne med mindst ét tilfælde af fysisk vold, at det er 1-2 elever, der har udvist denne adfærd.

I de klasser, hvor der har været få episoder over året, giver det også mening, at der har været få elever, der har udvist adfærden. Spørgsmålet er dog, om antallet af individuelle elever med adfærden øges i de klasser, hvor der er hyppigere tilfælde af vold?

Her peger analysen på, at der i klasser med hyppige tilfælde af voldelig og udadreagerende adfærd, er små tendenser til, at flere elever involveres (3 eller flere elever). Men det er lige så interessant at observere, at 48 pct. af klasselærerne, i de klasser, hvor der er højest omfang af voldelig og udadreagerende adfærd, *stadig* angiver, at det er 1-2 elever, der udviser denne adfærd (mod 60 pct. i gennemsnit).

Dette peger altså på, at få elever i flere tilfælde kan drive en del af det samlede omfang af vold og udadreagerende adfærd.

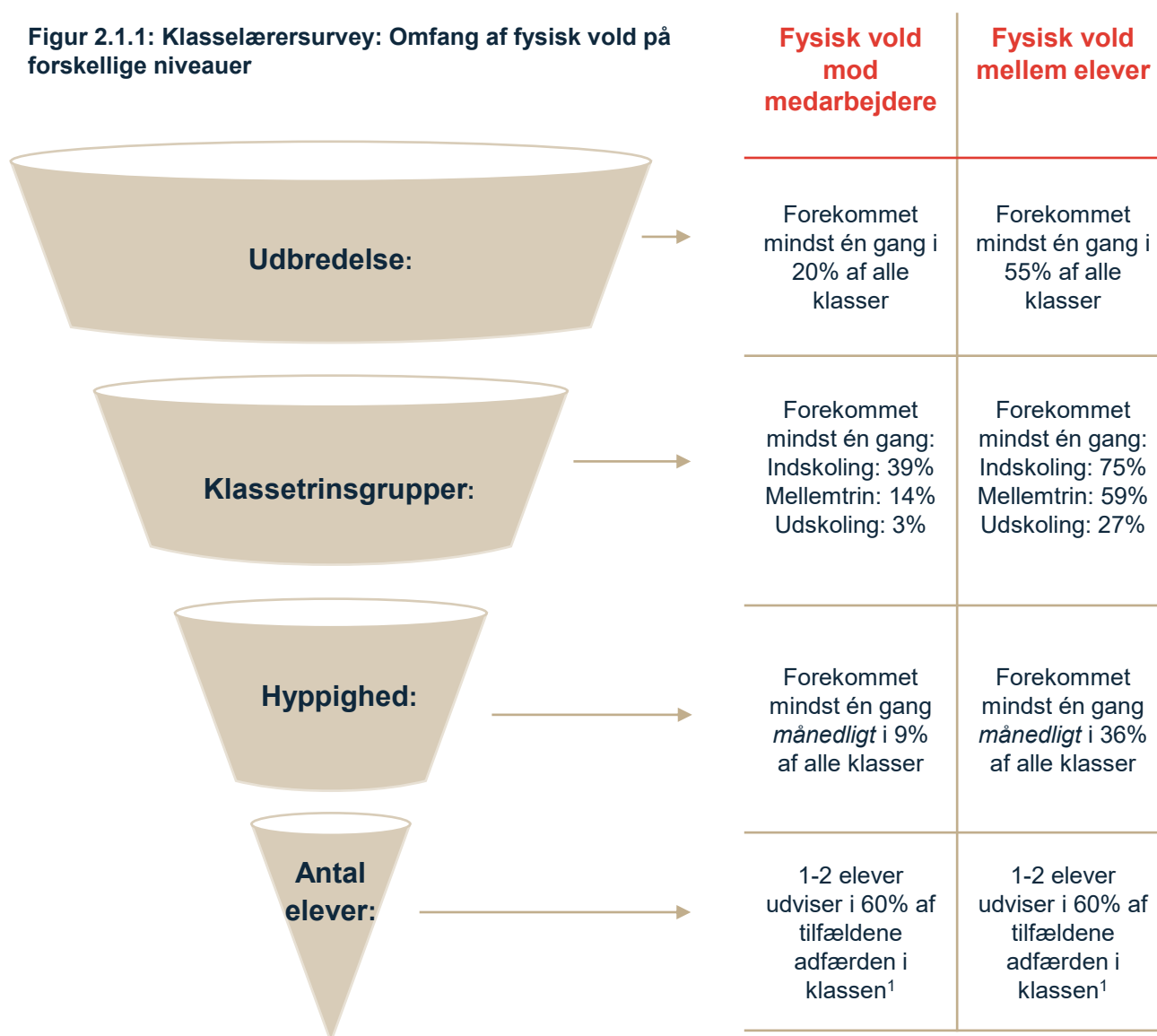
Eksempler på omfang af fysisk vold

I figur 2.1.1 på næste side samles op på udvalgte nøgletal, der giver et billede af udbredelse og hyppighed i **fysisk vold** rettet imod hhv. medarbejdere og elever.

Figuren neden for har til hensigt af illustrere, at forekomsten af en enkelt episode på et helt skoleår betyder, at en klasse tæller med i den samlede opgørelse af udbredelsen af vold og udadreagerende adfærd. Det betyder dog ikke, at fysisk vold mod elever eller medarbejdere er hyppigt forekommende i klassen, eller at episoderne drejer sig om mere end én elev. For at illustrere dette komplekse billede, viser figuren mere detaljeret, hvor udbredte de to former for fysisk vold er.

Som det ses, bevæger figuren sig fra en bred forståelse, hvor én episode i én klasse over ét år tæller med (klasser, hvor adfærden er en undtagelse), til en mere dybdegående forståelse af i hvor mange klasser, adfærden er en del af dagligdagen.

Figur 2.1.1: Klasselærersurvey: Omfang af fysisk vold på forskellige niveauer

Note: 1) Her medregnes udelukkende klasser, hvor mindst ét tilfælde af vold og/eller udadreagerende adfærd er forekommet.

2. Omfanget af vold og udadreagerende adfærd varierer meget mellem klasser – og særlige faktorer hænger sammen hermed

Omfanget af vold og udadreagerende adfærd er meget forskelligt fra klasse til klasse

Et centralt bidrag fra undersøgelsen er udviklingen af en samlet *omfangsskala* for vold og udadreagerende adfærd, der gør det muligt at sammenfatte forekomst og hyppighed af forskellige former for vold og udadreagerende adfærd i ét fælles mål.

Analyserne med det samlede mål viser, at der er stor forskel på omfanget af vold og udadreagerende adfærd på tværs af landets klasser. 28 pct. af alle klasser har slet ikke oplevet episoder med vold og udadreagerende adfærd i 2025. I den anden ende af skalaen står 20 pct. af klasserne for halvdelen af den samlede forekomst af vold og udadreagerende adfærd, hvilket må antages i høj grad at påvirke disse klasser.

Vold og udadreagerende adfærd hænger sammen med kompetencer og forældrenes uddannelsesniveau

For at komme nærmere, hvad der hænger sammen med forekomsten af vold og udadreagerende adfærd, er der foretaget en sammenhængsanalyse af faktorer på tre niveauer: Karakteristika ved klasselæreren, ved klassen og ved skolen.

På *klasselærerniveau* ses en sammenhæng mellem en lav forekomst af vold og udadreagerende adfærd og klasselærere, der vurderer deres egne pædagogisk-relationelle kompetencer som høje – dvs. evnen til at afværge og nedtrappe konflikter, samt deres relation til klassen og kendskab til dens dynamikker.

På *klasseniveau* er den stærkeste sammenhæng, hvorvidt der i klassen er elever, der modtager støtte i undervisningen. Hvis der er elever i klassen, der modtager støtte i undervisningen, er der alt andet lige større sandsynlighed for, at klassen har oplevet en eller flere episoder med vold og udadreagerende adfærd.

Til sidst er *skoleniveauet* undersøgt, og her findes den stærkeste sammenhæng med uddannelsesniveauet blandt skolens forældre. Det vil sige, at jo højere uddannelsesniveau forældrene har, desto lavere sandsynlighed er der for, at den givne klasse har oplevet fysisk vold og/eller udadreagerende adfærd.

Flere forhold har ingen sammenhæng, når der kontrolleres for baggrundsvariable.

Når der i de statistiske analyser kontrolleres for en række baggrundsvariable, ses ingen selvstændig effekt af flere forhold, som kunne være teoretiseret som betydningsfulde. Det gælder i særlig grad andel indvandrere og efterkommere på skolen – samt institutionstype for de fleste typer af vold og udadreagerende adfærd.

Voldsepisoder skal tolkes i kontekst

På caseskolerne fortæller de, at det er vigtigt at forstå konteksten omkring en voldsepisode, og hvordan forskellige forhold spiller ind. Her pointeres, at det giver mindre mening at tale om fx slag og spark som *vold*, når der er tale om elever, der på grund af alder, eller manglende evner til selvregulering, slår ud i affekt. På én skole foretrækker man eksempelvis at kalde det *voldsomme*, fremfor fx *voldelige*, situationer. Denne sproglige nuancering fastholder, at slag og spark er uhensigtsmæssige, og at gentagelser kan slide på personalets trivsel – men det betyder også, at adfærden primært forstås som en pædagogisk opgave med fokus på støttebehov afhængig af elevens alder, intentioner, evner til selvregulering og episodens grovhed.

Disse kvalitative fund peger derfor på, at det er vigtigt at forstå vold og udadreagerende adfærd i kontekst af forskellige klassetrin, når der laves kvantitative opgørelser.

3. Vold og udadreagerende adfærd anses i stigende grad som en udfordring

Flere indikatorer peger imod en stigning

I rapporten har der været inddraget flere forskellige datakilder til at belyse, om der er sket en stigning i vold og udadreagerende adfærd på skolerne.

På baggrund af disse datakilder ser det ud til, at der er sket en stigning i, hvor meget vold og udadreagerende adfærd udgør et problem – særligt for folkeskolen.

Datakilderne peger således på, at flere klasselærere i folkeskolen oplever en stigning over de sidste fem år. Dertil kommer, at systemet omkring lærerne – fx en lille overvægt af ledere, underretninger, registrering af arbejdsskader m.m. – i stigende grad registrerer hændelser med vold og udadreagerende adfærd (se kolonnen til højre).

Samlet tyder undersøgelsen på en stigning

Vi kan dog ikke nødvendigvis være sikre på, om det er en *faktisk* stigning i omfanget, eller om det blot er en *oplevet* stigning. I de kvalitative interviews høres fx, at medieopmærksomhed, forskydninger i lærerens personlige grænser, personlige holdninger og øget fokus på registrering muligvis kan påvirke respondenters oplevelse og slå igennem i systemet.

Uanset omfang er det dog sandsynligt, at vold og udadreagerende adfærd er en stigende *udfordring* for (nogle) folkeskoler. Fx viser undersøgelsen, at skolerne i højere grad ser behov for at inddrage ledelsen og systemerne på og omkring skolen for at håndtere det. Som mulige forklaringer på stigningen i dette behov, er ændringer i elevers adfærd én forklaringsmodel. Men skolernes øgede behov for at række ud kan muligvis også skyldes ændringer i andre forhold ved skolen, såsom i lærernes pædagogiske kompetencer, organisatorisk kapacitet på skolen og fokus på forebyggende arbejde.

Uagtet om vold og udadreagerende adfærd i stigende grad udfordrer nogle folkeskoler på grund af ændringer i selve omfang – eller ændringer i kapacitet til at håndtere adfærd – så er det en udfordring, der givetvis har reelle effekter på det psykiske arbejdsmiljø og pædagogikken på skolerne.

1. Flere lærere oplever en stigning

I klasselærersurveyet ses en mindre overvægt af klasselærere fra folkeskolen, der vurderer omfanget af vold og udadreagerende adfærd er stigende: 25-28 pct. vurderer, at omfanget af de fem typer af vold og udadreagerende adfærd *på skolen generelt* er stigende over de sidste fem år. 9-11 pct., at omfanget er faldende. 43-48 pct. opfatter omfanget som uændret.

2. Flere ledere inddrages oftere

I ledersurvey svarer en lille overvægt af folkeskolelederne, at de hyppigere inddrages i hændelser med vold og udadreagerende adfærd: 17-24 pct. skoleledere på folkeskoler vurderer, at ledelsen er blevet mere hyppigt involveret i de fem typer af vold og udadreagerende adfærd over de sidste fem år. 14-17 pct. på folkeskoler vurderer, at de er blevet mindre hyppigt involveret, mens 48-60 pct. svarer uændret.

3. Flere kommuner registrer stigning på nøgleindikatorer

29-33 pct. af de forvaltninger, der har et system til at følge skolernes udvikling ift. vold mod medarbejdere og brug af magt-anvendelser, oplever en stigning over de sidste fem år. 4-12 pct. af dem oplever faldende niveauer, og 39-45 pct. oplever uændrede niveauer.

4. Der er en stigning i registreringer

I 2015 var der underretning på 0,7 pct. af elever i udskolingen angående udadreagerende adfærd – i 2024 var andelen på 2,5 pct. – dvs. mere end en tredobling. I data fra Arbejdsmarkedets Erhvervs-forsikring ses, at der i 2008 var oprettet 28 sager om vold imod lærere - og i 2025 125 sager.

4. Elevers emotionelle og adfærdsmæssige udfordringer forklarer episoder med vold og udadreagerende adfærd

Klasselærerne peger på, at vold og udadreagerende adfærd ofte skyldes elever, der er udfordret på følelsesregulering

I klasselærersurveyen har respondenter, der har direkte erfaringer med forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd i klassen, vurderet hvilke årsager, der kan forklare adfærden.

De tre årsager, som klasselærerne hyppigst peger på, er følgende:

1. 80 pct. af klasselærerne vurderer, at elevernes evne til at styre deres følelser *altid* eller *i mange tilfælde* kan forklare voldelig og udadreagerende adfærd.
2. 75 pct. af klasselærerne vurderer, at elevernes manglende evne til at forstå egen og andres adfærd *altid* eller *i mange tilfælde* kan forklare voldelig og udadreagerende adfærd.
3. 61 pct. af klasselærerne vurderer, at voldelig og udadreagerende adfærd *altid* eller *i mange tilfælde* skyldes leg eller sjov, der går over gevind.

Disse forklaringer er især udbredte blandt klasselærere i indskolingen, hvor størstedelen af episoderne med vold og udadreagerende adfærd forekommer.

Resultaterne tyder på, at klasselærere i indskolingen ser en udfordring, der kræver en pædagogisk indsats – konkret at understøtte de yngre elever i at udvikle bedre forudsætninger for at mestre og regulere deres egen adfærd.

Denne tolkning bakkes også op af fund fra casebesøg.

Caseskolerne peger på, at elevers adfærd skal forstås nuanceret

Resultaterne fra survey understøttes af kvalitative interviews på caseskoler, hvor der er en oplevelse af, at yngre elever i stigende grad har vanskeligt ved at regulere følelser og håndtere konflikter. I den forbindelse peges der på, at vold og udadreagerende adfærd i de yngre klasser ofte kommer til udtryk ved, at en elev fx langer ud *i affekt* og rammer en lærer eller elev. Der berøres her et grundlæggende spørgsmål, som også blev rejst i de indledende interessentinterviews, om, hvilken rolle elevens intention eller mangel på samme spiller i forståelsen af adfærden og den pædagogiske håndtering af situationen efterfølgende.

En mulig forklaring på, at vold og udadreagerende adfærd bliver mindre udbredt i takt med, at eleverne bliver ældre, kan derfor være, at deres evner til at følelsesregulere og udøve selvkontrol udvikles med alderen.

Samtidigt peges der på skolens vigtige rolle i at understøtte denne udvikling – ved at arbejde bevidst både forebyggende og håndterende, og finde balancer mellem fællesskabet og individets behov.

De kvalitative interviews peger desuden på, at socioøkonomiske faktorer ikke bør negligeres i forståelsen af vold og udadreagerende adfærd. Social udsathed, belastninger i opvæksten og begrænsede forældreressourcer fremhæves eksempelvis som forhold, der kan øge risikoen for, at en elev bliver involveret i episoder med vold og/eller udadreagerende adfærd.

5. Kommuner og skoler arbejder både med håndtering og forebyggelse

Når det kommer til *forebyggende indsatser*, angiver flest kommuner blandt flere muligheder, at de fokuserer på at skabe inkluderende børnefællesskaber (70 pct. arbejder med dette på tværs af skoler). Her er der en overensstemmelse med resultaterne fra skolelederne, som også oplyser, at de primært arbejder med indsatser rettet mod inkluderende fællesskaber.

48 pct. af skolerne har også arbejdet med indsatser for hele skolen, der omhandler styrkelse af lærernes relationer til eleverne som en forebyggende indsats – hvilket i sammenhængsanalysen er den mest betydningsfulde faktor på lærerniveau, når det kommer til at mindske forekomsten af vold og udadreagerende adfærd.

Når fokus skiftes til *håndtering* af episoder med vold og udadreagerende adfærd, efter de er opstået, peger både kommuner og skoler på, at et særligt vigtigt indsatsområde er procedurer for dokumentation og registrering – hvilket stemmer overens med, at antallet af underretninger er steget over tid. Herudover har mange både kommuner og skoler fokus på at have vejledninger om, hvordan lærere kan hente hjælp i konfliktfyldte situationer.

Ifølge estimer baseret på resultater fra skolerne, registreres der i gennemsnit på ét år 20 magtanvendelser, 17 underretninger og 12 udelukkelse per 1.000 elever.

6. Både klasselærere og skoleledere peger på, at flere timer med to-voksenordninger vil klæde dem bedre på

I overensstemmelse med sammenhængsanalysen angiver klasselærerne ligeledes selv, at deres relation til klassen og eleverne i klassen giver dem bedre forudsætninger for at håndtere problematiske episoder.

Hvis man spørger både klasselærerne og skolelederne, hvilke tiltag, de mener, kunne klæde medarbejderne bedre på til at håndtere situationer med vold og udadreagerende adfærd i fremtiden, så peger særligt mange på to-voksenordninger (78 pct. af klasselærerne). Klasselærere i klasser med høj voldbelastning mener i signifikant højere grad, at to-voksenordninger vil klæde dem bedre på. Til sammenligning er skoleledere på frie grundskoler mindre tilbøjelige til at mene, at tolærerordninger vil klæde lærerne bedre på.

Lidt færre klasselærere vurderer, at udvidede beføjelser til at gribe fysisk ind vil klæde dem bedre på til at håndtere fremtidige episoder (43 pct.). Generelt vurderes de fleste tiltag opstillet i surveyet som ønskværdige for relativt store andele af klasselærerne, selvom nogle ønskes mere end andre. Behovene afhænger givetvis af skolernes situation og lokale kontekst.

De kvalitative interviews på caseskolerne nuancerer ovenstående. Her ønskes især ressourcer til at arbejde videre og i dybden med særligt forebyggelse gennem eksisterende pædagogiske og organisatoriske indsatser.

Omfang af vold og udadreagerende adfærd

Indledning til kapitel 3

Omfang af vold og udadreagerende adfærd

Vold og udadreagerende adfærd opleves i meget forskelligt omfang på tværs af skoler, klassetrinsgrupper og klasser. Og der er stor forskel på forekomsten af de enkelte typer af vold og udadreagerende adfærd. I dette kapitel beskrives omfanget af vold og udadreagerende adfærd, som det opleves fra forskellige perspektiver, hhv. et klasseperspektiv helt tæt på episoderne og et skoleperspektiv, der omhandler de episoder, hvor lederne involveres.

Kapitlet beskriver først omfanget af de fem typer af vold og udadreagerende adfærd. Et centralt resultat af undersøgelsen er imidlertid, at de forskellige typer ofte optræder samlet i de samme klasser. Derfor afsluttes kapitlet med en analyse af klassernes samlede voldsbelastning.

Afsnit og hovedfund

3.1

Omfang af forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd (s. 21)

Chikane og trusler eller fysisk vold mellem elever er de to adfærdstyper, som er klart mest forekommende. Begge typer er forekommet mindst én gang i over halvdelen af klasserne i 2025. Omvendt forekommer fysisk vold mod personalet relativt sjældnere. I 20 pct. af klasserne har der mindst én gang været fysisk vold mod medarbejdere i 2025.

Fysisk vold mod skolens personale sker sjældent i udskoling og langt hyppigere i indskoling. I de klasser, hvor der er tilfælde med fysisk vold rettet imod personale og mellem elever, er det for 60 pct. af klasserne 1-2 elever, som har udvist adfærden – og i 17 pct. af disse klasser er det 5 eller flere elever.

3.2

Involvering af skoleledelsen i episoderne (s. 26)

På 20 pct. af skolerne bliver skoleledelsen inddraget mindst ugentligt i sager omkring fysisk vold mellem elever, mens det mht. fysisk vold mod personale var tilfældet på 11 pct. af skolerne. 25 pct. af skolelederne svarer, at de ikke blev inddraget i sager om fysisk vold imod personalet på skolen i 2025. På 17 pct. af skolerne er lederne blevet inddraget i sager med trusler mellem elever i næsten alle eller en del af skolens klasser, mens det tilsvarende tal for fysisk vold mellem elever er 13 pct.

3.3

Samlet omfang af vold og udadreagerende adfærd i klasserne (s. 28)

Et centralt resultat af undersøgelsen er, at de fem typer af vold og udadreagerende adfærd i høj grad følges ad. Klasser med høj forekomst af én type vold har ofte også høj forekomst af andre typer af vold og udadreagerende adfærd.

Analyserne viser, at belastningen er meget ulige fordelt mellem klasserne. En betydelig andel af klasserne oplever ingen eller begrænset vold og udadreagerende adfærd, mens en mindre gruppe klasser oplever et markant højere samlet omfang. Omfangsmålet bygger både på, hvilke typer for vold og udadreagerende adfærd der forekommer i klassen, og hvor hyppigt de forekommer.

3.4

Perspektivering til andre undersøgelser (s. 32)

Til sidst perspektiveres der til nyere undersøgelser om vold og udadreagerende adfærd. Mange af disse kan dog ikke sammenlignes direkte med indeværende undersøgelse. Ikke desto mindre peger andre tidligere undersøgelser – ligesom indeværende undersøgelse – på, at vold og udadreagerende adfærd i grundskolen udgør en udfordring i et betragteligt antal klasser.

3.1 Omfang af forskellige typer vold og udadreagerende adfærd

Det er væsentligt at understrege, hvordan man skal læse undersøgelsens opgørelse af omfang af vold og udadreagerende adfærd korrekt. Det skyldes, at når undersøgelsen afdækker forekomsten af enkeltstående episoder over et helt skoleår, så skal der kun én episode med fx trusler mellem elever til, at en klasse tæller med. Men det betyder ikke, at trusler eller andre adfærdstyper er hyppigt forekommende i klassen, eller at episoderne drejer sig om mere end én elev.

For at illustrere dette komplekse billede, vises der i figur 3.1.1 neden for en oversigt, som mere detaljeret viser, hvor udbredte de forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd er.

Som det ses, bevæger figuren sig fra en bred forståelse, hvor én episode i én klasse over ét år tæller med (klasser, hvor adfærden er en undtagelse), til en mere dybdegående forståelse af i hvor mange klasser adfærden er en del af dagligdagen.

Figur 3.1.1: Udbredelse og hyppighed af vold og udadreagerende adfærd – baseret på vurderinger i klasselærersurvey

	Fysisk vold mod medarbejdere	Trusler og chikane mod medarbejdere	Materiel vold	Fysisk vold mellem elever	Trusler og chikane mellem elever
Udbredelse: Andel af klasser, hvor mindst én episode er forekommet i 2025 med forskel mellem klassetrinsgrupper:	20% af alle klasser Indskoling: 39% Mellemtrin: 14% Udskoling: 3%	28% af alle klasser Indskoling: 40% Mellemtrin: 22% Udskoling: 18%	46% af alle klasser Indskoling: 52% Mellemtrin: 45% Udskoling: 43%	55% af alle klasser Indskoling: 75% Mellemtrin: 59% Udskoling: 27%	57% af alle klasser Indskoling: 70% Mellemtrin: 57% Udskoling: 43%
Hyppighed: Andel af klasser, hvor adfærden forekommer på mindst månedlig basis:	9% af alle klasser Indskoling: 17% Mellemtrin: 5% Udskoling: 1%	18% af alle klasser Indskoling: 29% Mellemtrin: 14% Udskoling: 9%	27% af alle klasser Indskoling: 36% Mellemtrin: 24% Udskoling: 20%	36% af alle klasser Indskoling: 61% Mellemtrin: 32% Udskoling: 11%	41% af alle klasser Indskoling: 58% Mellemtrin: 38% Udskoling: 25%
Antal elever, der udviser adfærden i klasser, hvor mindst ét tilfælde af vold og/eller udadreagerende adfærd er forekommet, jf. klasselærerens vurdering:	1-2 elever (i 60% af tilfældene)	1-2 elever (i 59% af tilfældene)	NA	1-2 elever (i 60% af tilfældene)	1-2 elever (i 59% af tilfældene)

Med ovenstående in mente dykkes nu ned i udbredelsen af vold og udadreagerende adfærd på tværs af landets skoler.

I den forbindelse er det værd at notere, at klasselærerne i nedenstående spørgsmål, som illustreret i figur 3.1.2, er blevet spurgt ind til, om de har oplevet mindst én hændelse med den givne adfærd i 2025. Operationaliseringen af fysisk vold, trusler eller chikane og materiel vold er altså meget bred i det nedenstående, og det bærer resultaterne præg af.

I 72 pct. af klasserne har der været mindst én form for vold eller udadreagerende adfærd. Omvendt har der i 28 pct. af klasserne ikke været nogen af de adspurgte typer af vold og udadreagerende adfærd.

Hvis den statistiske usikkerhed medtages i de ovenstående resultater, kan surveybesvarelsenerne bruges til at beregne et realistisk estimat af, hvor udbredt de forskellige vold- og adfærdstyper er i grundskolen i hele landet.

Det illustreres i figur 3.1.2 neden for, hvor estimer med tilhørende konfidensintervaller vises for de fem typer af vold og udadreagerende adfærd. Et konfidensinterval er i den sammenhæng et mål for den statistiske usikkerhed i de præsenterede estimer.

Derved fortæller konfidensintervallet, at det sande estimat, med 95 pct. sandsynlighed, ligger inden for dette interval.

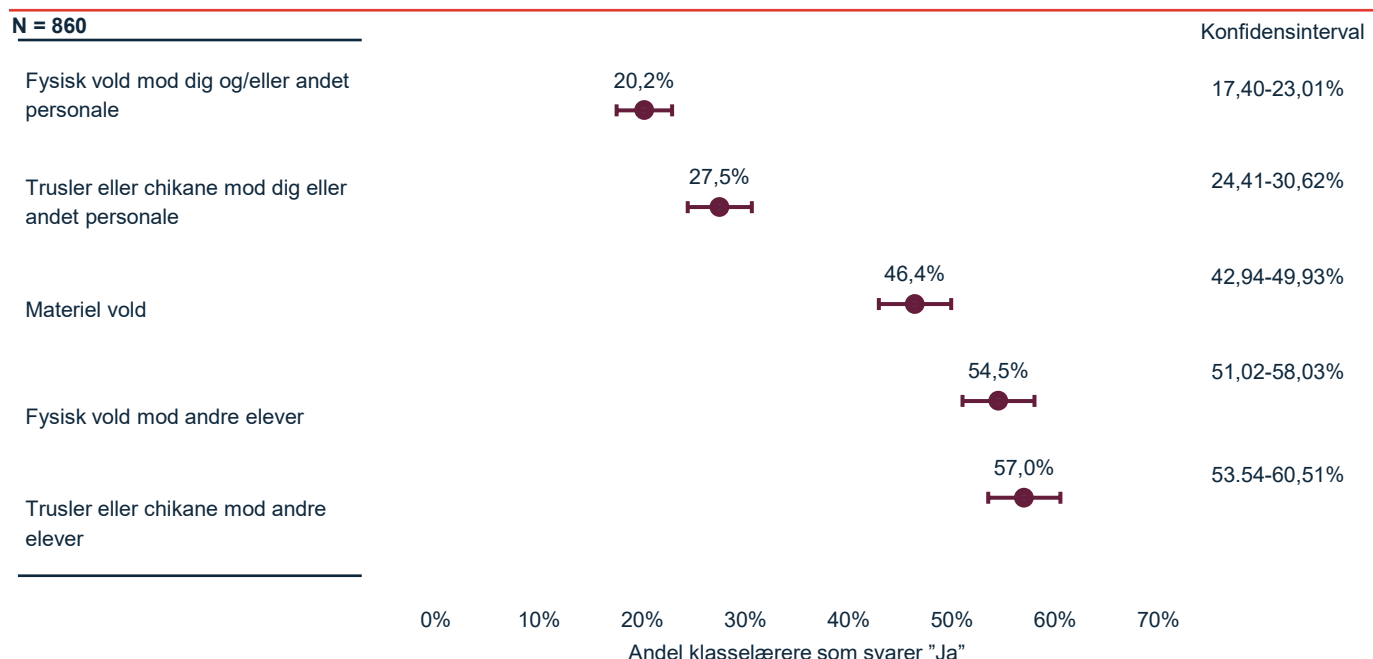
Vold og udadreagerende adfærd rettet mod personalet

Figuren neden for viser, at der har været vold mod personale i 20 pct. af klasserne i 2025. Udregningen af konfidensintervaller afslører dog, at omfanget reelt ligger mellem 17,4 og 23,0 pct. af klasserne, hvor der er forekommet fysisk vold mod klasselæreren og/eller andet personale mindst én gang i løbet af 2025. Det er således den mindst udbredte adfærdsform. Til læsningen af disse resultater skal også nævnes, at caseskolerne peger på, at de fleste tilfælde af fysisk vold ikke udretter stor fysisk skade – men at gentagende tilfælde af fysisk vold kan være mentalt opslidende for personalet (se afsnit 4.1.2).

Vold og udadreagerende adfærd rettet mod andre elever

I den modsatte ende findes trusler eller chikane mod elever, som er forekommet i 57 pct. af klasserne i 2025 med et konfidensinterval på mellem 53,5 og 60,5 pct.

Figur 3.1.2: Andelen af klasser i almene folkeskoler og frie grundskoler, hvor der i 2025 er forekommet minimum én af følgende volds- og adfærdsepisoder. Konfidensintervaller er angivet til højre i figuren. Baseret på klasselærersurvey.

Note: Fuld spørgsmålsformulering: "Tænk på den klasse, du besvarer for. Har elever i kalenderåret 2025 udøvet følgende typer for vold og udadreagerende adfærd?". Figuren viser det vægtede estimat med dertilhørende 95% konfidensintervaller for andelen af klasser, hvor klasselæreren angiver, at der i 2025 er forekommet de fem typer for fysisk vold, chikane og materiel vold.

3.1.1 Vold og udadreagerende adfærd er mest udbredt i indskolingen

I figur 3.1.3 er udbredelsen af de forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd opgjort for de forskellige klassetrinsgrupper.

Her ses, at samtlige kategorier inden for vold og udadreagerende adfærd er mest udbredte i indskolingen og mindst udbredte i udskolingen.

I udskolingen er der i 3 pct. af klasserne forekommet fysisk vold mod klasselæreren og/eller andet personale. I modsætning er det samme forekommet i 39 pct. af klasserne i indskolingen og i 14 pct. af klasserne på mellemtrinnet.

Fysisk vold mod andre elever forekommer dog generelt betydeligt mere på alle trin, men også her ses en større udbredelse i indskolingen end på mellemtrin og i udskolingen.

Ligeledes ses, at trusler og chikane – både mod andre elever og mod personale – er relativt mere udbredt i indskolingen sammenlignet med de ældre trin.

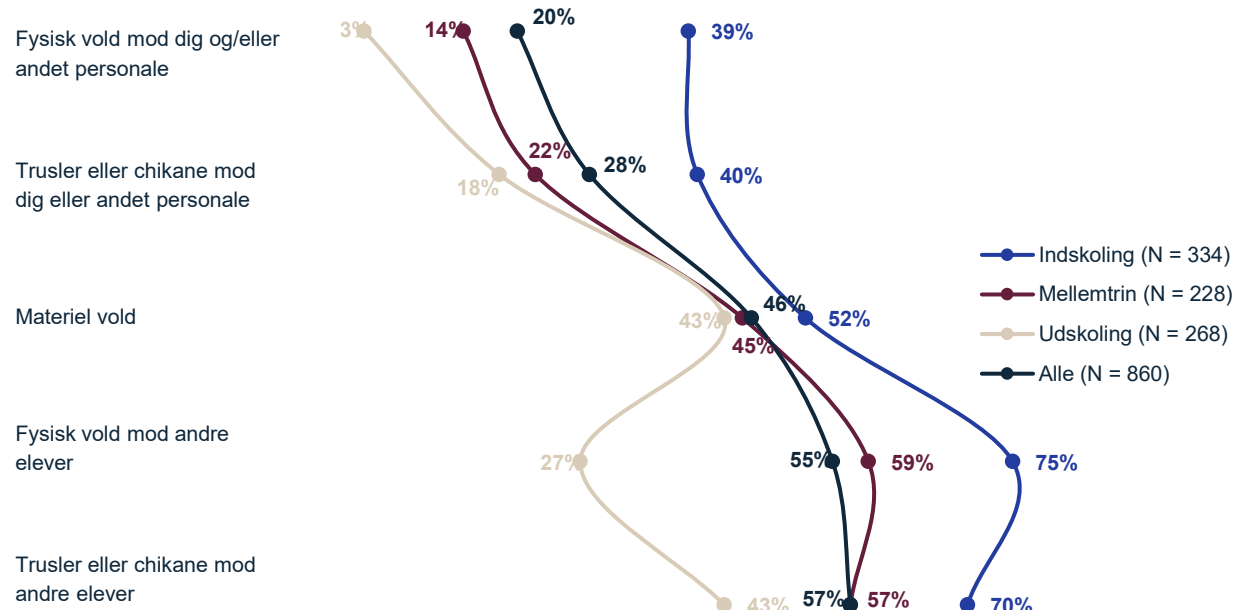
Materiel vold er den kategori, hvor der er mindst forskel på klassetrinsgrupperne. Materiel vold er forekommet i 43 pct. af klasserne i udskolingen og i 52 pct. af klasserne i indskolingen.

Den store forskel på forekomsten af vold og udadreagerende adfærd står i modsætning til DEAs (2026: 18) rundspørge blandt lærere, hvor DEA ikke finder, at der er indikationer på forskelle i oplevelsen af forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd på tværs af indskoling, mellemtrin og udskoling – dog er det uklart, hvordan DEA opgør, hvilket klassetrin den givne lærer arbejder på.

Det skal noteres, at DEA generelt formulerer deres spørgsmål om oplevelsen af forskellige adfærdstyper forskelligt fra indeværende undersøgelse. Fx spørger DEA ikke lige så direkte ind til oplevelsen af vold mod læreren selv eller andet personale, men har mere åbne formuleringer såsom "En elev har udvist adfærd, der udsatte personalet for fysisk fare", hvilket givetvis kan forklare noget af forskellen.

Dog stemmer indeværende undersøgelses resultater mht. klassetrinsgruppe overens med andre undersøgelser som fx DLFs medlemsundersøgelse, der også finder, at vold og udadreagerende adfærd primært forekommer i indskolingen¹. Se også en grundigere gennemgang af andre lignende analyser i afsnit 3.4.

Figur 3.1.3: Klasselærersurvey: Udbredelsen af vold og udadreagerende adfærd fordelt på klassetrinsgruppe

3.1.2 I mange klasser med vold og udadreagerende adfærd udviser 1-2 elever dette

De klasselærere, som har angivet, at der har været fysisk vold eller trusler og chikane mod enten medarbejdere eller elever, har fået et opfølgende spørgsmål om, hvor mange elever der har udvist adfærden.

Neden for er visualiseret et spørgsmål stillet til klasselærere, som har oplevet fysisk vold mod sig selv, andet personale eller mellem elever, hvilket er 56 pct. af alle klasselærerne.

I en majoritet af klasserne begås den fysiske vold af 1-2 elever

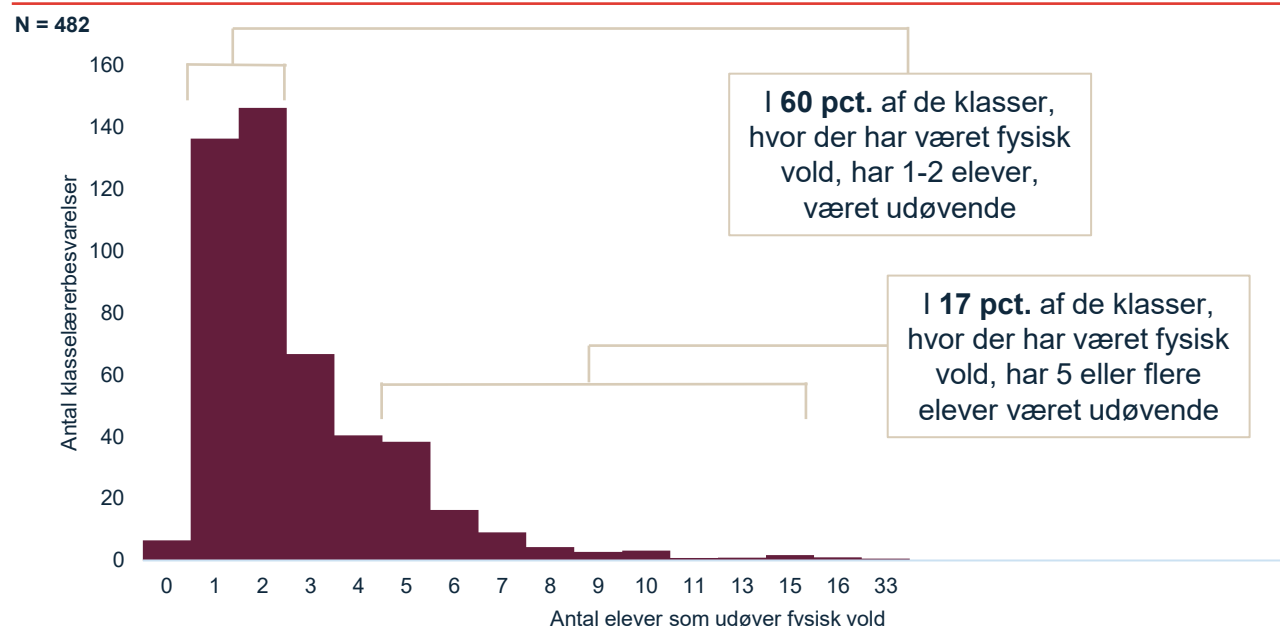
Her noteres det, at det har været muligt for klasselæreren åbent at angive et antal elever, hvorfor nogle klasselærere svarer '0', selvom de tidligere har angivet at have oplevet mindst én form for vold eller udadreagerende adfærd. Det kan muligvis skyldes, at eleven/eleverne, der har udøvet den/de konkrete episoder med fysisk vold, kommer fra en anden klasse end den, som klasselæreren besvarer for.

Det gælder for 60 pct. af klasserne, hvor fysisk vold forekommer, at adfærden har været udvist af enten 1 eller 2 elever (og muligvis kun enkelte gange). I de klasser med højest omfang af vold og udadreagerende adfærd angiver 48 pct. af klasselærerne, at 1-2 elever udviser denne adfærd. Dermed er det en tendens, på tværs af omfanget af vold og udadreagerende adfærd, at det i mange tilfælde udvises af få elever.

Dette peger på, at fysisk vold i en majoritet af klasserne er knyttet til få elever. Det kan være et udtryk for, at de 1-2 elever kun har været involveret i enkeltstående eller få episoder.

Omvendt er det væsentligt at bemærke, at der samtidig er en mindre andel af klasser, hvor volden har et større omfang, idet den udøves af et større antal elever. Alt andet lige giver det i nogle klasser en større udfordring, hvis flere elever har udvist fysisk vold. I figuren kan ses, at der i 17 pct. af klasserne, hvor der er foregået fysisk vold, har været 5 eller flere elever, der har udøvet denne fysik vold.

Figur 3.1.4: Klasselærersurvey: Antal elever som begår fysisk vold i klasser med mindst én form for fysisk vold

Note: Fuld spørgsmålsformulering: "Du har angivet, at elever i den klasse, du besvarer for, mindst én gang har udvist vold over for elever, dig eller andet personale. Hvor mange elever i klassen har udøvet følgende typer for vold og udadreagerende adfærd i løbet af 2025? Giv dit bedste skøn, hvis du ikke kan huske det præcise antal elever.". Svarkategori vist i figuren: Fysisk vold: Hvor mange af klassens elever har været fysisk voldelige i løbet af 2025 overfor elever, dig eller andet personale? Skriv antal elever.

3.1.3 Hvor ofte forekommer vold og udadreagerende adfærd?

Også i forhold til hyppighed er der stor forskel på, hvor ofte klasselærere oplever vold og udadreagerende adfærd fra klasse til klasse.

Det er illustreret i figur 3.1.5. Her er alle klasselærere, der har oplevet forskellige typer for vold og udadreagerende adfærd, blevet spurgt om, hvor hyppigt det er forekommet i den klasse, som de besvarer for. Det er vigtigt at fremhæve, at procentsatserne angiver andele inden for gruppen af lærere, der har rapporteret adfærden mindst én gang – og altså *ikke* udtrykker andele af samtlige skoler.

I de klasser, hvor chikane og trusler mod elever er forekommet, sker det på daglig eller ugentlig basis i halvdelen af klasserne (50 pct.).

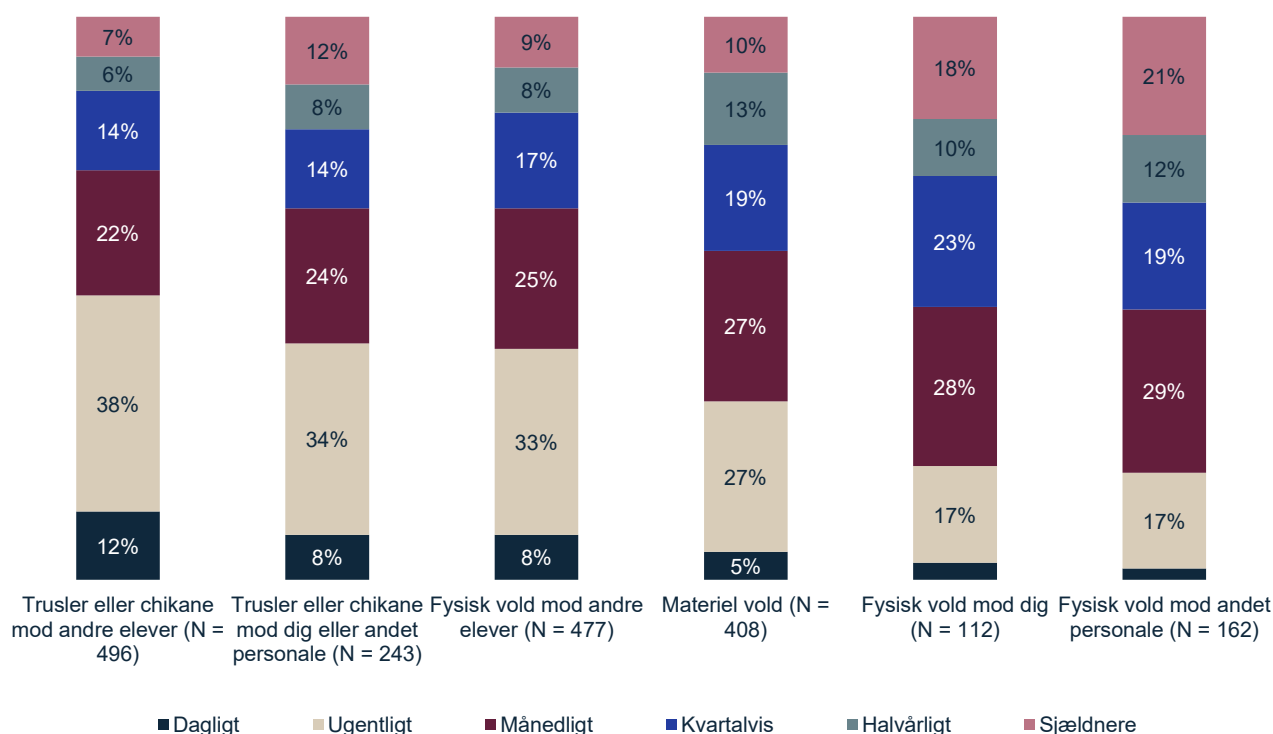
For begge kategorier af fysisk vold mod klasselæreren/personale forekommer volden mindst ugentligt i ca. 20 pct. af de klasser, hvor adfærden er forekommet. Dog er fysisk vold mellem elever relativt hyppigt forekommende, og 41 pct. af de klasser, der har oplevet dette, ser det forekomme mindst ugentligt.

Den større forekomst af vold og udadreagerende adfærd i indskolingen slår også igennem i relation til hyppighed.

Fx ses, at 45 pct. af de klasser i indskolingen, hvor der har været fysisk vold mellem elever, oplever det ugentligt. Den tilsvarende procentsats er 23 pct. for mellemtrinnet samt 14 pct. for udskolingen (se desuden tabelrapport 1, tabel 17-22). Vold og udadreagerende adfærd er således både mere udbredt og hyppigere forekommende i indskolingen sammenlignet med mellemtrin og udskoling.

DLF (2025) har udført en rundspørge blandt deres medlemmer, hvor de også stiller et spørgsmål, der relaterer sig til, hvor ofte læreren oplever voldelige episoder mellem elever – dvs. tilnærmelsesvist det samme, som der er inkluderet i figur 3.1.5. I DLFs undersøgelse er andelen af lærere, der svarer dagligt (11 pct.), ugentligt (30 pct.) og månedligt (25 pct.) meget tæt på ovenstående resultater, hvilket styrker tiltroen til fordelingerne.

Figur 3.1.5: Klasselærersurvey: Hvor ofte forekom der i kalenderåret 2025 episoder, hvor elever fra klassen udøvede følgende typer for vold og udadreagerende adfærd?

3.2 Involvering af skoleledelsen i episoderne

I dette afsnit ændres fokus fra forekomst af vold og udadreagerende adfærd på klasseniveauet til skoleniveauet, hvor der er indsamlet data gennem et ledersurvey.

På den måde opnås en forståelse for, hvor ofte skoleledelsen bliver involveret i sager med vold og udadreagerende adfærd, og hvordan omfanget heraf ser ud på skoler som helhed.

Det skal i den forbindelse noteres, at ledelsen ikke nødvendigvis bliver involveret i alle sager på en skole. Fx er det ikke usandsynligt, at ledelsen hovedsageligt bliver inddraget i sager af grovere karakter. Af den grund vil skoleledere med stor sandsynlighed ikke have det fulde overblik over alle sager på deres skole.

Først vendes blikket mod hyppigheden i, hvor ofte skoleledelsen inddrages i sager med de forskellige adfærdsformer, som blev undersøgt på side 17. Fordelinger er vist i figur 3.2.1.

Skolens ledelse involveres oftest i hændelser mellem elever

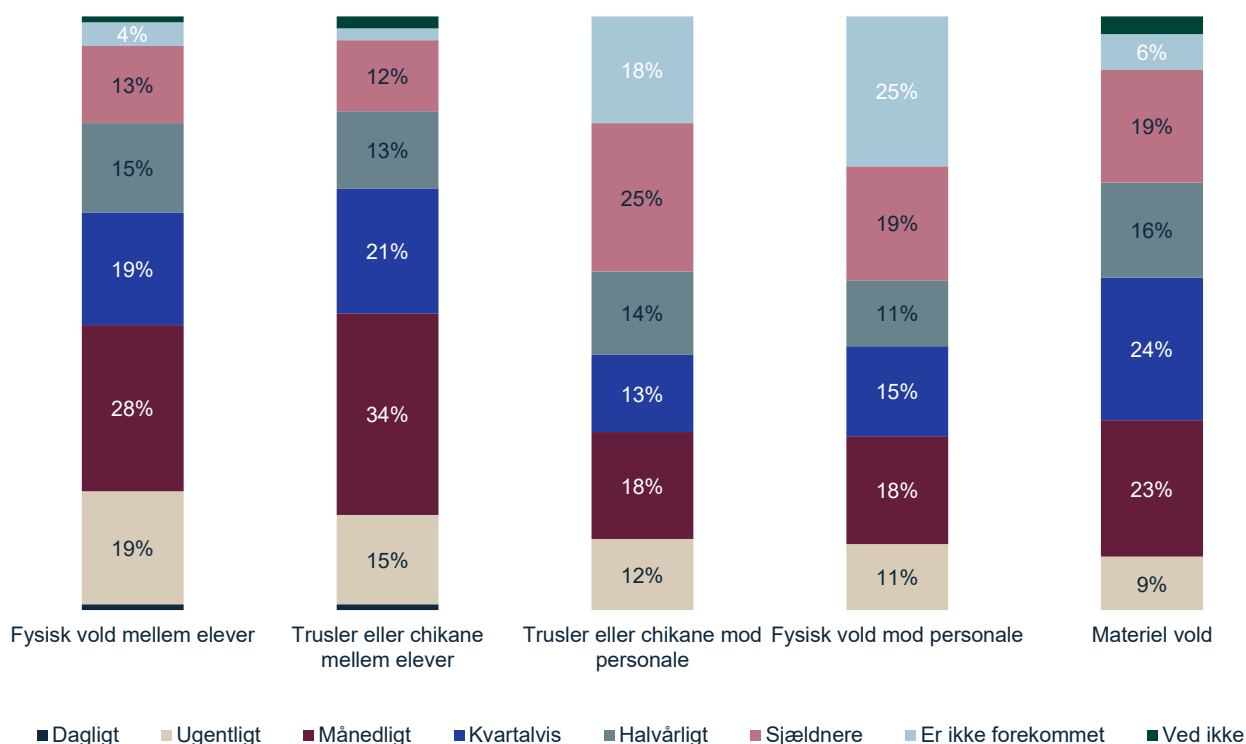
Resultatet nedenfor viser, at fysisk vold mellem elever er den type af vold og udadreagerende adfærd, hvor ledelsen hyppigst involveres. På 19 pct. af skolerne involveres lederne således på ugentlig basis i relation til hændelser med fysisk vold mellem elever.

På 11 pct. af skolerne inddrages skoleledelsen ugentligt i hændelser med fysisk vold mod personale. På yderligere 18 pct. af skolerne sker det på månedlig basis.

Observeres der tendenser på tværs af alle typer af vold og udadreagerende adfærd, viser resultaterne, at 46 pct. af skoleledere inddrages i mindst én hændelse månedligt, mens 26 pct. inddrages i mindst én hændelse ugentligt.

Figur 3.2.1: Ledersurvey: Hvor ofte er skolens daglige ledelse efter dit kendskab blevet involveret i hændelser i løbet af kalenderåret 2025, hvor elever har udvist følgende former for voldelig og udadreagerende adfærd?

N = 213

Note: Procentsatser på 3 pct. eller derunder vises ikke i figuren. Dette vil være gennemgående i hele rapporten.

I hvor mange klasser inddrages skoleledelsen?

Det er væsentligt at forstå, om ledelsens involvering i hændelser med vold og udadreagerende adfærd gælder hele skolen (tegn på et generelt problem) eller typisk gælder og gentager sig for enkelte klasser (tegn på afgrænsede problemer).

Skolelederne er derfor blevet bedt om at vurdere, om de involveres på tværs af skolens klasser for hver af de fem typer af vold og udadreagerende adfærd.

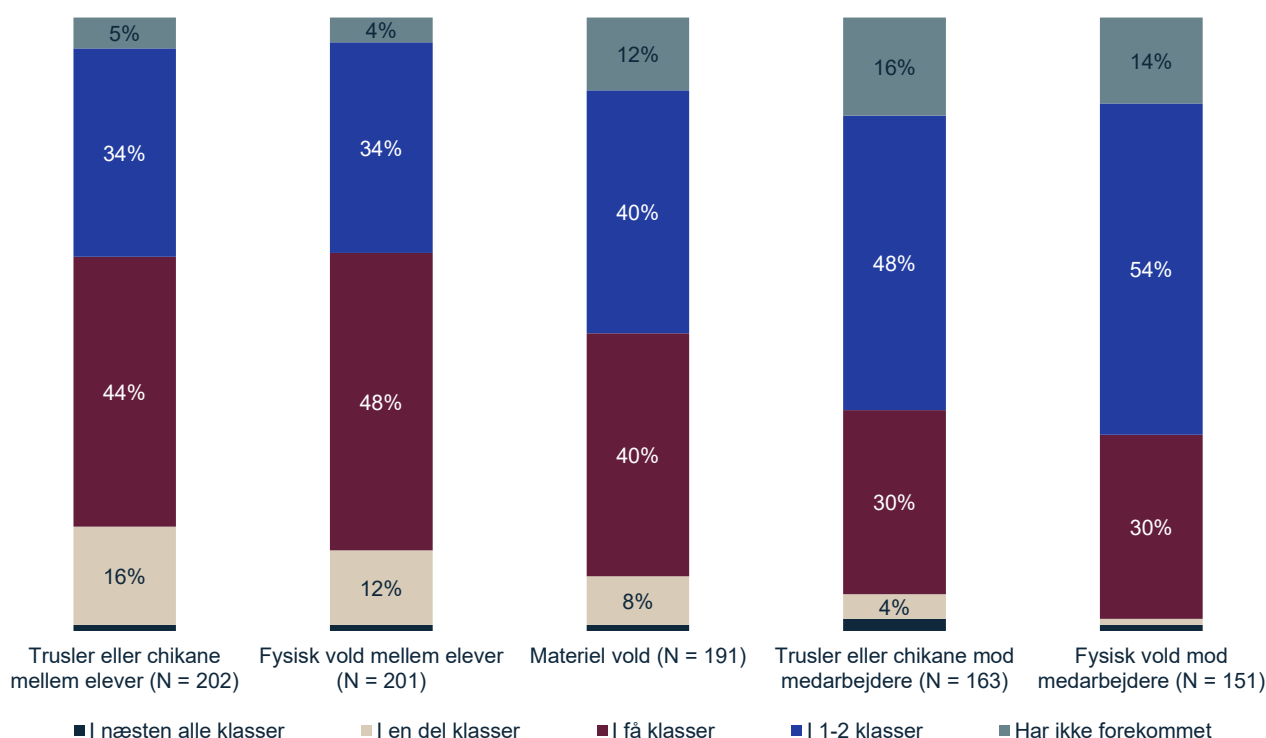
Det fremgår af figur 3.2.2, at relativt få skoleledere oplever at blive involveret i hændelser med fysisk vold mod medarbejdere på tværs af klasser: 54 pct. af skolelederne angiver, at det maksimalt drejer sig om 1-2 klasser, når de involveres - og kun 2 pct. angiver, at det foregår på en del eller næsten alle klasser på skolen. Det kan bl.a. være et resultat af, at vold og udadreagerende adfærd primært forekommer i indskoling – især på små skoler, hvor der udelukkende er én klasse per klassetrin.

Derimod er trusler eller chikane mellem elever den adfærdsform, der er mest udbredt på tværs af klasser, ifølge skoleledere. Her angiver 17 pct., at det forekommer i næsten alle eller en del klasser på skolen.

Da analysen tidligere viste, at vold og udadreagerende adfærd er mere udbredt i indskoling, skal der tages forbehold for, at lokale fordelinger af klasser på den enkelte skole kan spille ind i skoleledernes vurderinger i figur 3.2.2. Fx vil indskolingsklasser udgøre en større andel af skolens samlede klasser på skoler, hvor man ikke har en udskoling.

Overordnet stemmer skoleledernes billede overens med klasselærernes, som begge angiver, at de i højest omfang oplever trusler eller chikane mellem elever, mens færrest oplever fysisk vold mod medarbejdere.

Figur 3.2.2: Ledersurvey: I hvor stor en del af skolens klasser er ledelsen blevet involveret i hændelser, hvor elever har udvist følgende typer for voldelig og udadreagerende adfærd (i kalenderåret 2025)?

3.3 Omfang af vold og udadreagerende adfærd: Et samlet mål for vold og udadreagerende adfærd på klasse-, skole- og kommuneniveau

De fem typer af vold og udadreagerende adfærd forekommer ikke uafhængigt af hinanden. Baseret på data fra klasselærersurveyen er gennemført en Rasch-analyse, som viser, at de forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd i høj grad kan beskrives ved én fælles underliggende dimension – klassens samlede omfang af vold og udadreagerende adfærd. På den baggrund er der udviklet en samlet omfangsskala for vold og udadreagerende adfærd, som gør det muligt at beskrive omfanget på klasse-, skole- og kommuneniveau.¹

Herunder opsummeres de vigtigste kendetegn ved omfangsskalaen for vold og udadreagerende adfærd:

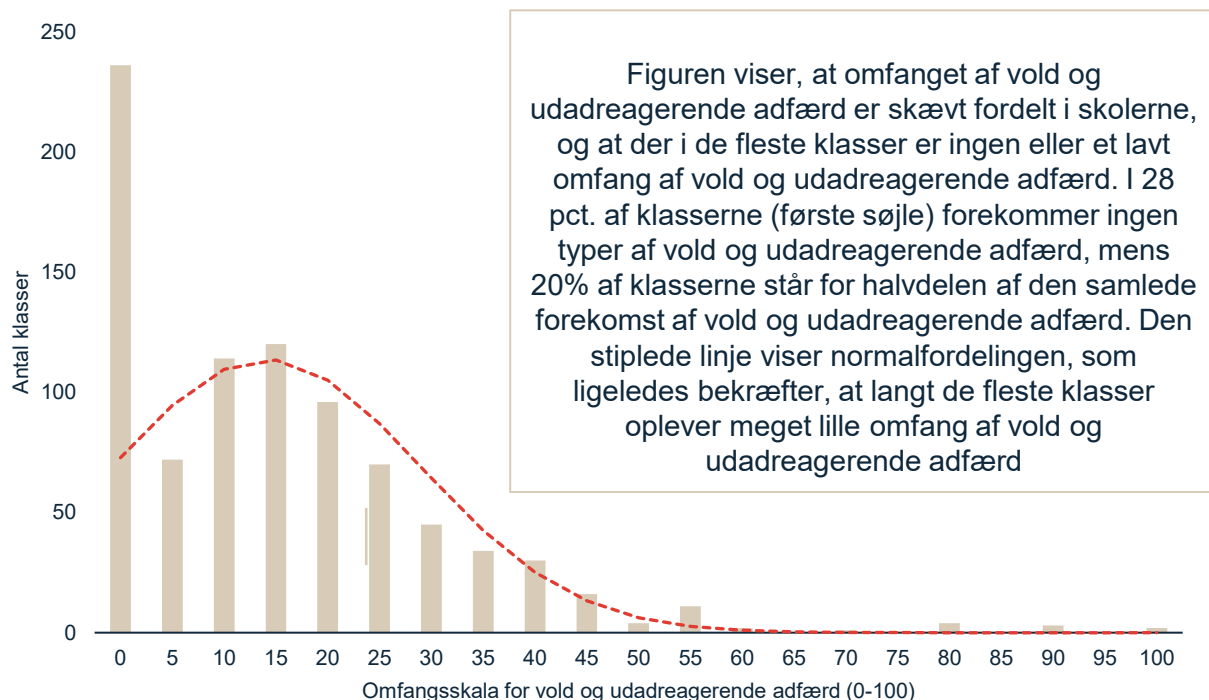
- sammenfatter fem typer for vold og udadreagerende adfærd i ét fælles mål
- bygger på både forekomsten og hyppigheden af de enkelte adfærdstyper

- er udviklet ved hjælp af Rasch-analyse og transtyperet til en skala fra 0 til 100, hvor 0 og 100 svarer til de laveste og højeste observerede omfangsniveauer i data.
- er ikke en procentskala, men et sammenligneligt omfangsmål (interval-skaleret, så direkte egnet ved regressionsanalyser)
- kan anvendes til sammenligninger mellem klasser, skoler og kommuner
- kan anvendes til at følge udviklingen i voldsbelastning over tid, også når belastningens konkrete sammensætning ændrer sig med hensyn til typer af vold og udadreagerende adfærd.

Det bemærkes, at skalaen ikke omfatter den fysiske eller emotionelle belastning, som vold og udadreagerende adfærd har på eleverne og/eller lærerne i en given klasse.

Figur 3.3.1: Fordeling af skoleklasser med forskellige grader på omfangsskalaen for vold og udadreagerende adfærd (Mean= 14,07, SD=14,92). Baseret på klasselærersurvey.

N = 860

Note: 1) For en detaljeret beskrivelse af omfangsskalaen for vold og udadreagerende adfærd henvises til metodebilaget (bilag 1) til denne rapport.

Centrale resultater om vold og udadreagerende adfærd i skolen

Fordelingen i figur 3.3.1 ovenfor viser, at klasserne fordeler sig over et bredt spektrum af graden af omfang af vold og udadreagerende adfærd med et gennemsnit omkring 14 point.

Den stiplede normalfordelingskurve illustrerer, at fordelingen blandt de berørte klasser i store træk er centreret omkring denne middelværdi uden tydelige brud eller naturlige grænser mellem forskellige omfangsniveauer. Dog ses en ophobning af klasser (28 pct.), der ikke havde registreret vold eller udadreagerende adfærd i 2025.

Skalaen måler dermed samlet set både forekomsten og intensiteten af vold og udadreagerende adfærd i den enkelte klasse – hvad vi samlet beskriver som omfanget – men den enkelte talværdi kan ikke tolkes som f.eks. forekomsten af en konkret type af vold og udadreagerende adfærd. Modsat kan den samme talværdi være udtryk for forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd med forskellige intensitet i de forskellige klasser.

Af den grund skal værdien opfattes som et bredt mål for det generelle omfang af vold og udadreagerende adfærd.

Figur 3.3.1 peger således på en bredt fordelt, men sammenhængende, variation i omfang af vold og udadreagerende adfærd mellem klasserne, som er velegnet som grundlag for statistiske analyser.

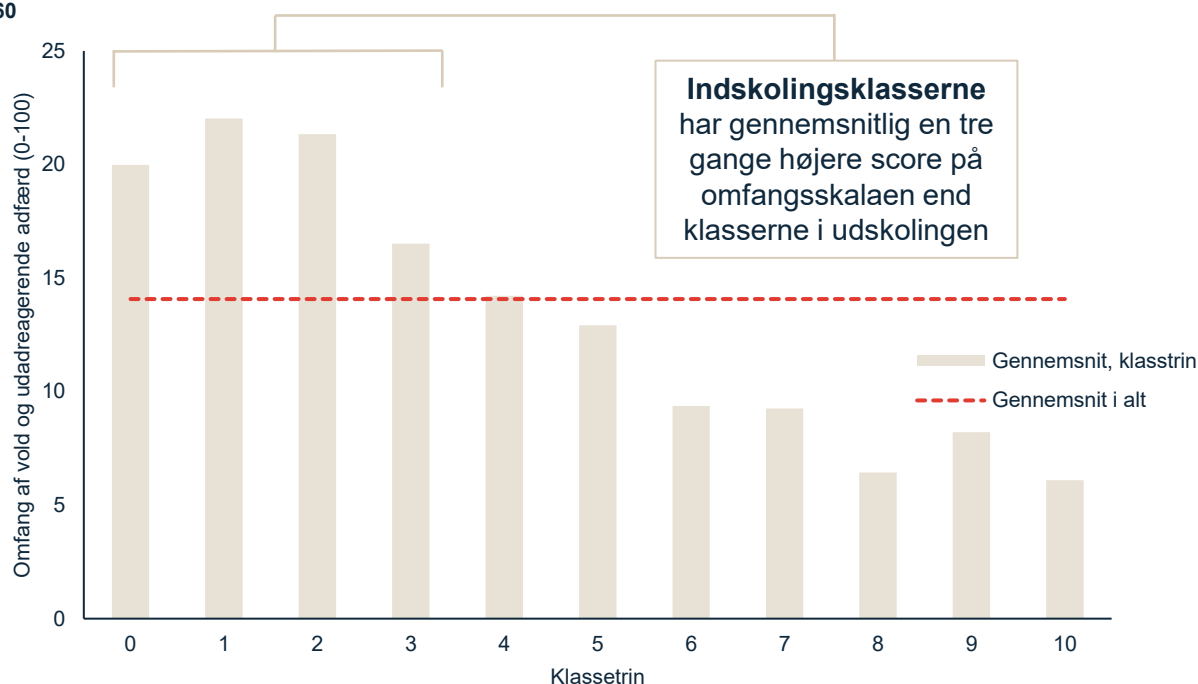
Omfang af vold og udadreagerende adfærd falder med klasstrin

Som tidligere beskrevet forekommer hver enkelt type af vold og udadreagerende adfærd mest i indskoling. Denne tendens fremstår derfor også tydeligt, når der anvendes et samlet mål for omfang af vold og udadreagerende adfærd, som således varierer betydeligt på tværs af klasstrinsgrupper. Dette illustreres i figur 3.3.2.

Det gennemsnitlige omfang af vold og udadreagerende adfærd er omtrent tre gange højere i indskoling end i udskoling. Det peger på, at de mønstre, som kendetegner klasser med højest omfang af vold og udadreagerende adfærd, bliver gradvist sjældnere gennem skoleforløbet.

Figur 3.3.2: Omfangsskala for vold og udadreagerende adfærd på klasstrin

N = 860

Omfang af vold og udadreagerende adfærd varierer betydeligt mellem folkeskoler og frie grundskoler

Udover at der er stor forskel på tværs af klassetrin, observeres der også en stor forskel i det gennemsnitlige omfang af vold og udadreagerende adfærd mellem folkeskoler og frie grundskoler. Som det vises i figur 3.3.3, har folkeskoler et gennemsnitligt omfang af vold og udadreagerende adfærd, der er dobbelt så højt som i de frie grundskoler (16,0 mod 7,8 point).¹

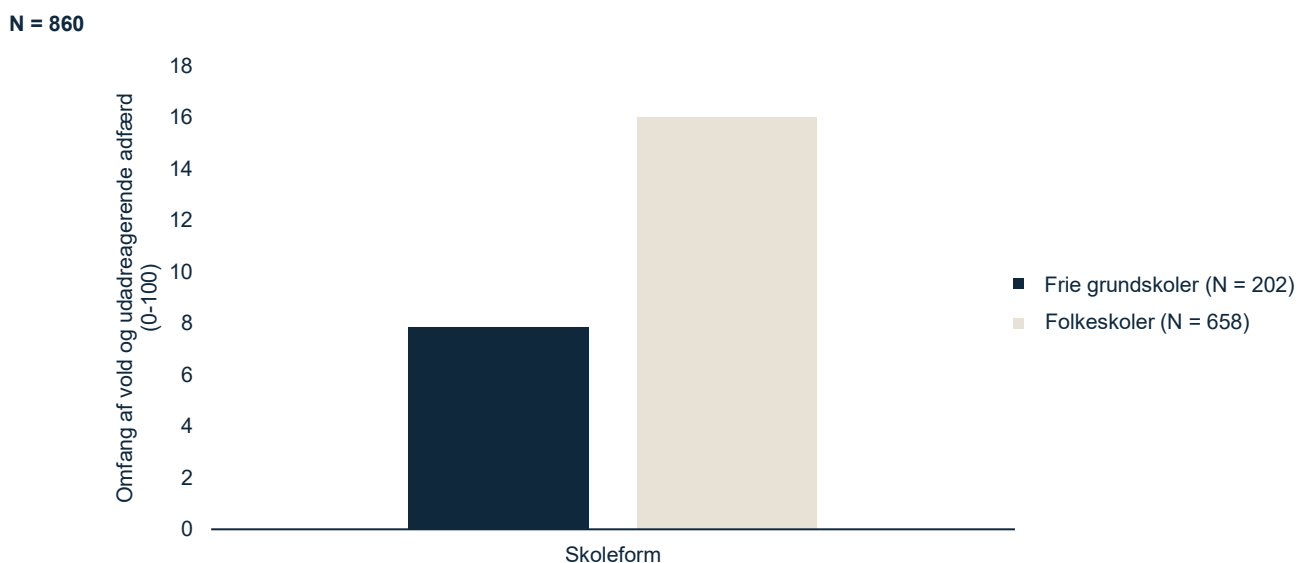
Rasch-analysen peger på et belastningshierarki

Chikane og trusler samt fysisk vold mellem elever forekommer relativt bredt på tværs af klasser, mens chikane og trusler og især fysisk vold rettet mod personale typisk forekommer i klasser med højest omfang af vold og udadreagerende adfærd.

Omfangsskalaen for vold og udadreagerende adfærd gør det dermed muligt at identificere forskellige omfangsniveauer og følge udviklingen i det samlede omfang, også når omfangets konkrete sammensætning ændrer sig over tid.

Figur 3.3.4 viser de fem typer af vold og udadreagerende adfærds placering på den samlede skala. Chikane og trusler samt fysisk vold mellem elever forekommer relativt bredt på tværs af omfangsniveauer, mens chikane og trusler og især fysisk vold rettet mod personale typisk forekommer i klasser med høj grad af samlet omfang af vold og udadreagerende adfærd.

Figur 3.3.3: Gennemsnitlig omfang af vold og udadreagerende adfærd i folkeskoler og frie grundskoler

Note 1): For en sammenligning af forekomsten af de enkelte typer af vold og udadreagerende adfærd fordelt på folkeskoler og frie grundskoler (institutionstype) henvises til tabelrapport 1, tabel 10-16.

Figur 3.3.4 illustrerer dermed et hierarki, hvor forskellige kategorier inden for vold og udadreagerende adfærd bliver mere sandsynlige i takt med det samlede omfang af vold og udadreagerende adfærd i klassen stiger. Enkelt sagt angiver hierarkiet det niveau, hvor en type af vold og udadreagerende adfærd går fra at være relativt sjælden til at være en forventelig forekomst i klassen.

Belastningsparameteret viser, ved hvilket niveau af samlet voldsbelastning en bestemt voldsform typisk begynder at optræde i en klasse. Jo lavere belastningsparameteret er, desto tidligere vil voldsformen normalt forekomme. Hvis en klasse fx har en samlet voldsbelastning på 25, vil man derfor forvente, at fysisk vold mellem elever kan forekomme, fordi belastningsparameteret for denne voldsform er 23. Derimod vil man ikke typisk forvente fysisk vold mod personale, da denne voldsform først bliver forventelig ved et højere omfangsniveau, her 47.

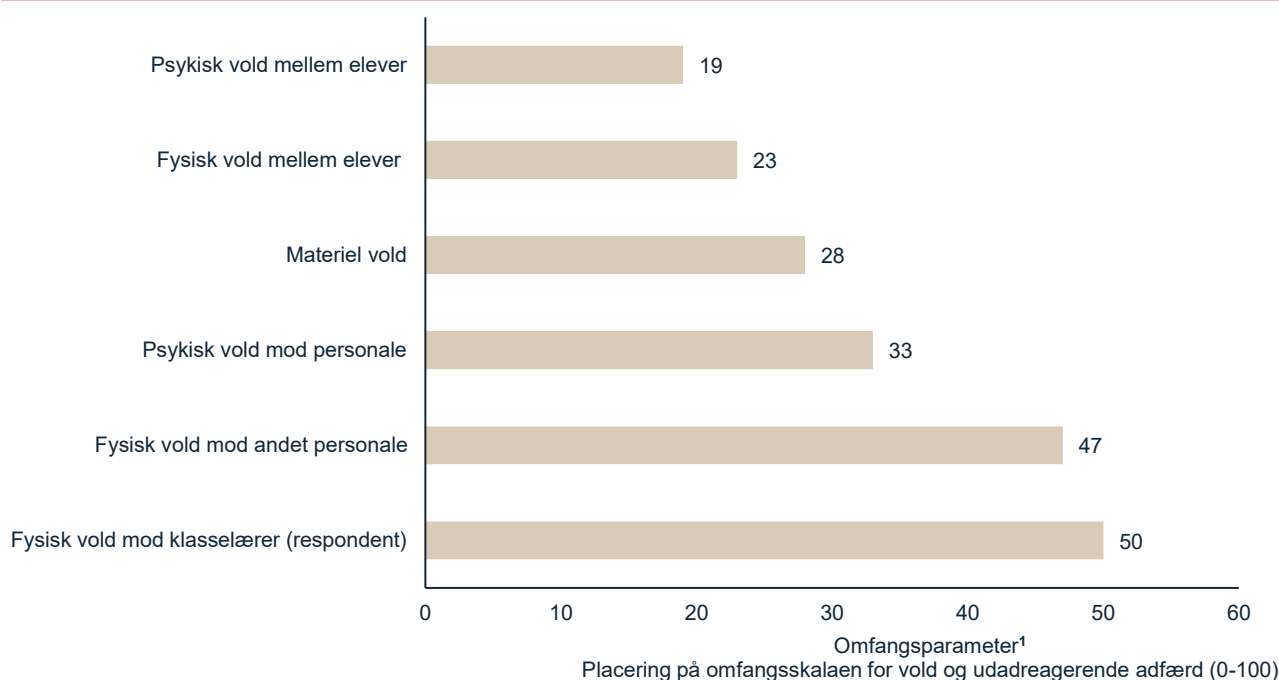
Belastningsparameteret kan altså forstås som den tærskel, hvor en bestemt type af vold og udadreagerende adfærd går fra at være relativt sjælden til at være noget, man må forvente kan forekomme i klassen.

Omfangsskalaen for vold og udadreagerende adfærd erstatter ikke analyser af de enkelte former for vold og udadreagerende adfærd, men supplerer dem ved at give et samlet mål for vold og udadreagerende adfærd i klassen. Hvor analyser af de enkelte voldstyper bidrager med viden om, hvilke typer af vold og udadreagerende adfærd der forekommer, gør omfangsskalaen for vold og udadreagerende adfærd det muligt at sammenligne og følge det samlede omfang på tværs af klasser, skoler og kommuner.

Omfangsskalaen for vold og udadreagerende adfærd er endvidere anvendt til analyser af, hvilke forhold der kan forklare (samvarierer med) hhv. høje og lave placeringer på skalaen. Det kan fx være karakteristika ved læreren (fx køn eller anciennitet), karakteristika ved skolen (fx forældres uddannelsesniveau eller socioøkonomi) eller karakteristika ved klassen (fx elevantal eller tilstedeværelsen af elever, der modtager støtte). Disse analyser præsenteres i kapitel 5.

For en uddybende beskrivelse af analysen og metoden bag udregningen af den samlede omfangsskala for vold og udadreagerende adfærd henvises desuden til bilag 1, kapitel 5.

Figur 3.3.4: Belastningshierarki for vold og udadreagerende adfærd

Note 1): Omfangsparameteret for en type af vold og/eller udadreagerende adfærd er det belastningsniveau, hvor typen går fra overvejende usandsynlig til at være overvejende sandsynlig

3.4 Perspektivering til andre undersøgelser

I dette afsnit præsenteres en kort perspektivering til andre nyere undersøgelser om vold og udadreagerende adfærd, som kan supplere resultaterne i denne rapport. Der er i alle tilfælde tale om undersøgelser, som kun belyser udvalgte emner om vold og udadreagerende adfærd, fx omfang af enkelte adfærdsformer. Forskelle i metode og målgrupper for disse undersøgelser betyder samtidig, at sammenligninger mellem disse og indeværende undersøgelse skal foretages varsomt.

Undervisningsministeriet har også selv i april 2024 lavet notatet "Opsamling med status på sager med udadreagerende og/eller grænseoverskridende adfærd på skoler", som beskriver hovedresultater og datagrundlaget fra tidligere undersøgelser.

Der henvises til de enkelte undersøgelser og Undervisningsministeriets notat for en grundigere beskrivelse af datagrundlag og resultater af disse.

Vigtigt metodisk forbehold ved sammenligning med andre undersøgelser

De fleste af de neden for nævnte tidligere undersøgelser af vold og udadreagerende adfærd i skolen tager udgangspunkt i medarbejdernes oplevelser af vold, trusler og chikane. Når det er alle lærere, der indgår som respondent, kan den samme elev eller hændelse indgå i flere besvarelser.

Resultaterne giver derfor et vigtigt billede af medarbejdernes oplevede belastning, men kan samtidig overvurdere omfanget af vold opgjort som konkrete hændelser som følge af dobbeltregistreringer.

I indeværende klasselærersurvey er udgangspunktet den konkrete klasse og klasselærerens kendskab til de hændelser, der forekommer her. Formålet har været at reducere risikoen for dobbeltregistrering af de samme elever eller episoder og dermed give et mere retvisende billede af omfanget af vold og udadreagerende adfærd. Resultaterne kan derfor ikke sammenlignes direkte med medarbejderbaserede undersøgelser.

Men alle undersøgelserne peger på, at vold og udadreagerende adfærd er en udfordring i grundskolen

Ikke desto mindre peger indeværende klasselærersurvey og undersøgelserne i perspektiveringen neden for på samme tendenser. Således viser undersøgelserne fra DLF, DEA, NFA og Arbejdstilsynet i lighed med indeværende undersøgelse, at vold og udadreagerende adfærd – både mod voksne og mellem elever - udgør en udfordring i nogle klasser og på nogle skoler.

DLF: Medlemmernes udsathed for vold og trusler i folkeskolen, udtræk fra DLF's medlemsundersøgelser 2023/2024

Danmarks Lærerforening (DLF) har løbende lavet medlemsundersøgelser om medlemmernes udsathed for vold og trusler. I en særrapport fra 2024 med resultater fra disse undersøgelser fremgår det, at samlet 37 pct. af lærerne/børnehaveklasselederne i 2024 inden for de sidste 12 måneder havde været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads (N = 11.586 DLF-medlemmer). Fysisk vold forklares her som "angreb mod kroppen fx spark, slag, skub, benspænd, kast med genstande, bid, niv, krads og spyt". 6 pct. har været udsat for vold dagligt eller ugentligt, 6 pct. månedligt, og 24 pct. sjældnere end månedligt. 62 pct. har ikke været udsat for vold inden for det seneste år. Der ses således en større andel i DLFs undersøgelse, som har været udsat for fysisk vold end i indeværende klassesurvey.

En vigtig forskel mellem de to undersøgelser er, at DLFs undersøgelse opgør lærernes oplevelser af vold på arbejdspladsen, mens indeværende klassesurvey søger at reducere risikoen for dobbeltregistrering ved at lade klasselæreren registrere forekomsten af voldshændelser og udadreagerende adfærd i egen klasse. Dette kan bidrage til at forklare, hvorfor andelen af lærere, der rapporterer vold i DLFs undersøgelse, er højere end forekomsten af vold registreret i indeværende klassesurvey.

Endvidere er der forskelle i målgruppen for de to undersøgelser, idet DLFs medlemsundersøgelse også omfatter lærere fra specialtilbud og rene specialklasser, mens indeværende klassesurvey kun omfatter almentilbud. Det er således et væsentligt fund i DLFs medlemsundersøgelse, at andelen af undervisere på specialtilbud, som har været udsat for fysisk vold, er dobbelt så stor (74 pct.) som blandt undervisere på almenområdet (34 pct.). Tilsvarende viser DLFs undersøgelse, at fysisk vold mod underviserne er klart mere udbredt i indskolingen sammenlignet med de senere klassetrinsgrupper, hvilket er helt i tråd med resultaterne fra indeværende klasselærersurvey.

DLF i samarbejde med TV2: Medlemmernes oplevelse med voldelig adfærd mellem elever, 2024.

I marts 2024 gennemførte DLF en medlemsundersøgelse om medlemmernes oplevelser med konflikter og voldelig adfærd mellem elever. I alt har 2.426 lærere og børnehaveklasseledere besvaret spørgeskemaet. Respondenterne er her spurgt, hvor ofte de oplever "voldelige episoder/adfærd mellem elever i skolen? (Voldelige episoder defineres her som fysiske angreb mod kroppen i form af fx slag, spark, skub, kast med genstande, bid eller spyt)". 15 pct. oplever dette dagligt, 34 pct. oplever det ugentlig. Det er således næsten halvdelen af respondenterne, som angiver, at voldelige episoder/adfærd mellem elever sker højfrekvent, dvs. mindst ugentligt. Yderligere 24 pct. oplever det månedligt. Videre peger en opfølgende undersøgelse fra DLF (januar 2025) på, at 58 pct. af DLF-medlemmerne mener, at omfanget af vold mellem elever er steget de seneste fem år, mens kun 8 pct. mener, at det er faldet.

Forekomsten af vold mellem elever i DLFs undersøgelse ligger således umiddelbart højere og mere højfrekvent end i indeværende klassesurvey. En vigtig forskel mellem de to undersøgelser er imidlertid, at DLFs undersøgelse opgør lærernes oplevelser af voldelig adfærd mellem elever på skolen, mens indeværende klassesurvey søger at reducere risikoen for dobbeltregistrering ved at lade klasselæreren registrere forekomsten af voldshændelser i egen klasse. Den samme elev eller hændelse kan derfor indgå i flere læreres besvarelser i DLFs undersøgelse, mens indeværende klassesurvey tager udgangspunkt i en konkret klasse. Dertil kommer, at DLFs undersøgelse spørger bredt til forhold på skolen, mens indeværende klassesurvey fokuserer på hændelser i en specifik klasse.

Det sagt, peger begge undersøgelser grundlæggende i samme retning. Begge finder, at vold mellem elever forekommer relativt hyppigt på en betydelig del af skolerne, og begge peger på, at vold og udadreagerende adfærd udgør et væsentligt problem i dele af skolevæsenet. Sammenligninger af niveauer og frekvenser bør dog foretages med varsomhed på grund af forskelle i opgørelsesmetode, målgruppe og spørgsmålsformuleringer.

Tænk tanken DEA: Rundspørge om opbakning til lovforslag om fysisk indgriben ledsages af bekymringer, 2026

I november 2025 sendte Børne- og Undervisningsministeriet et lovforslag om fysisk indgriben i grundskolen i offentlig høring. I den forbindelse gennemførte DEA i januar 2026 en rundspørge blandt 965 ansatte i folkeskolen fordelt på 552 lærere, 174 pædagoger og 239 skoleledere fra 77 kommuner. Rundspørgen viser, at 44 pct. af lærerne og 65 pct. af pædagogerne inden for det seneste år havde oplevet, at en elev udviste adfærd, der udsatte personalet for fysisk fare. Tilsvarende havde næsten 9 ud af 10 pædagoger og 6 ud af 10 lærere oplevet adfærd, der udsatte eleven selv og/eller andre elever for fysisk fare.

DEAs rundspørge opgør medarbejdernes oplevelser af fysisk farlig adfærd og ikke forekomsten af konkrete voldshændelser. Samtidig er "fysisk fare" et bredere begreb end vold og udadreagerende adfærd som defineret i indeværende undersøgelse. Resultaterne kan derfor ikke sammenlignes direkte med resultaterne fra indeværende klassesurvey.

Udover ovenstående resultater rummer DEAs rundspørge også resultater om opbakning til lovforslaget om fysisk indgriben. 61 pct. af lærerne og 67 pct. af pædagogerne i rundspørgen forventer, at det vil påvirke deres arbejde positivt, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Andelen er lidt mindre blandt skolelederne (44 pct.).

Også i indeværende undersøgelse er der spurgt ind til lærere og skolelederes holdninger til øgede muligheder for fysisk indgriben. 43 pct. af klasselærerne er helt/nærmest enige i, at udvidede fysiske beføjelser vil betyde, at de er bedre klædt på til at håndtere fremtidige situationer med vold og udadreagerende adfærd, mens 21 pct. er helt eller nærmest *u enige*. 36 pct. svarer 'hverken eller' til forslaget. Dermed er det også det forslag, hvor klasselærerne er mest polariserede i deres holdninger (se desuden kapitel 9).

Sammenligning af DEAs resultater med indeværende undersøgelse skal dog foretages varsomt – især grundet meget forskellige spørgsmålsformuleringer i de to undersøgelser. Eksempelvis er klasselærerne i denne undersøgelse blevet bedt om at vurdere mange andre tiltag end fysisk indgriben, mens der i DEAs undersøgelse spørges til opbakningen til et specifikt lovforslag, som kun meget kort er beskrevet.

Kilde: <https://www.dea.nu/nyheder/opbakning-til-lovforslag-om-fysisk-indgriben-ledsages-af-bekymringer>

NFA: Chikane, trusler og vold mod undervisere i den danske folkeskole, 2021

Det Nationale Center for Arbejdsmiljø (NFA) har tidligere gennemført en detaljeret undersøgelse om forekomsten af chikane og vold mod undervisere i almene folkeskoler, hvor dataindsamlingen blev gennemført i hhv. 2018, 2019 og 2020. Resultaterne indsamlet i 2020 er baseret på svar fra 2.334 undervisere. Heraf svarede 45 pct. af undviserne, at de har været udsat for vold mindst én gang inden for de seneste 12 måneder. Tilsvarende 45 pct. af undviserne havde oplevet trusler om vold. 86 pct. af undviserne havde mindst en gang inden for de seneste 12 måneder været udsat for chikane. NFA bemærker selv i rapporten fra undersøgelsen i 2020, at denne forekomst er væsentlig højere end i NFAs løbende nationale arbejdsmiljøundersøgelse 'Arbejdsmiljø og Helbred' fra 2018, hvor 21 pct. af skolelærerne angav, at de inden for det seneste år har været udsat for trusler om vold, mens 20 pct. angav, at de havde været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder.

Undersøgelsen fra NFA adskiller sig metodisk væsentligt fra indeværende klassesurvey. NFAs undersøgelse tager udgangspunkt i undvisernes egne oplevelser af at være udsat for vold, trusler og chikane, mens indeværende klassesurvey søger at reducere risikoen for dobbeltregistrering ved at lade klasselæreren registrere forekomsten af vold og udadreagerende adfærd i en konkret klasse. Den samme elev eller hændelse kan derfor indgå i flere undviseres besvarelser i NFAs undersøgelse, mens indeværende klassesurvey tager udgangspunkt i hændelser i den enkelte klasse.

Dertil kommer, at NFAs spørgeskema anvender en væsentligt mere detaljeret registrering af forskellige former for vold, trusler og chikane, som efterfølgende aggregeres til samlede mål. Resultaterne fra NFAs undersøgelse kan derfor ikke sammenlignes direkte med resultaterne fra indeværende klassesurvey.

Kilde: Andersen L.P., Aust B., Winding T.N (2021). Chikane, trusler og vold mod undervisere i den danske folkeskole. Arbejdsmedicin - Universitetsklinik, Regionshospitalet Gødstrup, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, København.

Arbejdstilsynets Nationale Overvågning af Arbejdsmiljøet blandt Lønmodtagere

I første halvår af 2025 gennemførte Arbejdstilsynet endnu en runde af National Overvågning af Arbejdsmiljøet blandt Lønmodtagere – denne gang afgav i alt 24.922 lønmodtagere en besvarelse. Her ses, at der er sket en markant udvikling i både antallet af lærere, der har oplevet fysisk vold samt trusler om vold, hvis man anskuer skolelærere bredt set. Fra 2021 til 2025 er antallet af lærere, der har oplevet fysisk vold, steget fra 9,7 pct. til 18,0 pct. Tilsvarende observeres der en stigning i trusler om vold fra 12,8 pct. i 2021 til 20,9 pct. i 2025.

En vigtig forskel i forhold til indeværende klassesurvey er, at Arbejdstilsynets undersøgelse opgør den enkelte medarbejders oplevelse af at have været udsat for vold eller trusler om vold, mens indeværende undersøgelse søger at reducere risikoen for dobbeltregistrering ved at lade klasselæreren registrere forekomsten af vold og udadreagerende adfærd i en konkret klasse. Resultaterne kan derfor ikke sammenlignes direkte.

Arbejdstilsynets undersøgelse understøtter det generelle billede fra indeværende klasselærersurvey og fra DLFs, DEAs og NFAs undersøgelser af, at vold og trusler udgør en udfordring i nogle klasser og på nogle skoler, samt at der er tegn på, at der er sket en stigning i omfanget. Arbejdstilsynets undersøgelse viser derudover, at skolelærerne rapporterer højere forekomst af vold og trusler end gennemsnittet af danske lønmodtagere.

Arbejdstilsynets undersøgelse og datagrundlag: <https://at.dk/arbejdsmiljoe-i-tal/national-overvaagning-af-arbejdsmiljoeet-blandt-loenmodtagere/>

Karakteren af vold og udadreagerende adfærd

Indledning til kapitel 4

Karakteren af vold og udadreagerende adfærd

Vold og udadreagerende adfærd kan se ud på mange forskellige måder. I det følgende afsnit ses nærmere på, hvordan adfærden kan se ud, hvad der kendetegner de situationer, hvor adfærden opstår, og hvordan det håndteres efterfølgende.

Dette undersøges gennem besvarelser fra de lærere, der har haft direkte erfaringer med fysisk vold imod *dem selv* eller fysisk vold *imellem elever*. Det betyder, at analysen her arbejder med mindre andele af klasser i undersøgelsen. Til sidst i kapitlet gennemgås også karaktertræk ved forskellige former for trusler og chikane.

Afsnit og hovedfund

4.1

Karakteren af fysisk vold mod medarbejdere (s. 38)

I undersøgelsen har 112 (13 pct.) af klasselærerne selv været udsat for fysisk vold. Episoderne forekommer primært i *indskolingen*. I 67 pct. af tilfældene sker det i selve undervisningen. Fysisk vold sker ofte, når klasselæreren forsøger at løse en konflikt mellem elever, og caseskolerne beretter om, at det ofte er fordi, eleverne langer ud i affekt og ikke nødvendigvis med intention om at skade. I klasselærersurvey vurderer 55 pct. af lærerne dog, at eleven gik bevidst efter at skade dem, sidste gang de blev udsat for fysisk vold. I 65 pct. af tilfældene bliver medarbejdere sparket, i 59 pct. slået.

Når klasselæreren udsættes for fysisk vold, følger de typisk op på situationen via samtaler med ledelsen (83 pct.), forældrene (84 pct.), eleverne (70 pct.). I færre tilfælde laves der handleplan for eleven/klassen (47 pct.), indberettet magtanvendelser (44 pct.) – og i 12 pct. at tilfældene foretager skolen efterfølgende en foranstaltning jf. ordensbekendtgørelsen.

4.2

Karakteren af fysisk vold mellem elever (s. 43)

I undersøgelsen har 477 (55 pct.) af klasselærerne angivet kendskab til episoder med vold mellem elever. Fysisk vold mellem elever sker typisk *udenfor* undervisningen. Fysisk vold sker ofte, fordi lege, sportskampe eller jokes går over gevind (52 pct.) og er i meget få tilfælde bevidst og planlagt (7 pct.). I indskolingen bliver 17 pct. af medarbejderne ramt eller slået, når de forsøger at løse situationen, mens det kun er tilfældet for 3 pct. af medarbejderne i udskolingen.

Når der har været fysisk vold mellem elever, følger medarbejderne typisk op via dialog med forældrene (82 pct.) og afholdelse af medierende samtaler mellem eleverne (62 pct.). I lidt færre tilfælde bliver ledelsen involveret (55 pct.) – og i 11 pct. at tilfældene førte hændelserne til, at skolen foretager en foranstaltning jf. ordensbekendtgørelsen.

4.3

Karakteren af trusler og chikane imod elever og medarbejdere (s. 46)

I klassesurveyet har klasser, der har oplevelser med trusler og chikane, kunnet angive, hvordan det typisk ser ud. I de klasser, hvor der er trusler og chikane mellem elever (57 pct. af alle klasser), oplever 31 pct. af klasselærerne, at eleverne på ugentlig basis eller oftere udviser grænseoverskridende fysisk adfærd overfor andre elever. I 14 pct. af disse klasser kastes der på ugentlig basis med ting, der kunne være til fare for andre. I 7 pct. af de klasser, hvor der er angivet vold og trusler, chikanerer visse elever andre elever online på ugentlig basis.

4.1 Karakteren af fysisk vold mod klasselæreren

I dette afsnit undersøges karakteren af fysisk vold mod medarbejdere. For at komme tæt på, hvordan det kan se ud, har det i klasselærersurveyet været muligt for respondenterne at angive, om de selv har været udsat for fysisk vold fra en elev i klassen i løbet af 2025. Det har 112 af klasselærerne angivet (13 pct.). Det er værd at notere, at de følgende spørgsmål er besvaret af 85 klasselærere i indskolingen, 18 klasselærere på mellemtrinet og blot 2 klasselærere i udskolingen. Hertil har disse lærere typisk undervist den givne klasse i kortere tid, end lærere der ikke har oplevet fysisk vold mod sig selv. Denne respondentgruppe er dermed ikke repræsentativ for alle lærere, men skal derimod give et indblik i oplevelser blandt de lærere, der har oplevet fysisk vold mod sig selv.

Disse respondenter har besvaret en forgrening i surveyet, der handlede om den sidste situation, hvor de blev udsat for fysisk vold. Disse besvarelser gennemgås neden for.

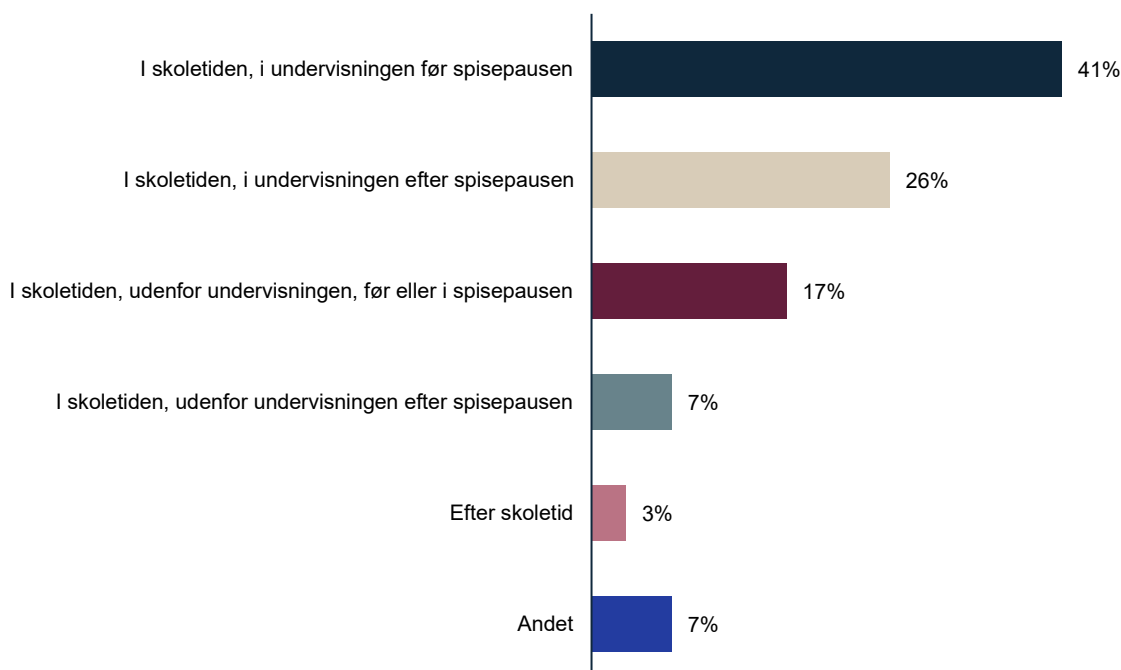
Hvornår og hvorfor?

Ifølge klasselærerne forekom den fysiske vold mod dem primært i undervisningstiden (67 pct. af tilfældene) jf. figur 4.1.1 nedenfor.

Heraf angiver 41 pct., at det skete i undervisningen før spisepausen, og 26 pct at det skete i undervisningen efter spisepausen.

Figur 4.1.1: Klasselærersurvey: Hvornår på dagen skete voldssituationen?

N = 112

Note: Se tabelrapport 1, tabel 38 og 39 for udfoldelse af disse og andre kategorier.

Situationer med fysisk vold mod læreren udløses ofte af en konflikt mellem elever

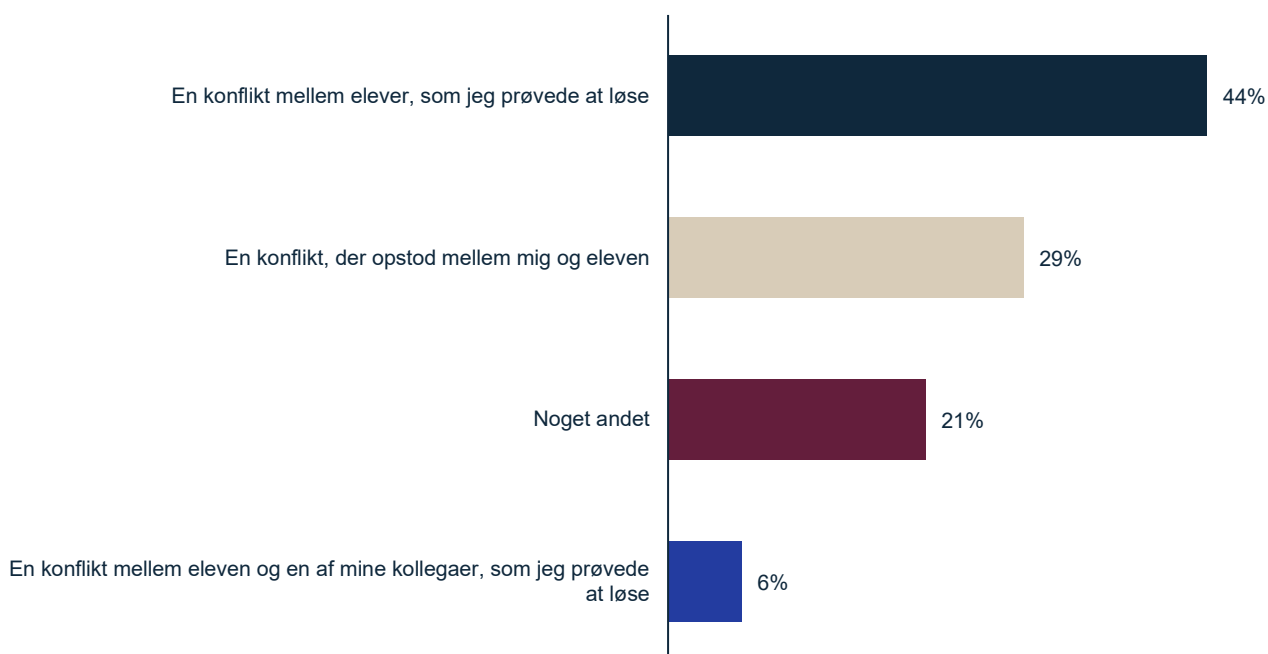
Figur 4.1.2 neden for viser, hvordan situationen opstod, når en lærer oplever fysisk vold rettet mod sig selv.

Her ses det, at 44 pct. af medarbejderne blev udsat for fysisk vold, da de prøvede at løse en konflikt mellem elever. Dermed oplever flest lærere, at den fysiske vold *ikke* handler om dem personligt.

På den anden side angiver en stadig substantiel andel på 29 pct., at den fysiske vold opstod som resultat af en konflikt mellem læreren selv og den givne elev. Tværtimod svarer få, i alt 6 pct., at volden forekom efter en konflikt mellem eleven og en anden medarbejder, som læreren prøvede at løse.

Figur 4.1.2: Klasselærersurvey: Hvad udløste situationen med vold?

N = 112

4.1.2 Caseskolerne understøtter klassesurveyens resultater om fysisk vold mod medarbejdere

På tværs af caseskolerne beskrives fysisk vold mod medarbejdere som relativt sjælden og har typisk karakter af, at elever "langer ud", når medarbejdere griber ind i konflikter mellem elever eller forsøger at hjælpe elever i affekt. Medarbejderne oplever generelt ikke, at eleverne bevidst retter volden mod dem, men snarere handler impulsivt og uden intention om at ramme medarbejderen.

Selv om oplevelserne sjældent beskrives som alvorlige i fysisk forstand, opleves de som mentalt belastende. Den daglige belastning knytter sig især til håndteringen af gentagne udadreagerende episoder, som over tid kan føre til omsorgstræthed og vedvarende mentalt beredskab. Samtidigt peger informanter på, at de mere alvorlige episoder kan præge arbejdsmiljøet i længere tid.

"Det [vold mod personalet, red.] er ikke noget, der sker ofte. Det er meget sjældent. De der hverdagsting, hvor der er en periode med nogle børn, som har det svært... Vi er jo dem, der er tættest på dem hele tiden, og det er jo første led, det går ud over, hvis man kan sige det sådan. Man bliver mentalt rigtig træt, når man står i sådan nogle situationer. En ting er, at det sker en gang eller to, men hvis der er et par uger, hvor det er sket minimum en gang om ugen, så man bliver jo også selv frustreret over, at der ikke er noget, der lykkes. (...) Jeg har da haft perioder, hvor jeg har været virkelig omsorgstræt, fordi man har så meget sin personlighed med, når man går på arbejde i det her, og jeg kan jo ikke lægge den del fra mig, når jeg kommer hjem."

Interview med overgangspædagog, caseskole 1

"Jamen, det fylder jo meget i den forstand, at lige så snart der er noget af det, så overtager det hele agendaen. Så sluger det jo alt. Når der sker nogle meget voldsomme ting, så kan det jo sætte dagsordenen i lang tid efter. I dagligdagen er det, der fylder, typisk de der slagsmål børnene imellem. Når der sker vold mod os, så er det oftest, fordi vi på en eller anden måde skal lægge os imellem noget. Altså et slagsmål, for eksempel. Så kan man få et slag eller et spark eller sådan noget. Det er virkelig sjældent, at der er vold rettet mod en voksen her på almensporet. Altså, det må jeg sige."

Interview med tillidsrepræsentant for indskolingsafdeling, caseskole 2

4.1.3 Den konkrete situation med fysisk vold mod klasselæreren

Hvad angår fysisk vold mod medarbejderen, er det centralt at kigge på, hvilke konkrete handlinger, som fandt sted. Derfor præsenteres nedenfor en række resultater, der mere direkte giver indsigt i karakteristika ved vold mod personalet.

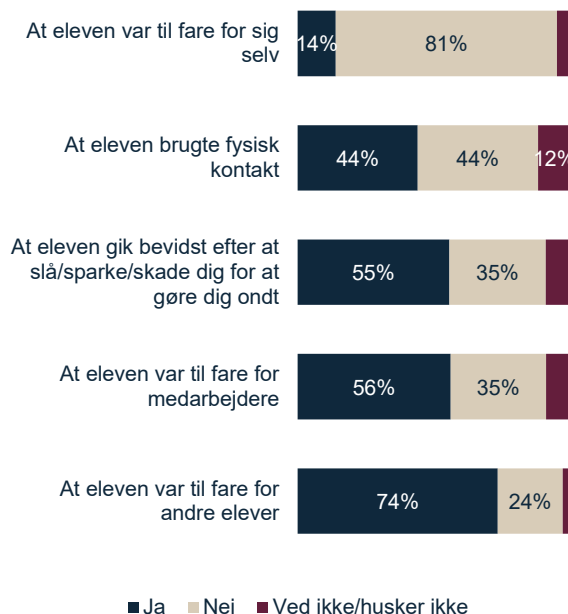
I figur 4.1.3 ses det, at klasselæreren i 74 pct. af tilfældene vurderer, at eleven var til fare for andre elever i den konkrete situation. Det stemmer godt overens med, at et tidligere resultat viste, at flest klasselærere ser situationer opstå som resultat af konflikter mellem elever.

55 pct. af de klasselærere, som har oplevet fysisk vold mod dem selv, vurderer også, at eleven i den konkrete situation gik bevidst efter at gøre klasselæreren ondt – imens 45 pct. altså bliver ramt, uden at vurdere det som en bevidst handling. Kun få klasselærere oplever, at elever er til fare for sig selv i den konkrete situation.

Hvad angår typen af vold på kroppen oplever klasselæreren oftest, at de enten bliver sparket og/eller slået (se figur 4.1.4). Dette angiver hhv. 65 og 59 pct., at de har oplevet.

Figur 4.1.3: Klasselærersurvey: Hvad karakteriserede situationen, efter din vurdering?

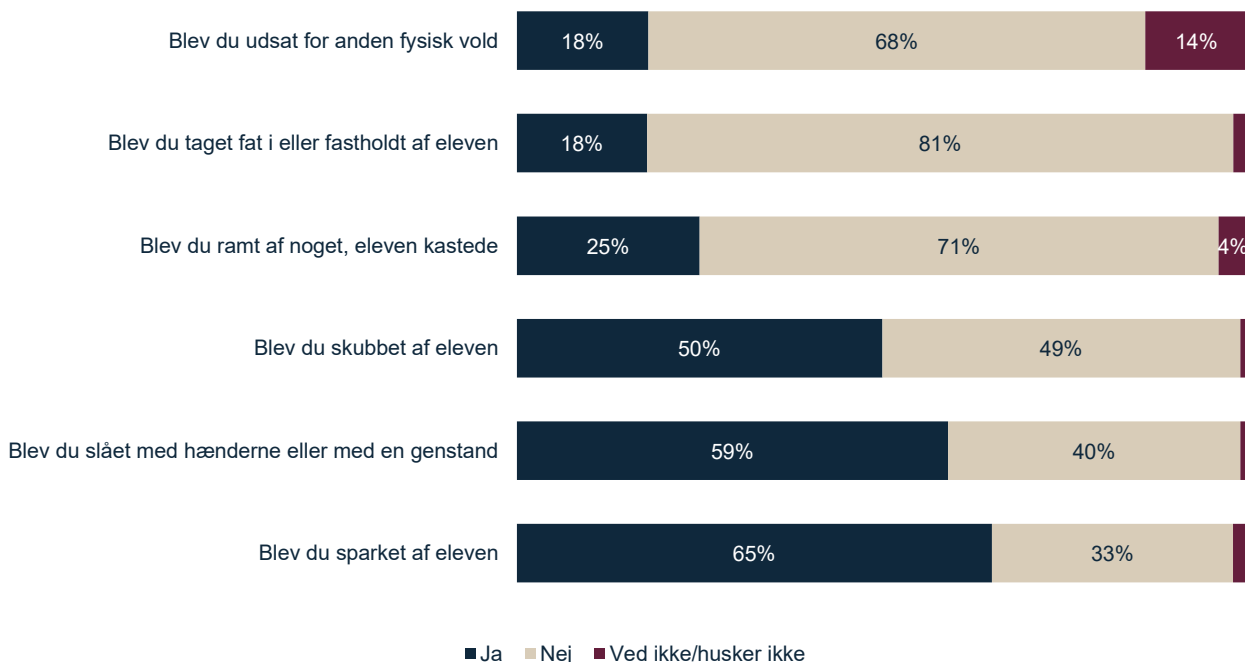
N = 112

Halvdelen af klasselærerne svarer også, at de blev skubbet af eleven i den konkrete situation. 25 pct. klasselærerne svarer, at de blev ramt af noget, som eleven kastede, og 18 pct. blev taget fat i eller fastholdt af eleven.

Figur 4.1.4: Klasselærersurvey: Hvordan udøvede eleven fysisk vold mod dig?

N = 112

4.1.4 Hvordan bliver fysisk vold imod medarbejdere håndteret efterfølgende?

Når medarbejdere oplever fysisk vold mod sig, kan de aktivere både pædagogiske tiltag målrettet eleven eller klassen, og/eller bringe information videre til ledelsen, der kan føre til mere administrative tiltag.

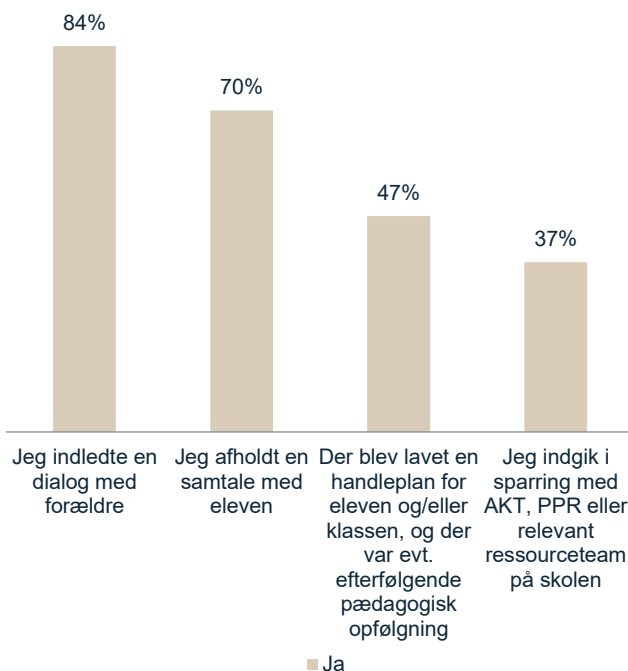
Hvad angår forskellige typer tiltag, som medarbejdere kan aktivere, ses i figur 4.1.5, at 84 pct. af klasselærerne indledte en dialog med forældrene om situationen – og 70 pct. afholdte en samtale med eleven. Lidt færre iværksatte en handleplan (47 pct.) eller spærrede med eksterne pædagogiske ressourcer (såsom AKT) om det fremadrettede.

Figur 4.1.6 viser, at klasselærerne i 83 pct. af tilfældene angiver, at skolens ledelse involveres ifm. håndteringen af hændelser med fysisk vold. Dette indikerer, at skolernes ledelser i relativt høj grad er informeret om sådanne tilfælde på den enkelte skole.

En stor andel på 68 pct. indberetter ligeledes situationer med fysisk vold til skoleledelsen og/eller den kommunale forvaltning.

Figur 4.1.5: Klasselærersurvey: Hvordan blev situationen håndteret efterfølgende?

N = 112

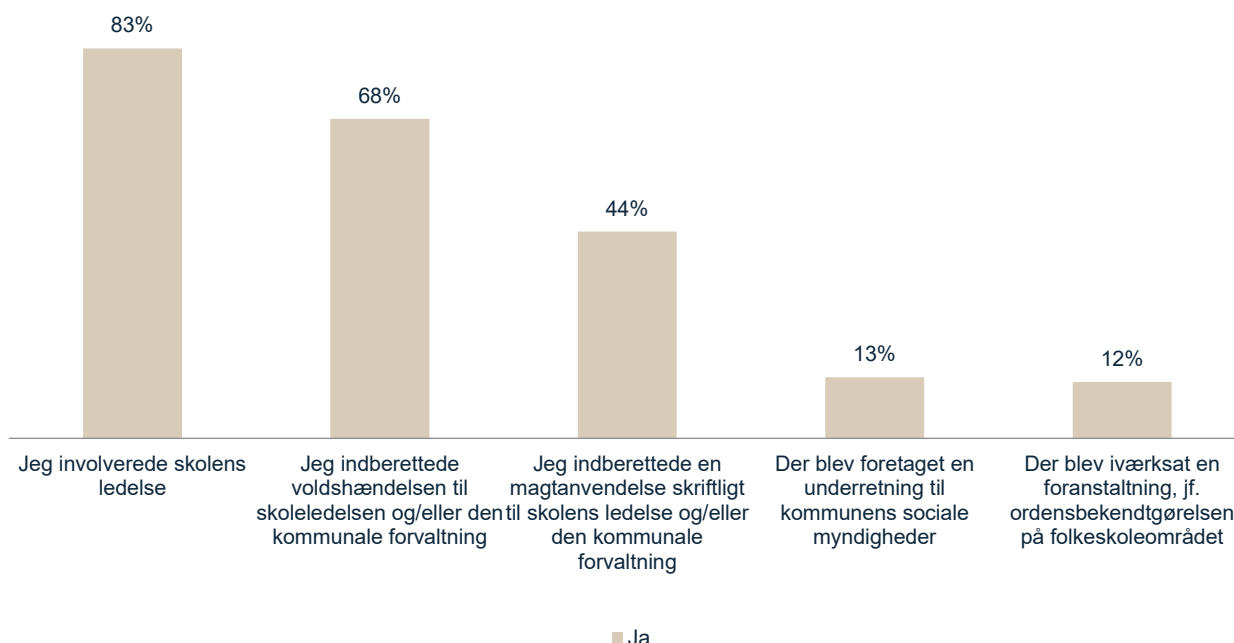

44 pct. af lærerne indberettede også en magtanvendelse efter episoden.

Derimod er det relativt sjældent, at der er foretaget en underretning til kommunens sociale myndigheder (13 pct.) samt bliver iværksat en foranstaltning (12 pct.).

Figur 4.1.6: Klasselærersurvey: Hvordan blev situationen håndteret efterfølgende?

N = 112

Note: Spørgsmålet omkring ordensbekendtgørelsen på folkeskoleområdet er udelukkende stillet til klasselærere i folkeskoler, ikke klasselærere på frie grundskoler, hvorfor der er færre besvarelser på dette spørgsmål (N = 98).

4.2 Karakteren af fysisk vold mellem elever

I dette afsnit undersøges, hvordan klasselærerne oplever situationer med fysisk vold mellem elever. Det er således kun klasselærere i klasser, hvor fysisk vold mellem elever er forekommet i 2025, som har svaret på spørgsmål herom.

Konkret er disse klasselærere blevet bedt om at besvare en række forgreningsspørgsmål ud fra en situation med fysisk vold mellem elever, som klasselæreren har "god indsigt i". Det kan være indsigt fra egen førstehåndsoplevelser eller beretninger fra kollegaer (se figur 4.2.1).

Spørgsmålene er besvaret af 251 klasselærere i indskolingen, 133 klasselærere på mellemtrinnet og 75 klasselærere i udskolingen.

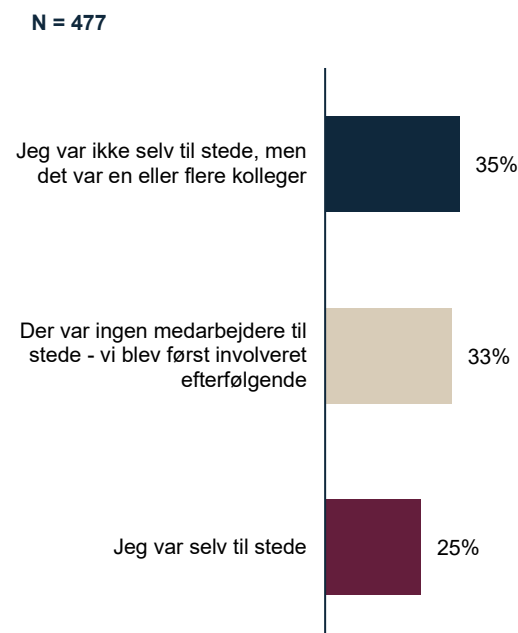
I hvilke situationer opstår vold?

Først ses på, hvad der ifølge klasselærerne udløste episoden med fysisk vold mellem elever.

I over halvdelen af tilfældene blev volden udløst af en leg, sportskamp eller joke, der gik over gevind, hvorefter konflikten mellem eleverne opstod. For lidt mere end en tredjedel oplever de, at episoden opstod som følge af en fysisk hændelse. Det kan fx være, at en elev kom til at stå i vejen, at elever kom til at gå ind i hinanden eller lignende. I den anden ende af spektret er vold som bevidst og planlagt den forklaring, som færrest angiver som udløsende for en episode med vold mellem elever (7 pct. af tilfældene).

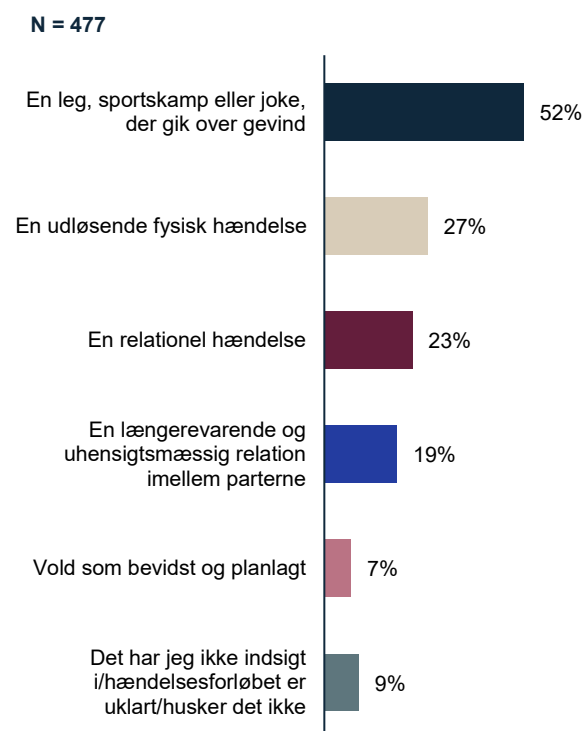
Svarmuligheden 'en udløsende fysisk hændelse' er faldende i takt med, at klasselærerne underviser ældre klasser, eftersom det er markant mere udbredt i indskolingen, hvor 35 pct. angiver dette. Modsat er svarmuligheden 'en længerevarende og uhensigtsmæssig relation imellem parterne' en udløsende faktor, der stiger i takt med elevernes alder. Blot 10 pct. af klasselærerne angiver denne forklaring i indskolingen, mens det er gældende for 27 pct. på mellemtrinnet og 34 pct. i udskolingen.

Figur 4.2.1: Klassesurvey: Hvem var til stede, da den fysiske vold fandt sted?

Note: Svarkategorierne "Ved ikke" og "Andre, skriv hvem" er udeladt af hensyn til plads. Se tabelrapport 1, tabel 62 for fuldt overblik.

Figur 4.2.2: Klasselærersurvey: Hvad udløste situationen med vold?

Note: Den fulde spørgsmålsformulering lyder som følger: "Hvad udløste situationen med vold? Vælg den eller de beskrivelser, der passer bedst. Du kan sætte flere krydser."

Hvornår på dagen forekommer vold mellem elever?

Ligesom det var tilfældet med fysisk vold mod klasselæreren, undersøges, hvornår på dagen fysisk vold forekommer mellem elever.

Hvor vold imod klasselæreren typisk sker i undervisningen, sker vold mellem elever typisk *udenfor* undervisningen, i 64 pct. af tilfældene. Her kan der være mindre voksen-tilstedeværelse. Herunder er det mest kritiske tidspunkt før eller i selve spisepausen, hvor 45 pct. af de angivne situationer har fundet sted – de resterende 55 pct. er spredt udover andre tidspunkter i og udenfor undervisningen.

Der observeres ingen systematiske forskelle i, hvornår voldssituationen opstår, på tværs af klassetrin.

Hvor ofte guider læreren en elev væk og bliver selv ramt?

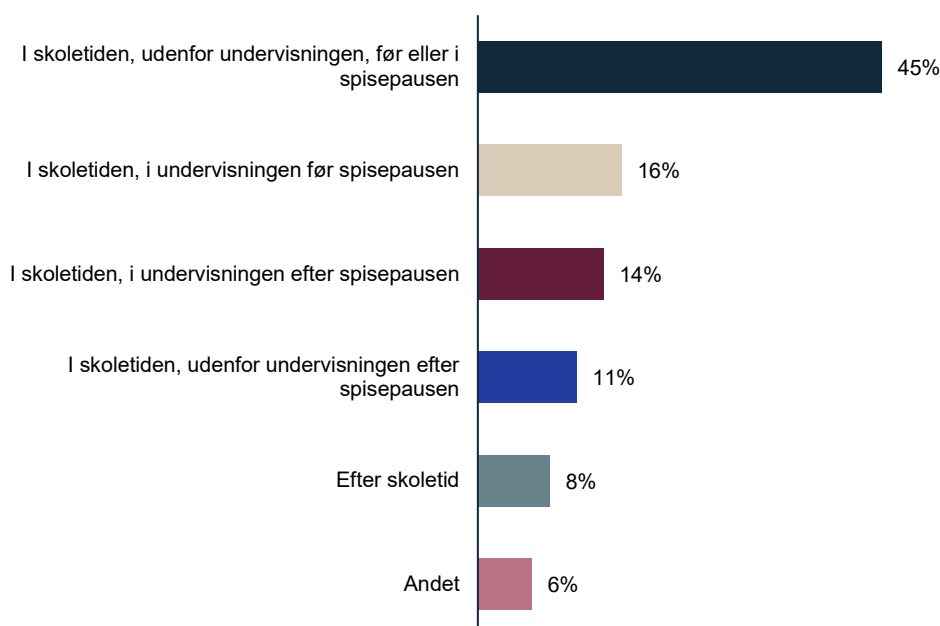
I figur 4.2.4 neden for undersøges det, hvor ofte en medarbejder – herunder også klasselæreren – forsøger at guide en elev væk, og hvor ofte en medarbejder bliver ramt i forbindelse med en situation med fysisk vold mellem elever.

49 pct. af klasselærerne, der har oplevet en situation med fysisk vold mellem elever i 2025, har i disse situationer guidet eleven væk ved selv at benytte fysisk berøring.

I selvsamme situationer har 13 pct. oplevet selv at blive slået eller ramt i forbindelse med den situation, som de er blevet bedt om at svare ud fra. Der observeres en tendens til, at klasselærere i indskolingen oplever oftest selv at blive ramt eller slået i forbindelse med fysisk vold mellem elever (17 pct), mens det er sjældnere på både mellemtrinnet (6 pct.) og i udskolingen (3 pct.).

Figur 4.2.3: Klasselærersurvey: Hvornår på dagen skete voldssituationen?

N = 477

Figur 4.2.4: Klasselærersurvey: Hvad karakteriserede situationen? (Fysisk vold mellem elever)

N = 477

4.2.1 Hvordan bliver fysisk vold mellem elever håndteret efterfølgende?

Når klasselæreren oplever fysisk vold mellem elever, kan de aktivere forskellige tiltag på klasseniveau og/eller bringe information videre til ledelsen, der kan føre til administrative tiltag.

Hvad angår pædagogiske tiltag listet i figur 4.2.5, ses, at 82 pct. af medarbejderne (som har oplevet fysisk vold mellem elever i klassen i 2025) indledte en dialog med forældrene om situationen – og 62 pct. afholdte en medierende samtale mellem eleverne i konflikten. Lidt færre iværksatte en handleplan (33 pct.) eller sparrede med eksterne pædagogiske ressourcer (såsom AKT) om det fremadrettede (26 pct.).

Hvad angår de mere administrative tiltag listet i figur 4.2.5, angiver klasselærerne i 55 pct. af tilfældene, at skolens ledelse blev involveret i situationen efterfølgende. I 38 pct. af tilfældene blev voldshændelsen også indberettet til skoleledelsen og/eller den kommunale forvaltning.

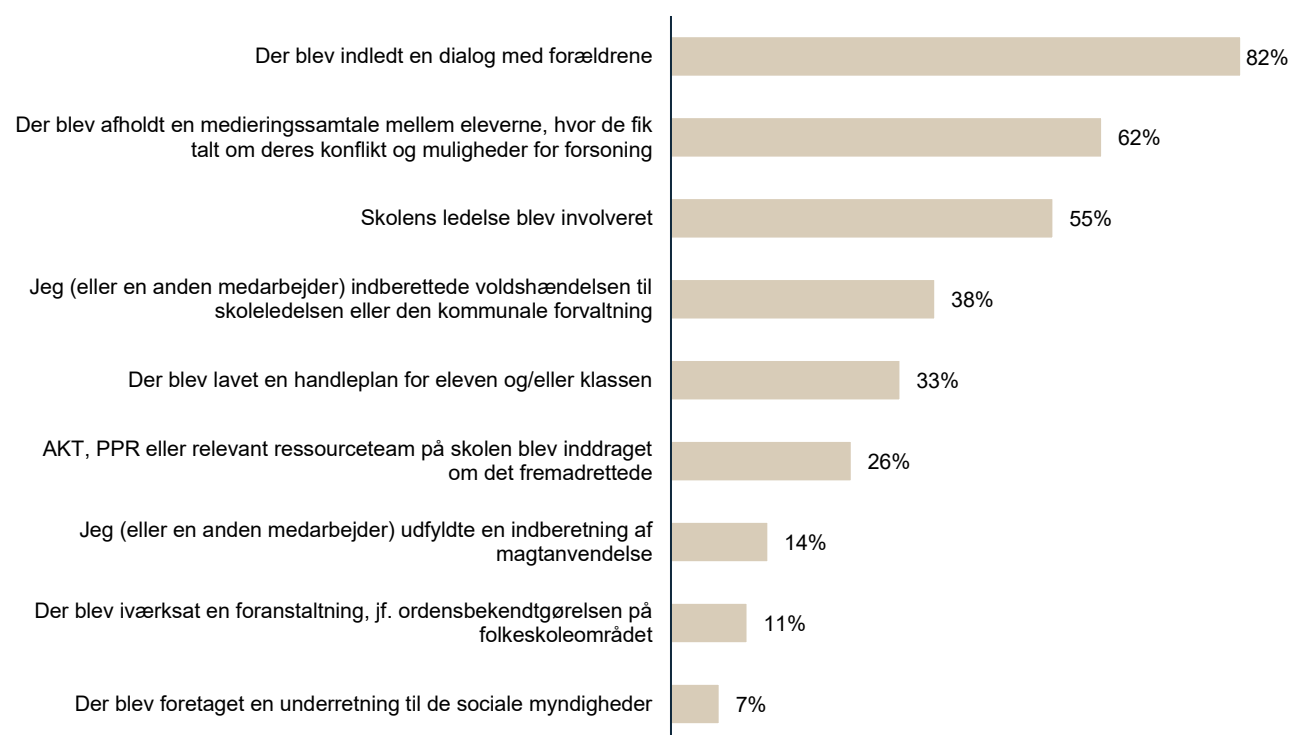
Derimod er det i relativt få episoder, at der er foretaget en underretning til kommunens sociale myndigheder (7 pct.) samt bliver iværksat en foranstaltning (11 pct.).

Kobles disse mønstre til klassetrinsgrupper, observeres det, at skoleledelsen oftere bliver involveret, og at der oftere iværksættes en foranstaltning, når vold mellem elever forekommer i udskoling sammenlignet med, hvis det forekommer i indskoling.

I udskoling svarer 20 pct. af klasselærerne, der har oplevet vold mellem elever, at der efterfølgende blev igangsat en foranstaltning, mens det samme er tilfældet for 11 pct. af klasselærerne på mellemtrinnet og 6 pct. i indskoling. 70 pct. af klasselærere i udskoling, der har oplevet vold mellem elever, involverer efterfølgende ledelsen – det tilsvarende tal er 60 pct. på mellemtrinnet og 46 pct. i indskoling. Det kan være en indikation på flere ting – herunder at voldelig adfærd kan opfattes som anderledes grov, og/eller at der på skolerne forventes højere grad af selvkontrol blandt de ældre elever, hvorfor brud på opførsel her opfattes mere alvorligt.

Figur 4.2.5: Klasselærersurvey: Hvordan blev situationen håndteret efterfølgende?

N = 477

Note: Ordensbekendtgørelsen her gælder ikke for de frie grundskoler. Derfor er spørgsmålet omkring ordensbekendtgørelsen på folkeskoleområdet udelukkende stillet til klasselærere i folkeskoler, ikke klasselærere på frie grundskoler, hvorfor der er færre besvarelser på dette spørgsmål (N = 400).

4.3 Karakteren af trusler og chikaner mod medarbejdere og elever

I undersøgelsen er klasselærere blevet spurgt ind til fem overordnede typer af vold og udadreagerende adfærd, hvor fysisk vold imod medarbejdere og elever har fået særlig plads i surveyet.

Klasselærere – der angiver, at de forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd er tilstede i klassen - er dog også blevet bedt om at vurdere hyppigheden af konkret adfærd, som primært relaterer sig til trusler eller chikane. Resultater kan ses i figur 4.3.1. I læsningen af figuren gøres opmærksom på, at procentsatserne opgør andele af klasser, der har angivet i surveyet, at forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd er tilstede i klassen (andele er derfor ikke ud af samtlige skoler i undersøgelsen).

Der viser sig et tydeligt mønster; de mest udbredte former for udadreagerende adfærd er grænseoverskridende ord rettet mod enten andre elever eller personale på skolen.

66 pct. af de klasselærere, der har angivet at der har været trusler eller chikane mellem

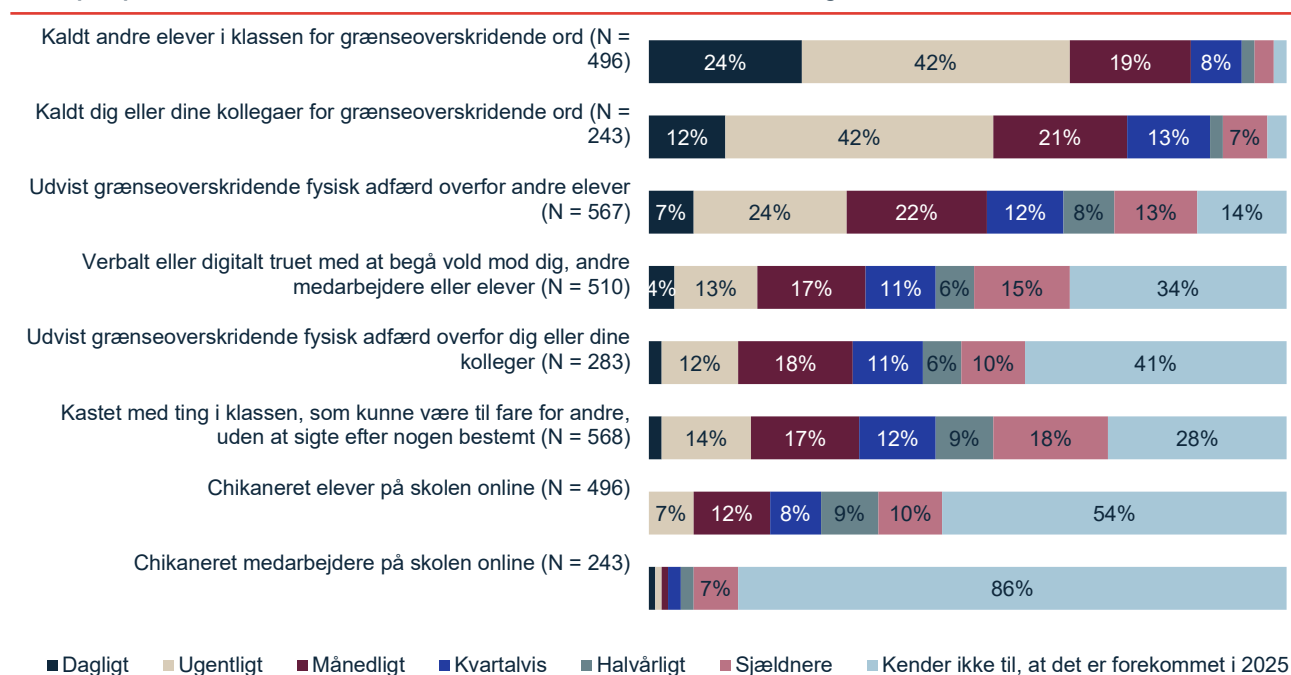
elever i klassen, oplever, at elever kalder hinanden grænseoverskridende ord ugentligt eller oftere.

54 pct. af de klasselærere, der har oplevet trusler eller chikane mod sig selv, oplever at personalet bliver kaldt for grænseoverskridende ord på ugentlig basis eller oftere.

Derimod har 31 pct. af de klasselærere, der har angivet kendskab til fysisk vold mellem elever i klassen, angivet, at grænseoverskridende fysisk adfærd overfor andre elever forekommer ugentligt eller oftere.

Som det vises i figur 4.3.1, er onlinechikane den mindst hyppige konkrete form for vold og udadreagerende adfærd. Dette kan dog skyldes en underestimation fra lærernes side, da onlinechikane mellem elever er en af de mere "usynlige" adfærdsformer for læreren, eftersom den foregår digitalt. Det kan dog også hænge sammen med, at vold og udadreagerende adfærd generelt er mere udbredt i indskolingen, hvor færre elever må antages at have adgang til online enheder.

Figur 4.3.1: Klasselærersurvey: I denne gruppe af spørgsmål bedes du vurdere, hvor ofte elever i klassen har udvist følgende eksempler på adfærd i 2025. Giv dit bedste bud ud fra, hvad du har observeret og hørt

Note: I spørgsmålet ovenfor er der forskellige antal observationer på tværs af spørgsmålene i batteriet. Hvert eksempel på adfærd er kun givet til klasselærere, der har angivet at have oplevet en adfærdskategori, som minder om denne mere specifikke kategori, i et tidligere spørgsmål i spørgeskemaet (se side 22-23 for de generelle kategorier). Fx er spørgsmålet "Kaldt andre elever i klassen for grænseoverskridende ord" udelukkende stillet til respondenter, der i spørgsmålet om de overordnede kategorier har svaret, at de har oplevet trusler eller chikane mod klasselæreren selv eller andre elever.

Sammenhænge med vold og udadreagerende adfærd

Indledning til kapitel 5

Sammenhænge med vold og udadreagerende adfærd

Vold og udadreagerende adfærd foregår oftere i nogle klasser og nogle skoler end andre. I det følgende kapitel ses derfor nærmere på, hvilke sammenhænge der kan være mellem graden af vold og udadreagerende adfærd og karaktertræk ved både skoler, klasser og klasselærere. Sagt med andre ord – hvilke kontekstuelle forhold hænger sammen med omfanget af vold og udadreagerende adfærd?

Afsnit og hovedfund

5.1

Hvad korrelerer med oplevet vold og udadreagerende adfærd? (s. 49)

Det væsentligste forhold på *lærerniveau* er **klasselærerens pædagogisk-relationelle kompetence** - et samlet mål for, at klasselærerne har gode relationer til eleverne, kender klassens dynamikker og føler sig kompetent til at nedtrappe situationer. Dette mål hænger konsekvent sammen med en lavere forekomst af alle typer af vold og udadreagerende adfærd uanset elevernes alder, sociale forhold og skolens socioøkonomiske status.

Det væsentligste forhold på *klasseniveau* er, om der er en eller flere elever, som modtager **støtte i undervisningen**. I almene klasser, hvor en eller flere elever modtager støtte i undervisningen, er der en konsekvent sammenhæng med en højere forekomst af vold og udadreagerende adfærd.

På tværs af alle typer vold og udadreagerende adfærd findes den mest konsistente sammenhæng med vold i **forældrenes uddannelsesniveau**. Skoler, hvor forældrene har et højere uddannelsesniveau, skiller sig konsekvent ud ved at hænge sammen med lavere oplevet fysisk vold og trusler/chikane mod medarbejdere, elever og materiel. Denne sammenhæng er stabil, også når der tages højde for en række karakteristika ved skolen, klassen og klasselæreren. Når der kontrolleres for disse karakteristika, findes der ingen konsistente sammenhænge mellem høj forekomst af vold og udadreagerende adfærd og forskellige variable, der måler andelen af elever med indvandrer- eller efterkommerbaggrund på skolen.

5.2

Sammenhænge med ingen forekomst af vold og udadreagerende adfærd (s. 56)

Der er lavet en tilsvarende analyse, som undersøger, hvad der karakteriserer skoler med ingen forekomst af vold og udadreagerende adfærd. Resultaterne viser, at ingen forekomst af vold og udadreagerende adfærd i høj grad hænger sammen med de samme variable som ovenfor, dvs. klasselærerens pædagogisk-relationelle kompetencer, elever i klassen med støtte i undervisningen og forældres uddannelsesniveau. Herudover findes der en sammenhæng mellem ingen forekomst af vold og høj anciennitet hos klasselæreren samt en lav andel af indvandrere og efterkommere.

5.3

Kvalitative erfaringer (s. 56)

De kvalitative interviews peger i samme retning som det kvantitative fund om, at støtte i undervisningen til en eller flere elever i almenklassen hænger sammen med omfanget af vold og udadreagerende adfærd i klassen. På caseskolerne er der en oplevelse af, at det kræver flere ressourcer at arbejde pædagogisk med klasser, hvor en eller flere elever modtager støtte.

5.1 Hvad korrelerer med oplevet vold og udadreagerende adfærd?

Undersøgelsen af, hvilke forhold der hænger sammen med en højere grad af oplevet vold og udadreagerende adfærd på landets skoler, tager udgangspunkt i, at forhold af betydning kan knyttes til tre grundlæggende niveauer: 1) klasselæreren, 2) den klasse, vedkommende underviser i, samt 3) den skole, som underviseren er ansat på.

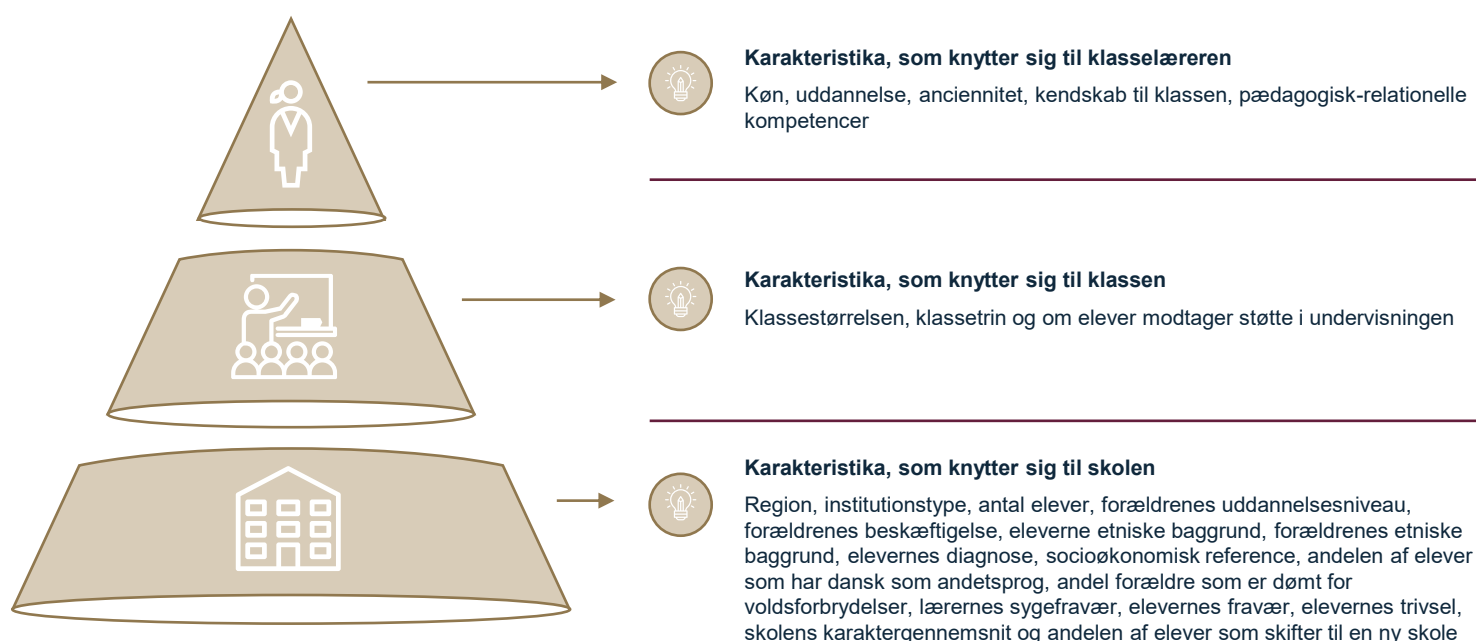
Derfor er der gennemført en analyse, som trinvis tager højde for disse forhold, så det kan identificeres, hvad der konsekvent hænger sammen med en højere forekomst af vold og udadreagerende adfærd, givet at vi holder forhold ved klasselæreren, klassen og skolen konstante.

For at komme så tæt som muligt på at identificere robuste sammenhænge med vold og udadreagerende adfærd, er det undersøgt, hvad der konsekvent er korreleret med en øget oplevelse af vold og udadreagerende adfærd på tværs af typer af vold og udadreagerende adfærd samt karakteristika ved klasselæreren, klassen og skolen.

Afsnittets resultater baserer sig på en række hovedmodeller, som balancerer to centrale forhold: For det første at maksimere antallet af observationer i de statistiske analyser, så den højest mulige statistiske sikkerhed sikres. For det andet at inkludere alle de mest centrale karakteristika på skoleniveau, hvor der i nogle tilfælde kan være manglende data i registrene, som teoretisk forventes at kunne have en sammenhæng med forekomsten af vold og udadreagerende adfærd.

Hovedmodellerne inkluderer dermed både de vigtigste variable – som er vigtige at holde konstant i analyserne – og et stort antal observationer. Derfor vurderes disse at være de mest robuste på tværs af alle statistiske analyser, der er foretaget. Dermed nævnes ingen sammenhænge i kapitlet, der ikke findes i hovedmodellerne – også selvom de kan findes i tidligere skridt i den statistiske analyse.

Figur 5.1.1: Oversigt over de forhold, som anvendes for at teste om der er en sammenhæng med vold og udadreagerende adfærd på lærerniveau, klasseniveau og skoleniveau

5.1.2 Forhold knyttet til klasselæreren

For klasselæreren er det væsentligste forhold underviserens pædagogisk-relationelle kompetencer – et samlet mål, der dækker over underviserens kompetencer til at nedtrappe situationer samt anvende sine relationer til eleverne og sin viden om klassens dynamikker til at vælge de bedste handlemuligheder.

Målet er konstrueret som et indeks med udgangspunkt i data fra spørgeskemaet til klasselærere, og det skal derfor fortolkes som et udtryk for lærerens egen opfattelse af pædagogisk-relationelle kompetencer ift. den specifikke klasse, læreren har besvaret med udgangspunkt i.

Også når der tages højde for, hvilken skole klasselæreren underviser på, samt underviserens anciennitet og kendskab til klassen, er det væsentligste forhold klasselæreren selvvalgte pædagogiske kompetencer i den konkrete klasse.

Dette skal forstås sådan, at hvis en underviser angiver at have højere pædagogisk-relationel kompetence i den klasse, vedkommende underviser i, hænger dette sammen med et mindre omfang af vold og udadreagerende adfærd i klassen. Denne sammenhæng gør sig gældende, uanset skolens socioøkonomi, etniske baggrund, andelen af elever med psykiatriske diagnoser, elevtrivsel, hvor længe underviseren har været i faget, og om der er elever, som modtager støtte i undervisningen i den klasse, som underviseren underviser i.

Dermed er sammenhængen robust på tværs af forskellige benyttede udfaldsmål, også selvom en række andre karakteristika holdes konstant. Derfor er klasselæreren opfattelse af egne klassekompetencer den variabel på klasselærerniveau, der har den mest konsistente sammenhæng med niveau og udredelse af vold og udadreagerende adfærd.

Overordnet skal det tolkes som, at lærerens evner og muligheder for at håndtere konflikter i klassen på baggrund af relation til individer og klassefællesskabet, har en stor betydning for omfanget af vold og udadreagerende adfærd. Det understreger, at vold og udadreagerende adfærd ikke alene kan tilskrives elevernes individuelle forudsætninger, men at det opstår i et samspil med den pædagogiske praksis i klassen.

Figur 5.1.2: Hvilke analytiske tests er der foretaget for at vurdere de enkelte forhold?

Analytisk test	Formål
Trinvis kontrol for lærer-, klasse- og skoleforhold	At isolere om en sammenhæng stadig forekommer, selv når der tages højde for forhold knyttet til den enkelte klasselærer, klasse og skole. Dermed kan man undersøge, om sammenhængen forsvinder, når der trinvis bliver kontrolleret for forhold på individ-, klasse- eller skoleniveau.
Alternative statistiske modelspecifikationer	At teste om sammenhængene stadig er gældende, selv hvis der anvendes en alternativ måde at modellere sammenhængen på. ¹
Flere udfaldsmål for vold	At teste om mønstre går igen, selv når man kigger på vold mod medarbejdere og elever samt chikane mod medarbejdere og elever samt det samlede mål for voldsbelastningen i klassen.

Note: 1) For de binære vold- og chikanemål estimeres generalized linear mixed-effects modeller (GLMM) med logit-link og random intercept for skole. Som robusthedstjek estimeres desuden generalized estimating equations (GEE) med clustering på skoleniveau. For det kontinuerte udfaldsmål voldsbelastning estimeres en linear mixed-effects model (LMM) med random intercept for skole.

5.1.3 Forhold knyttet til klassen

Hvis man zoomer ind på forhold, der knytter sig til klassen, er det væsentligste forhold, hvorvidt klassen omfatter elever, der modtager støtte i undervisningen¹. Hvis der i klassen indgår elever, som modtager støtte, der ligger ud over de almindelige pædagogiske rammer i en almen klasse, er dette konsistent forbundet med en øget oplevelse af både fysik vold og trusler og chikane mod medarbejdere og elever samt materiel vold. Fundet er robust på tværs af hovedmodellerne i analysen.

Selv når der tages højde for andre forhold såsom klassestørrelse og klassetrin, underviserens kendskab til klassen samt en lang række socioøkonomiske forhold ved skolen, er klassens omfang af vold og udadreagerende adfærd større i de klasser, hvor der indgår elever med støtte i undervisningen. Det betyder, at episoder med vold i højere grad forekommer i disse klasser. I den forbindelse skal det dog understreges, at det med udgangspunkt i modellen ikke er muligt at sige, hvilken vej sammenhængen går. Det er ligeledes muligt, at der er flere elever, som modtager støtte i undervisningen i klasser med vold og udadreagerende adfærd netop som resultat af sidstnævnte; dvs. at episoder med vold og udadreagerende adfærd nogle gange kan komme før støtten. Og den påviste sammenhæng betyder ikke nødvendigvis, at det er den eller de konkrete elever med støtte i undervisningen, som udøver vold eller udadreagerende adfærd – det kan også være andre elever i klassen. Dette er en vigtig nuance til resultaterne, men det ændrer ikke på den robuste korrelation mellem de to variable.

Sammenhængen understøttes dog af de kvalitative interviews, hvor det fremhæves, at elever, der modtager støtte i undervisningen i almenklasser, i højere grad kan have vanskeligt ved at regulere deres følelser, hvilket i nogle tilfælde kan komme til udtryk som udadreagerende adfærd.

5.1.4 Forhold knyttet til skolen

Blandt de karakteristika, der knytter sig til skolen, er der inddraget en lang række forhold for at sikre, at der tages højde for mange potentielle forklaringer. Når der imidlertid tages højde for skolernes socioøkonomiske baggrund gennem forældrenes uddannelsesniveau, forsvinder betydningen af mange andre baggrundsvariable. Det peger på, at mange af de sociale forhold, som knytter sig til vold og udadreagerende adfærd, er koncentreret omkring de skoler, hvor forældrenes baggrund er socioøkonomisk mindre stærk.

Forældrenes uddannelsesniveau er det forhold, som mest konsekvent hænger sammen med et lavere omfang af vold og udadreagerende adfærd i klasserne. Her måles det som andel forældre på skolen med mere uddannelse end grundskole eller erhvervsuddannelse. Det betyder, at et højere uddannelsesniveau blandt forældre på skolen hænger sammen med lavere omfang af vold og udadreagerende adfærd i de enkelte klasser, som her undersøges. Sammenhængen er robust i analysens hovedmodeller.

Selv når man ser på tværs af institutionstyper, skolens etniske sammensætning, hvor i landet skolen er placeret, elevernes fravær og skoletrivsel, er det konsekvent de skoler, hvor forældrene har et højere uddannelsesniveau, der oplever færre tilfælde af både fysisk vold, trusler og chikane samt materiel vold.

Sammenhængen er dog følsom over for, hvordan forældres uddannelsesniveau måles. Hvis der i stedet anvendes andelen af forældre med grundskolen som højest gennemførte uddannelse eller andelen med grundskole eller gymnasium som højest gennemførte uddannelse, er sammenhængen ikke længere statistisk signifikant. Resultaterne peger derfor på, at det især kan være andelen af højtuddannede forældre på skolen, der har betydning for udbredelsen af vold og udadreagerende adfærd. Det oprindelige mål vurderes dog fortsat som det mest robuste, da det rummer større variation.

Note: 1) Denne variabel baserer sig på data fra spørgeskemaet til klasselærere. Den konkrete spørgsmålsformulering lyder som følger: "Er der elever i klassen, der modtager undervisning/pædagogisk støtte, der ligger ud over de almindelige pædagogiske rammer i almenklassen? (fx undervisning med ekstra voksen, særligt tilrettelagte forløb eller delvis undervisning uden for almenklassen samt specialundervisning i almenklassen)". I spørgeskemaet angiver 61 pct. af klasselærerne, at mindst en elev i deres klasse modtager støtte. I blandt disse 61 pct. angiver 67 pct. at der er tale om mere end én elev. Variablen i den statistiske model er binær og skelner derfor mellem klasser, der *ikke* indeholder elever som modtager støtte i undervisningen på den ene side, og klasser der indeholder elever som modtager støtte i undervisningen på den anden side.

5.1.5 De vigtigste faktorer for forekomsten af fysisk vold

Nedenstående analyser illustrerer betydningen af de centrale forhold om klasselæreren, klassen og skolen. Figur 5.1.3 viser, at klasser med elever, der modtager støtte i undervisningen, har en markant højere estimeret sandsynlighed for fysisk vold: 11,8 procentpoint højere for fysisk vold mod medarbejdere og 15,2 procentpoint højere for fysisk vold mod elever. I modsætning har klasser uden elever, der modtager støtte i undervisningen, lavere estimeret sandsynlighed for at have oplevet vold.

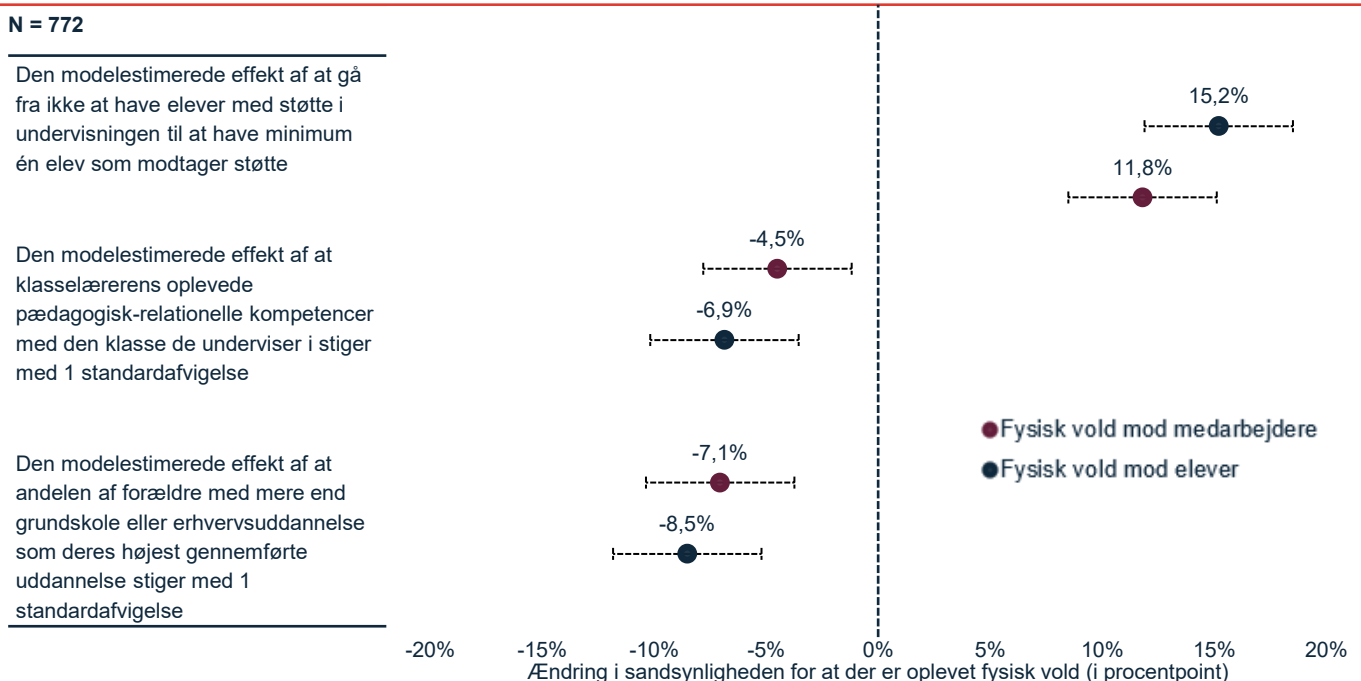
Omvendt hænger højere pædagogisk-relationel kompetence hos klasselæreren sammen med lavere estimeret sandsynlighed for vold: 4,5 procentpoint lavere for fysisk vold mod medarbejdere og 6,9 procentpoint lavere for fysisk vold mod elever for hver stigning på én standardafvigelse i målet for pædagogisk-relationel kompetence.

Tilsvarende er et højere uddannelsesniveau blandt forældrene forbundet med 7,1 procentpoint lavere estimeret sandsynlighed for vold mod medarbejdere og 8,5 procentpoint lavere for vold mod elever.

I forbindelse til nedenstående resultater noteres det, at der ikke findes en signifikant sammenhæng mellem oplevet fysisk vold og et kontinuert mål for elever, der modtager støtte i undervisningen. Det betyder, at omfang af vold og udadreagerende adfærd ikke øges i takt med hver ekstra elev, der modtager støtte.

Analysen kan ikke afgøre, hvorfor det har så stor betydning for resultaterne, at der er mindst én elev i klassen, som modtager støtte. Det kan teoretiseres, at det skyldes, at skolerne oftere sætter støtte ind i klasser, hvor der opleves vold, at et problematisk læringsmiljø både øger behovet for støtte og forekomsten af vold og udadreagerende adfærd, eller at elever, der modtager støtte, oftere udviser voldelig eller udadreagerende adfærd. Forskningslitteraturen peger på, at alle tre forklaringer kan være relevante. Det vil kræve yderligere undersøgelser at afklare dette nærmere.

Figur 5.1.3: Ændringer i sandsynligheden for at der er oplevet fysisk vold, givet pædagogisk-relationel kompetence, klassens inklusion og skolens socioøkonomi

Note: Figuren viser average marginal effects af en logistisk regression med dertilhørende 95% konfidensintervaller. Modellen er lavet som en generalized linear mixed-effects model med random intercept for skoler, som udnytter at data er af hierarkisk struktur, hvor hver klasselærerbefarrelse er underlagt en bestemt skole. Koefficienterne viser hvordan den gennemsnitlige sandsynlighed på tværs af klasselærerbefarrelserne ændrer sig for at have oplevet enten vold mod medarbejdere eller vold mod elever, givet de enkelte forhold i modellen. Der er kontrolleret for lærers køn, uddannelse, anciennitet og kendskab til klassen, på klasseniveau er der kontrolleret for klassestørrelse og klassetrin. På skoleniveau er der kontrolleret for region, institutionstype, elevtal, forældrenes beskæftigelse, andelen af mødre som er indvandrere eller efterkommere, andelen af forældre som er dømt for en voldsforbrydelse, andelen af elever som har en psykiatrisk diagnose og den organisatoriske støtte som lærer modtager i forbindelse med episode med vold. Der er anvendt klyngerobuste standardfejl på skoleniveau. Nakagawa's marginal R^2 er 0.36 for fysisk vold mod elever og 0.45 for fysisk vold mod medarbejdere

Hvordan kan resultaterne samlet set fortolkes?

Resultaterne i figur 5.1.3 understreger, at vold og udadreagerende adfærd i den almene grundskole må forstås som komplekst. Det kan hverken forklares på individniveau, skoleniveau eller af socioøkonomiske forhold alene, men må derimod opfattes som forekommende alt afhængigt af samspillet mellem disse forskellige forhold. Dette er ligeledes gældende for de generelle resultater i analysens hovedmodeller.

På den ene side ser klasselærerens oplevede pædagogiske-relationelle kompetence ud til at spille en vigtig rolle, hvilket peger på betydningen af relationelle og pædagogiske forudsætninger i den konkrete klasse. På den anden side hænger forekomsten af elever med støtte i undervisningen sammen med en markant højere sandsynlighed for vold og udadreagerende adfærd, hvilket peger på, at nogle klassers elevsammensætning stiller andre krav end andre. Samtidig viser betydningen af forældrenes uddannelsesniveau, at bredere sociale og ressourcemæssige forhold omkring skolen også har sammenhæng med forekomsten af vold og udadreagerende adfærd.

Samlet set peger analysen derfor på, at vold og udadreagerende adfærd opstår i krydsfeltet mellem pædagogiske forudsætninger, elevsammensætning og skolens bredere sociale kontekst. Derfor illustrerer resultaterne, at forebyggelse og håndtering af vold kræver opmærksomhed på flere niveauer samtidig: Både klasselærerens kompetencer i klassen, støtten omkring elever med behov for støtte og de mere overordnede sociale rammer, som skolen arbejder inden for.

Ovenstående er vigtigt at have for øje, når indsatser på området planlægges. Det indikerer, at indsatser formentlig ikke vil være tilstrækkelige, hvis de alene retter sig mod ét niveau, fx den enkelte elev. Derimod må såvel håndtering som forebyggelse tænkes ind på alle niveauer, hvis det skal gøre en reel forskel.

5.1.6 Undersøgelse af sammenhæng med specifikke typer af vold og udadreagerende adfærd

Der er yderligere gennemført en række test af konkrete hypoteser. Én af disse er, om bestemte kategorier af vold og udadreagerende adfærd hænger sammen med specifikke baggrundsforhold ved lærere, klasser og skoler.

Et af fundene er, at klassestørrelse har en tydeligere sammenhæng med fysisk vold og trusler og chikane mellem elever sammenlignet med andre variable på klasseniveau. Dermed viser data, at jo større en klasse er, jo mere sandsynligt er det, at der er udfordringer med fysisk vold og trusler og chikane mellem elever. Omvendt har klassestørrelse ikke en systematisk sammenhæng med de andre typer af vold og udadreagerende adfærd.

Derudover forekommer vold og udadreagerende adfærd mod medarbejdere, som allerede vist, særligt hyppigt i indskolingen.

Skolens institutionstype har den stærkeste sammenhæng med materiel vold. Det betyder, at der forekommer mere vold mod inventar på folkeskoler sammenlignet med frie grundskoler.

For den personrettede vold forekommer denne sjældnere blandt undervisere med høj anciennitet i lærerfaget. Det vil sige, at undervisere med lav anciennitet i højere grad oplever hændelser, som de opfatter som voldelige mod sig selv. Der blev desuden fundet en statistisk signifikant sammenhæng mellem vold mod medarbejdere og undervisernes sygefravær. Det viser dermed, at skoler, som i højere grad oplever udfordringer med vold mod undervisere, også har et højere sygefravær blandt deres undervisere.

Der blev ikke fundet tilsvarende sammenhænge for vold og udadreagerende adfærd mellem elever og elevernes skolefravær. Det vil sige, at fysisk vold og trusler og chikane mellem elever ikke har en sammenhæng med elevernes skolefravær, hvilket peger på, at skolefravær og udadreagerende adfærd er to forskellige sociale dynamikker og ikke hænger direkte sammen.

Figur 5.1.4: Oversigt over sammenhæng med specifikke typer af vold og udadreagerende adfærd

Variabel	Sammenhæng med typer af vold og udadreagerende adfærd
Klassestørrelse	Større klassestørrelse hænger sammen med højere sandsynlighed for oplevet fysisk vold og chikane mellem elever.
Institutionstype	Institutionstype, dvs. folkeskoler sammenlignet med frie grundskoler, hænger sammen med større sandsynlighed for materiel vold.
Klasselærerens anciennitet	Mere anciennitet hos klasselæreren hænger sammen med lavere sandsynlighed for vold mod læreren selv.
Klasselærerens sygefravær	Højere sygefravær hos klasselæreren hænger sammen med højere sandsynlighed for vold mod medarbejdere.

5.1.7 Undersøgelsen af skolens institutionstype og elevernes etniske baggrund

Der er gennemført flere test af hypoteserne om, hvorvidt der forekommer mere vold og udadreagerende adfærd i folkeskolen sammenlignet med de frie grundskoler, samt hypotesen om, hvorvidt der forekommer mere vold og udadreagerende adfærd på skoler med en højere andel af indvandrere og efterkommere. Disse gennemgås herunder.

Der findes sammenhæng mellem visse typer af vold og udadreagerende adfærd og institutionstype, men ikke alle

Der observeres en tydelig overordnet sammenhæng mellem institutionstype, dvs. hhv. folkeskoler og frie grundskoler, og forekomsten af vold og udadreagerende adfærd generelt, som det også observeres i tabelrapport 1, tabel 10-16. Denne forsvinder dog for nogle typer af vold og udadreagerende adfærd, men ikke alle, når der introduceres en række baggrundsvariable, hvilket viser, at sammenhængen i flere tilfælde drives af andre forhold end institutionstype i sig selv (såsom socioøkonomi).

Når hovedmodellerne analyseres, hvor der er kontrolleret for forhold ved klasselæreren, klassen og skolen, observeres der dog en signifikant sammenhæng med både trusler og chikane mod personale samt materiel vold. Resultaterne betyder, at disse to typer af vold og udadreagerende adfærd er mere udbredte i folkeskolen end på frie grundskoler, selv når en række andre mulige forklaringer holdes konstant.

På den anden side findes der ingen konsekvente sammenhænge med andre typer vold og udadreagerende adfærd, herunder hverken fysisk vold mod personale eller mellem elever. Den større udbredelse af disse typer af vold og udadreagerende adfærd i folkeskolen hænger derfor sammen med andre forhold.

Der er ingen konsekvent sammenhæng mellem vold og udadreagerende adfærd og den etniske sammensætning i skolens elevgrundlag

For skolens etniske elevsammensætning findes der, i modsætning til resultaterne for institutionstype, i denne undersøgelse ikke nogen konsekvente signifikante sammenhænge på tværs af forskellige mål for skolens etniske elevsammensætning. Det vil sige, at hvis der observeres en højere udbredelse af vold og udadreagerende adfærd på skoler med større andel af indvandrere og efterkommere, så er der andre forklaringer, såsom socioøkonomiske forhold eller forhold vedrørende lærerne, der ligger bag.

For at opnå den stærkeste test af denne hypotese er der benyttet en række forskellige variable, som alle måler skolernes etniske sammensætning fra forskellige vinkler, for at sikre robuste resultater. Alle disse er baseret på hovedmodellen, så der kontrolleres i alle analyserne for relevante baggrundsforhold. Konkret er der på skoleniveau undersøgt andelen af elever med en ikke-vestlig herkomst, andelen af elever med herkomst fra MENAPT-lande¹, andelen af forældre som enten er indvandrere eller efterkommere samt andelen af elever, som modtager undervisning i dansk som andetsprog. Alle variable er dermed behandlet som kontinuerte andele på hele skolen, som den undersøgte klasse befinder sig på.

På tværs af alle disse variable findes der ingen statistisk signifikant sammenhæng med nogle af de forskellige typer af vold og udadreagerende adfærd.

Note: 1) MENAPT-lande er her defineret som 28 lande og områder i Mellemøsten, Nordafrika samt Pakistan og Tyrkiet, der følger definitionen fra bl.a. Danmarks Statistik og Udlændinge- og Integrationsministeriet. De inkluderede lande og områder er som følger: Afghanistan, Bahrain, Forenede Arabiske Emirater, Irak, Iran, Jordan, Kuwait, Libanon, Oman, Qatar, Saudi-Arabien, Syrien, Yemen, Algeriet, Djibouti, Egypten, Libyen, Marokko, Mauretanien, Somalia, Sudan, Tunesien, Pakistan, Tyrkiet og Palæstina, Gaza, Vestbredden og Østjerusalem.

5.2 Sammenhænge med ingen forekomst af vold og udadreagerende adfærd

Det er med udgangspunkt i det samlede mål for omfang af vold og udadreagerende adfærd i klasserne undersøgt, hvilke forhold der hænger sammen med, at der i nogle klasser *ikke* forekommer voldelig og udadreagerende adfærd. Her er der altså sat fokus på de skoler, hvor klasserne ikke har oplevet nogle af de typer af vold og udadreagerende adfærd, der undersøges i spørgeskemaet – og hvordan disse adskiller sig fra de resterende skoler, som har oplevet mindst én type af vold eller udadreagerende adfærd.

Analysen viser, at det i høj grad er de samme variable som i analysen af generelle variationer i vold og udadreagerende adfærd, der gør sig gældende, dvs. underviserens pædagogisk-relationelle kompetencer, elever med støtte i klassen og forældrenes uddannelsesniveau.

Andre variable, der også har en signifikant sammenhæng med fravær af vold og/eller udadreagerende adfærd, er underviserens anciennitet¹, idet undervisere med højere anciennitet i højere grad oplever ingen episoder.

Derudover har skoler med en lav andel af indvandrere og efterkommere i større omfang ingen vold eller udadreagerende adfærd i den enkelte klasse, der undersøges. Eftersom variable for skolens etniske sammensætning ikke var signifikante i tidligere analyser, skal dette resultat tolkes som et tegn på, at der ikke er en generel sammenhæng mellem elevens etnicitet og højere niveauer af vold og udadreagerende adfærd. På trods af dette findes en sammenhæng med, at skoler med *ingen* vold og udadreagerende adfærd typisk er skoler, hvor der er færre børn med forældre, som er enten indvandrere eller efterkommere.

Note: 1) Variablen måler lærerens anciennitet opdelt i tre kategorier: Op til 5 års erfaring, 6-14 års erfaring og over 15 års erfaring. Denne tilgang er valgt for at balancere to forhold: På den ene side for at sikre meningsfulde forskelle mellem kategorierne, og på den anden side for at sikre et tilstrækkeligt antal observationer i hver kategori.

5.3 Kvalitative input til sammenhænge med vold og udadreagerende adfærd

Den højere forekomst af vold og udadreagerende adfærd i klasser med elever, der modtager støtte i undervisningen, genfindes også i interviews på de to caseskoler.

Som det uddybes i kapitel 7 neden for om årsager til vold og udadreagerende adfærd, er det oftest elevernes manglende evner til at følelses- og adfærdsregulere, som kan forklare, hvorfor situationerne med vold og udadreagerende adfærd opstår.

Informanter peger i den forbindelse på, at udviklingen mod en mere inkluderende folkeskole betyder, at almenområdet i stigende grad skal rumme elever med komplekse støttebehov. Mens der overordnet set bakkes op om, at almenområdet skal kunne rumme en mangfoldig elevgruppe, peges der samtidigt på, at de eksisterende rammer ikke altid gør det muligt at imødekomme elevernes behov.

På de to caseskoler er der således en udbredt oplevelse af, at de nødvendige ressourcer og rammer, fx flere voksne, specialpædagogiske kompetencer, egnede fysiske forhold mm., ikke er fulgt med udviklingen. Informanter peger på, at dette både bidrager til, at situationer med vold og udadreagerende adfærd opstår samt gør dem vanskeligere at forebygge og håndtere.

“Altså, vi har et system, hvor der skal ret meget til, før et barn bliver visiteret til et specialtilbud. Det er derfor typisk de børn, som skolen virkelig ikke kan se, hvordan den skal lykkes med at rumme, der bliver visiteret. Og det er ofte der, hvor der har været en masse udadreagerende adfærd.”

Interview med PPR for caseskole 1

Udviklingen i vold og udadreagerende adfærd

Indledning til kapitel 6

Udviklingen i vold og udadreagerende adfærd

I dette afsnit undersøges, hvorvidt udviklingen i antallet af episoder med vold og udadreagerende adfærd er stigende eller faldende over tid.

Konkret undersøges udviklingsspørgsmålet fra forskellige datakilder: Klasselærere, skoleledere, kommunale forvaltninger samt registerdata. Datakilderne giver hvert et særligt perspektiv, men rummer samtidig væsentlige begrænsninger, og ingen enkelt kilde kan i sig selv give et entydigt billede af, hvordan udviklingen har været over tid. I vurderingen lægges der derfor vægt på, om flere datakilder peger i samme retning. Resultater om udvikling bør dog generelt fortolkes med varsomhed.

Afsnit og hovedfund

6.1

Klasselærernes vurdering af udviklingen (s. 59)

Størstedelen af klasselærerne i undersøgelsen oplever et uændret niveau af vold og udadreagerende adfærd mellem 2024 og 2025 i den konkrete klasse. Men flere klasselærere i folkeskolen, fremfor frie grundskoler, oplever en stigning på deres skole over en 5-årig periode. Dog vurderer 43-48 pct., at niveauet generelt er uændret over 5 år, mens 25 pct. af klasselærerne angiver, at fysisk vold mod personale er blevet mere hyppigt.

6.2

Hvilke udviklingstendenser oplever ledere (s. 61)

På tværs af alle skoler oplever mere end halvdelen af lederne, at alle typer af vold og udadreagerende adfærd er nogenlunde uændret. Dog oplever ledere på folkeskoler (17-24 pct.) i højere grad end frie grundskoler (4-9 pct.), at de i stigende grad involveres i hændelser på skolen. På tværs af alle skoler vurderer 54-65 pct., at niveauet er uændret.

6.3

Hvad siger registerdata? (s. 62)

I registeret for Børn- og ungeunderretninger observeres en markant stigning i underretninger på elever med udadreagerende adfærd siden 2015. Stigningen er særlig markant i udskoling. Det kan hænge sammen med, at underretninger vedrører alvorlige eller længerevarende forløb blandt ældre elever. Tendensen styrkes af, at der ikke observeres en stigning i underretninger med andre baggrundsårsager undtagen skoleproblemer (se bilag 2).

I arbejdsskadedata fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring observeres tilsvarende, at antallet oprettede sager om vold mod medarbejdere i undervisningen er steget markant siden 2008. Især i folkeskolen, som står for langt størstedelen af sagerne. Stigningen i disse registre kan både skyldes flere episoder med vold – men det kan også skyldes ændret registreringspraksis eller fokus på registrering lokalt.

6.4

Hvad fortæller kommunernes registreringer? (s. 64)

Kommuner, der både registrerer antallet af magtanvendelser og antallet af voldsepisoder imod skolernes medarbejdere, oplever samtidig en stigning i disse registreringer. Fx oplever 33 pct. af kommunerne (som systematisk registrerer forekomst), at de registrerer flere magtanvendelser end tidligere.

6.5

Hvordan opleves udviklingen på caseskolerne (s. 65)

På caseskolerne er der forskellige vurderinger af, om der er sket en stigning i omfanget af vold og udadreagerende adfærd over tid. Samtidig peger informanterne på, at det øgede fokus på registrering kan skabe en oplevelse af, at vold og udadreagerende adfærd er mere udbredt i dag end tidligere, uden at dette nødvendigvis afspejler en faktisk udvikling.

6.1 Klasselærernes vurdering af udviklingen

Udvikling over det seneste år i den konkrete klasse

Når klasselærere vurderer udviklingen i forekomsten af vold og udadreagerende adfærd fra 2024 til 2025 i den konkrete klasse, de besvarer for, tegner der sig overordnet et billede af stabilitet. På tværs af de undersøgte typer af vold og udadreagerende adfærd angiver et flertal af klasselærerne således, at forekomsten har været nogenlunde uændret. Andelen, der vurderer niveauet som nogenlunde uændret, ligger på mellem 54 pct. og 57 pct. Resultatet peger dermed på, at vold og udadreagerende adfærd i mange klasser vurderes at have et relativt stabilt omfang fra det ene år til det andet.

Dog angiver en mindre andel af klasselærerne, at forekomsten er blevet *mindre* hyppig i 2025. Denne andel varierer fra 11 pct. til 19 pct. afhængigt af adfærdsformen.

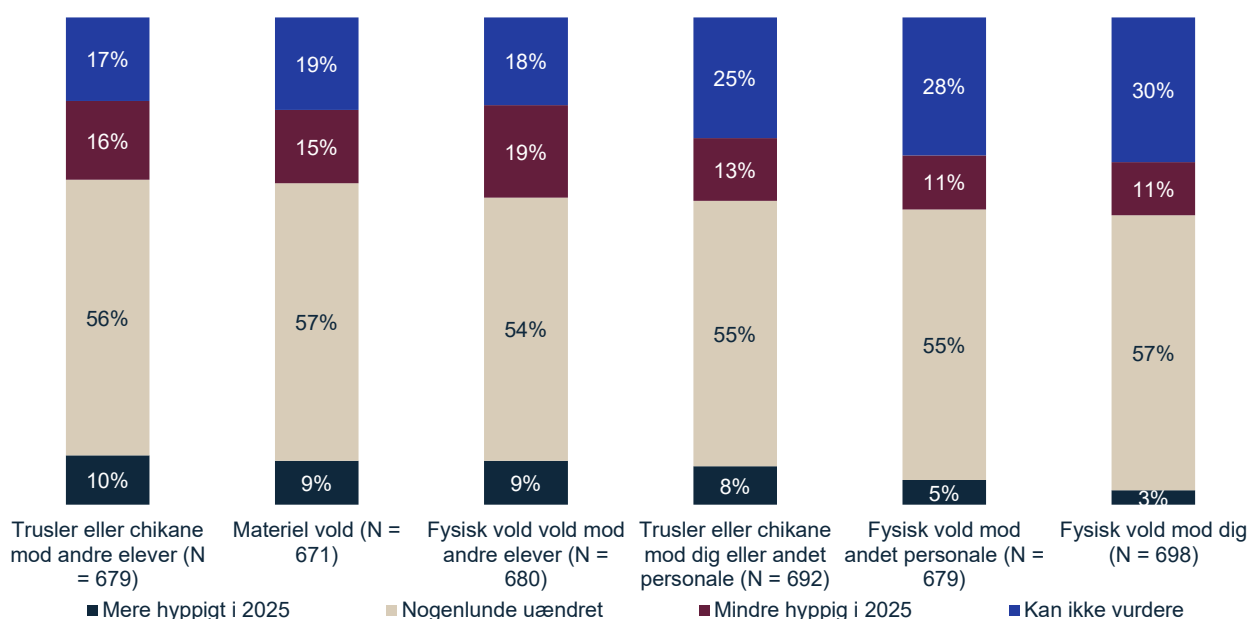
En del lærere fra 17 pct. til 30 pct. vurderer samtidig, at de ikke ved det.

Andelen der vurderer, at forekomsten er blevet *mere* hyppig, er gennemgående lavere og udgør mellem 3 pct. og 10 pct. blandt de forskellige kategorier.

Der er således samlet set flere klasselærere, der oplever et fald end en stigning i forekomsten af de pågældende typer af vold og udadreagerende adfærd.

Resultaterne kan dermed indikere, at alle typer af vold og udadreagerende adfærd forekommer lidt sjældnere i 2025 end i 2024. Denne udvikling bør dog fortolkes med varsomhed. Der er her tale om klasselærernes vurdering af udviklingen i én konkret klasse. At der kommer mindre vold og udadreagerende adfærd i den enkelte klasse på ét år, kan skyldes flere ting: Fx at eleverne i den pågældende klasse er blevet ældre, hvilket i sig selv kan have betydning for forekomsten af vold og udadreagerende adfærd, der typisk er mere udbredt blandt yngre elever. Men faldet kan også skyldes, at der kan ske visitering fra almen til specialtilbud op igennem klasse-trinene, så klassens elevgrundlag ændrer sig.

Figur 6.1.1: Klasselærersurvey: Hvordan har forekomsten af vold og udadreagerende adfærd efter din vurdering været i 2025 sammenlignet med 2024 i den klasse, du besvarer for?

Note: Spørgsmålet er ikke stillet til respondenter, der svarede ved ikke i den tilsvarende volds- eller adfærdskategori i spørgsmålet "Har elever i kalenderåret 2025 udøvet følgende former for vold og udadreagerende adfærd?"

Udvikling i en periode op til fem år

Når klasselærerne vurderer udviklingen i vold og udadreagerende adfærd på *hele skolen* i op til fem år, tegner der sig et lidt andet billede end i vurderingen af udviklingen i den enkelte klasse. Også her angiver den største andel af klasselærerne, at niveauet har været nogenlunde uændret over de seneste år. På tværs af de forskellige former for vold og udadreagerende adfærd ligger denne andel mellem 43 pct. og 48 pct.

Men samtidig vurderer en relativt stor andel på skoleniveau, at hændelserne forekommer *hyppigere* i 2025 end tidligere. Denne andel ligger mellem 25 pct. og 28 pct. afhængigt af adfærdsformen. Til sammenligning vurderer 9-11 pct., at hændelserne forekommer *mindre* hyppigt. Der er således på tværs af alle de undersøgte typer af vold og udadreagerende adfærd flere klasselærere, der oplever en stigning, end et fald, når vurderingen angår skolen som helhed – og går fem år tilbage. Det er forskelligt fra vurderingen af deres egen klasse.

Resultaterne viser, at signifikant flere folkeskolelærere end lærere på frie grundskoler oplever en stigning i vold og udadreagerende adfærd. Det taler imod, at vurderingen alene skyldes en generel “tingene var bedre i gamle dage”-bias, da det i så fald burde slå igennem på begge skoleformer.

Perspektivering til andre undersøgelser

Der findes kun få og indholdsmæssigt begrænsede surveyundersøgelser, som rummer resultater om udviklingen af vold og udadreagerende adfærd.

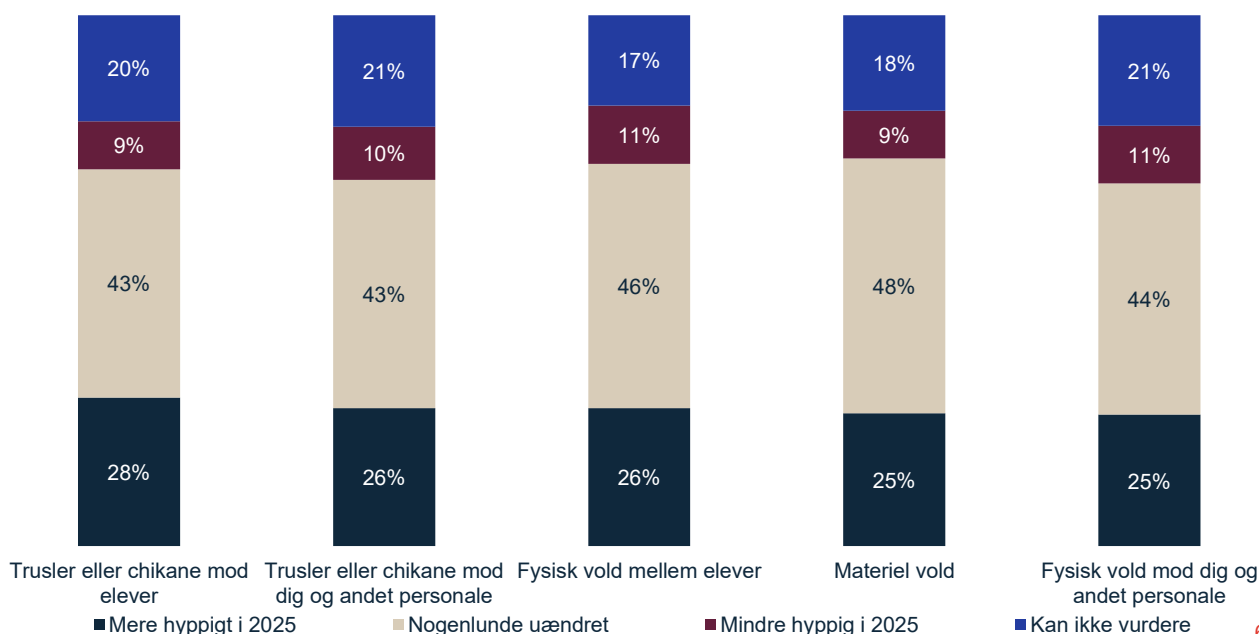
DLF har lavet en medlemsundersøgelse i 2024, hvor det fremgår, at 37 pct. af medlemmerne har oplevet vold rettet mod dem selv (på arbejdspladsen). Der ses ingen væsentlige udviklinger i disse andele over tid, hhv. sammenlignet med tilsvarende medlemsundersøgelser fra 2019 og 2022.

I en anden medlemsundersøgelse fra DLF fra 2024 er medlemmerne blevet bedt om at vurdere udviklingen i vold mellem elever, hvor hele 58 pct. af medlemmerne peger på, at omfanget af vold mellem elever på deres skole er steget de seneste fem år, mens kun 8 pct. mener, at det er faldet. Når lærerne således bliver spurgt om deres vurdering direkte – i DLFs og indeværende undersøgelse – så er tendensen, at flere oplever en stigning i vold og udadreagerende adfærd. Sammenligningen gælder dog kun disse adfærdstyper mellem elever.

Det bemærkes, at sammenligninger med de andre undersøgelser skal foretages med varsomhed grundet forskelle i målgrupper, spørgsmålsformuleringer og metode i øvrigt. For en lidt grundigere beskrivelse af andre undersøgelser henvises til afsnit 3.4 ovenfor.

Figur 6.1.2: Klasselærersurvey: Tænk nu på hele din skole og vurder følgende tendens: Forekommer følgende hændelser med vold og udadreagerende adfærd blandt elever mere eller mindre hyppigt i 2025 i forhold til de senere år (op til fem år)?

N = 860

6.2 Hvilke udviklingstendenser oplever skoleledere?

Udvikling i ledelsesinvolvering på skoler

Det fremgik tidligere i rapporten (afsnit 4.1.4), at 17 pct. af klasselærerne ikke involverede deres ledelse efter de var blev udsat for fysisk vold. Dette peger på, at ledelsen ikke har fuldt overblik over omfanget på skolen.

Dog involveres ledelsen en del – og det må forudsættes, at ledelsen særligt involveres i tilfælde, hvor personalet skønner, de har brug for administrativ eller pædagogisk opbakning. Skolelederne blev derfor i spørgeskemaet spurgt, om de har oplevet en stigning i, hvor ofte de bliver involveret af medarbejdere ifm. vold og udadreagerende adfærd.

På baggrund af skoleledernes besvarelser tegner der sig et overordnet billede af, at ledelsens involvering i hændelser relateret til vold og udadreagerende adfærd er nogenlunde uændret over de seneste år.

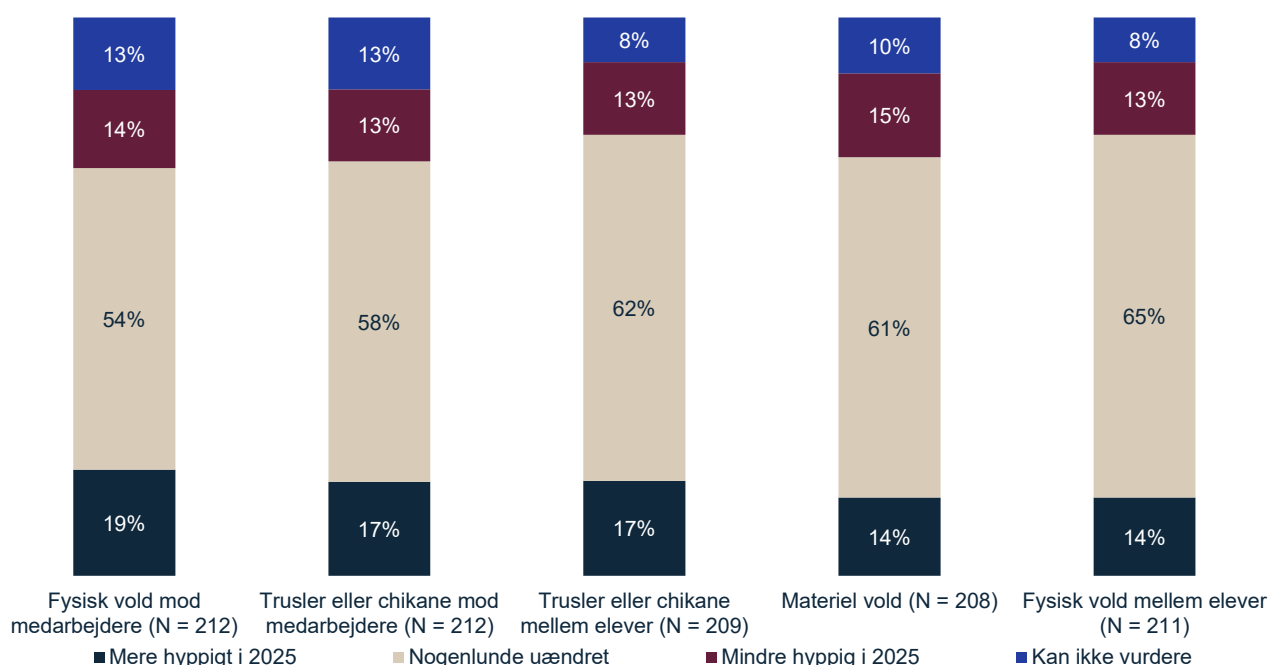
På tværs af de undersøgte typer af vold og udadreagerende adfærd angiver mellem 54 pct. og 65 pct. af skolelederne, at omfanget af ledelsesinvolvering i 2025 er nogenlunde uændret. Kigges der på tendenser i begge retninger på tværs af typer af vold og udadreagerende adfærd, ses, at der er en lille overvægt af ledere, der oplever, at de hyppigere involveres i hændelser.

Eksempelvis vurderer 17 pct. af lederne, at de hyppigere bliver involveret i hændelser angående trusler eller chikane mellem elever i dag, imens 13 pct. oplever det mindre hyppigt (en 4 pct. points forskel). Forskellene er dog så små – mellem 1-5 pct. point på tværs – hvorfor resultaterne ikke kan generaliseres og må tolkes varsomt.

Dog ses en mere tydelig tendens for ledelsesinvolvering, når folkeskoler og frie grundskoler splittes op. Her vurderer en signifikant højere andel af folkeskoleledere, at der er en stigning på tværs af typer af vold og udadreagerende adfærd, end ledere gør på de frie grundskoler¹.

Eksempelvis vurderer 24 pct. af folkeskolelederne, at de hyppigere involveres i hændelser med fysisk vold imod medarbejdere, overfor 7 pct. af ledere på de frie grundskoler. Dette mimer oplevelsen fra lærersiden på forrige side, hvor klasselærerne fra folkeskolen oplevede en højere stigning end lærere på frie grundskoler. Det er vigtigt at nævne, at en stigning i ledelsesinvolvering ikke behøves udtrykke en stigning i fysisk vold – men også delvist kan forklares ved, at personalet i højere grad har brug for understøttelse fra lederen.

Figur 6.2.1: Ledersurvey: Vurder efter bedste evne udviklingen de seneste år: Blev ledelsen mere eller mindre hyppigt involveret i følgende hændelser med elevers voldelig og udadreagerende adfærd i 2025 i forhold til de senere år (op til 5 år)?

Note: 1) Se tabelrapport 2, tabel 56-60.

6.3 Hvad siger registerdata?

Karakter og forbehold ved data

Undersøgelsen rummer også en analyse af tilgængelig registerdata, der er relevant for spørgsmålet om, hvorvidt vold og udadreagerende adfærd er stigende i grundskolen. Det drejer sig om:

- 1) registeret for Børn- og ungeunderretninger, hvor man opgør underretninger fra skoler og øvrige uddannelsesinstitutioner på almenområdet (se figur 6.3.1).
- 2) arbejdsskadedata fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, hvor man opgør oprettede og anerkendte sager vedrørende arbejdsulykker og erhvervssygdomme fra ansatte undervisere på almene grundskoler (se figur 6.3.2).

Begge kilder afdækker ikke vold og udadreagerende adfærd i bred forstand. I stedet er det mere nærliggende at fortolke data som kilder, der har særlig fokus på hændelser, der har haft mere alvorlige konsekvenser – eller hvor behovet for registreringer har været relativt stort.

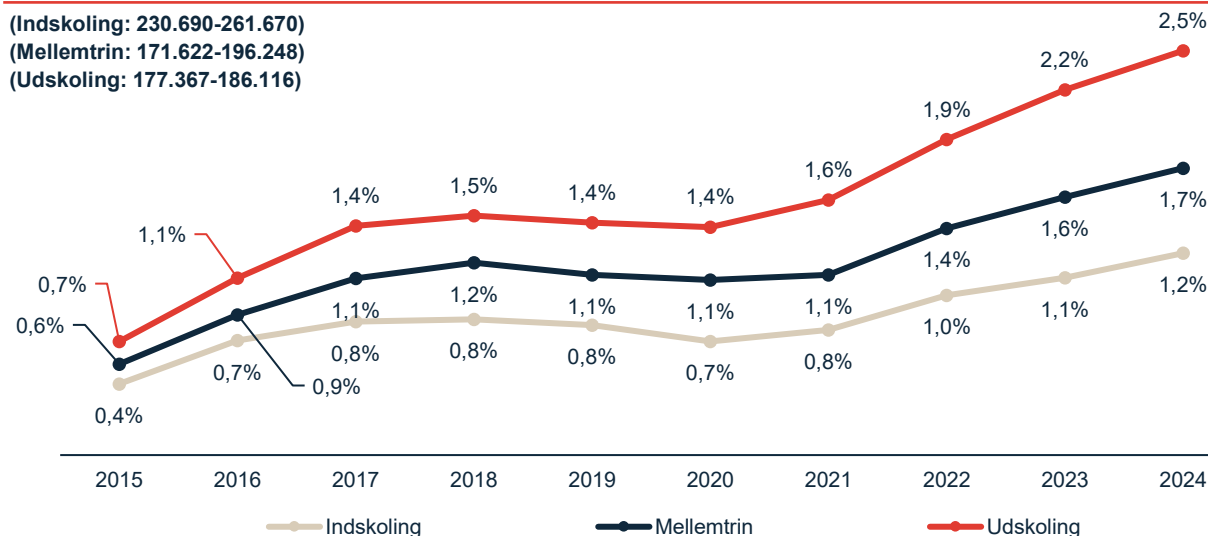
Underretninger om udadreagerende adfærd er kraftigt stigende

Som det ses i figur 6.3.1 om den historiske udvikling i underretninger, har der været en kraftig stigning. Der er kommet en større andel elever, der er foretaget en underretning om udadreagerende adfærd på, særligt i udskoling.

Der er to centrale forbehold for registerdata, som her er værd at notere. For det første tyder den eksplosive stigning på, at der kan være sket en kulturændring på området som følge af det øgede fokus på vold i grundskolen samt vigtigheden af underretninger, hvilket kan have påvirket udviklingen. For det andet er det ikke muligt at vide, hvordan underretningskategorierne konkret benyttes på skolerne og i kommunerne, selvom den nedenstående kategori specifikt nævner udadreagerende adfærd¹. Dataene bidrager dog stadig med værdifuld viden af to grunde.

For det første kan der observeres en særlig stigning i kategorien udadreagerende adfærd (samt fravær, se bilag 2, side 5), som ikke ses på andre underretningsområder – hvilket tyder på, at stigningen ikke er en generel tendens på alle områder. For det andet har underretningskategorierne ikke ændret sig over tid.

Figur 6.3.1: Andel elever med underretninger om udadreagerende adfærd givet klassetrinsgruppe (data: Børn- og ungeunderretninger)

Note: 1) Kategorien af underretninger, som illustreres ovenfor, hedder "Anden bekymrende adfærd hos barn/ung f.eks. udadreagerende adfærd"

Skolernes underretninger

Andelen af elever med underretninger om udadreagerende adfærd stiger på tværs af skoletrin – og generelt er stigningen stor over en bred kam (se figur 6.3.1 på forrige side).

Dog er stigningen særligt udtalt i udskolingen, hvor der er sket en stigning på 257 pct. mellem 2015 og 2024. Til sammenligning er stigningen i indskolingen 200 pct.

Det kan hænge sammen med, at underretninger oftere vedrører mere alvorlige eller længerevarende forløb blandt ældre elever, hvor lærere derfor er mere tilbøjelige til at lave en underretning sammenlignet med mindre alvorlige hændelser, som må antages oftere at forekomme i de tidlige klassetrin. Resultatet kan dog være påvirket af bias i underretningspraksis som beskrevet på foregående side.

Oprettede sager om vold

Hos Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring registreres sager om vold mod lærere, der fører til arbejdsskader. I dette register kan det ses, at sager oprettet angående vold er steget over tid. Det er især steget i folkeskolen, som står for langt størstedelen af sagerne. De frie grundskoler fylder relativt lidt i sammenligning.

Udviklingen er overordnet i tråd med respondenternes egne vurderinger i spørgeskemaundersøgelsen, men kan være påvirket af bias i, hvilke hændelser der fører til en oprettet sag, som må antages at skulle være relativt alvorlig.

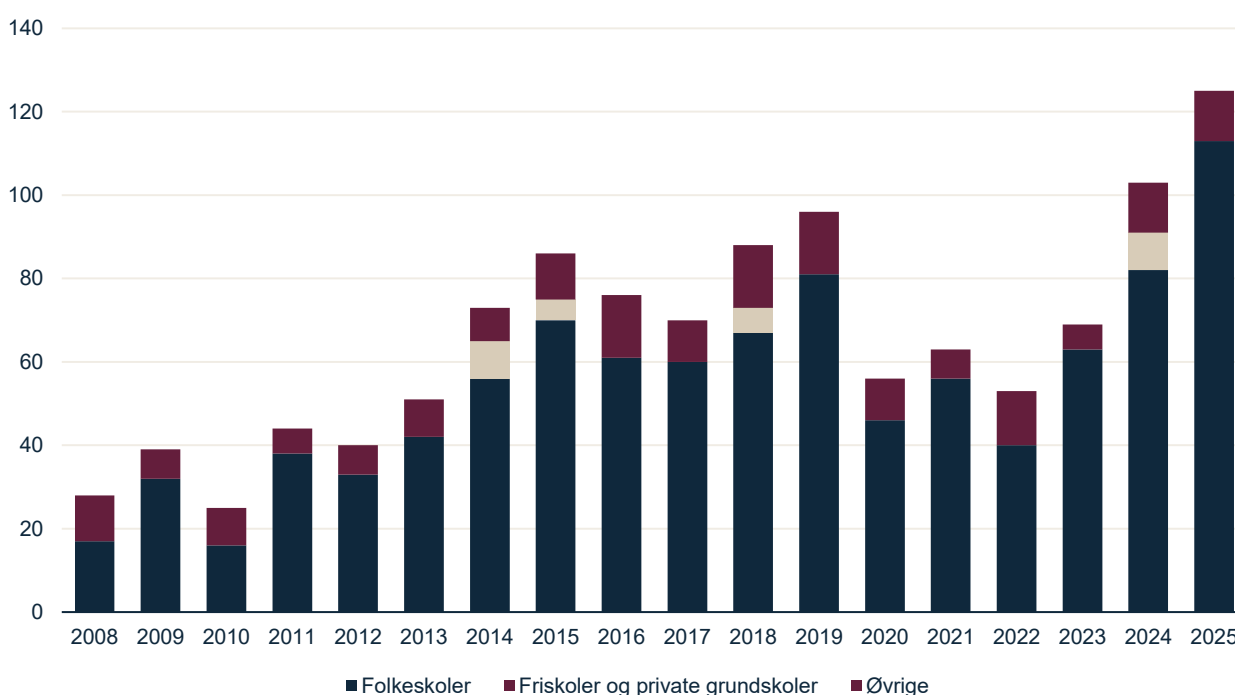
På tværs af data ses et fald omkring 2020, som kan hænge sammen med covid-19 – fx på grund af mindre fysisk samvær mellem lærere og elever. For arbejdsskadedata kan lov- og praksisændringer samt interne forhold også spille ind.

Det bemærkes, at sammenligninger af registerdata og surveydata skal foretages med varsomhed grundet forskelle i indhold samt registreringsmetoder.

Yderligere analyser af registerdata samt forbehold fremgår af bilag 2.

Figur 6.3.2: Antal oprettede sager om vold ved undervisning givet institutionstype (data: Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring)

N = 1.248

Note: Af diskretionshensyn vises årene 2005-2007 samt sager med færre end 5 observationer per institutionstype ikke.

6.4 Hvad fortæller kommunernes registreringer?

I spørgeskemaet er kommunerne spurgt ind til, om de har et kommunalt system, hvorigennem de kan følge udviklingen på forskellige håndteringer af vold og udadreagerende adfærd. Her ses, at 63 pct. af kommunerne har sådanne systemer til at registrere magtanvendelser og vold mod medarbejdere. Disse kommuner har derfor et godt udgangspunkt for at vurdere, hvilke udviklinger der har været i forskellige registreringer. Disse kommuner er derfor blevet spurgt ind til, hvordan udviklingen har set ud over de seneste fem år. I figur 6.4.1 vises resultater for udviklingen i *folkeskoler*.

33 pct. af kommunerne med registrerings-systemer observerer, at antallet af magtanvendelser er stigende, mens 29 pct. angiver, at antallet af episoder med vold mod medarbejdere er stigende. En større andel angiver, at niveauet er stabilt, mens markant færre oplever et faldende niveau.

Et lignende billede tegner sig for antallet af udelukkelser fra undervisningen og episoder med vold mellem elever, men her skal det noteres, at antallet af besvarelser er lavt, hvorfor svarene er behæftet med usikkerhed.

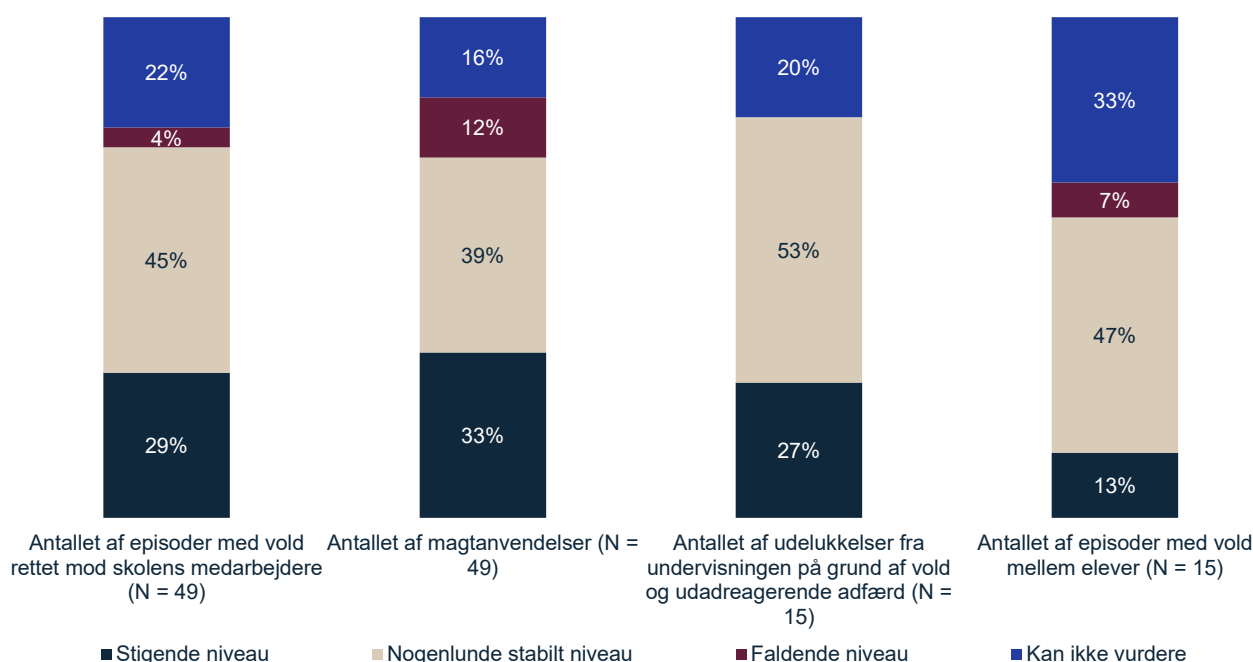
Opsummering: Hvordan ser udviklingen overordnet ud?

Det er vigtigt at holde sig for øje, at en stor del af både lærerne og skolelederne – cirka halvdelen – vurderer, at omfanget af vold på deres skole generelt har været uændret i de seneste fem år. Ikke desto mindre er der dog også omtrent 1/4 af klasselærerne, som oplever stigende niveauer på deres skole, og mange folkeskoleledere oplever ligeledes stigninger – dog i mindre grad end klasselærerne. Der er således flere lærere og ledere, som oplever en stigning end et fald.

Både andre undersøgelser, registerdata og kommunernes registreringssystemer peger også i retning af, at mange oplever en stigning i vold og udadreagerende adfærd.

Opsamlende er der således flere tegn på, at vold og udadreagerende adfærd i grundskolen er blevet mere udbredt over de senere år. Som tidligere nævnt er der dog også et større fokus på dette end tidligere, hvilket kan bidrage til, at der både er flere registreringer og en udbredt oplevelse af stigningen. Det bekræftes desuden i de kvalitative interviews på følgende side.

Figur 6.4.1: Kommunesurvey: Du har angivet, at I har et kommunalt system, der gør, at I kan følge udviklingen på tværs af folkeskoler. Hvad viser jeres erfaringer overordnet set om udviklingen de seneste fem år på nedenstående områder?

6.5 Hvordan opleves udviklingen på caseskolerne?

Også informanterne på de to caseskoler med erfaringer med vold og udadreagerende adfærd giver udtryk for, at det er vanskeligt at vurdere entydigt, om forekomsten af vold og udadreagerende adfærd har ændret sig over tid. Samtidigt peger de på forskellige forhold, som kan være med til at forklare, hvorfor udviklingen opleves, som den gør.

På caseskole 1 peger informanter på, at de oplever en udvikling, særligt i indskolingen, hvor problematikken opleves at fylde mere i dag end tidligere. Samtidig fremhæves det, at skolens styrkede praksis for registrering af hændelser og en generel øget opmærksomhed på vold og udadreagerende adfærd – i den offentlige debat såvel som lokalt på skolen – kan have betydning for, hvordan omfanget opleves af den enkelte. Informanter påpeger, at en øget systematik i registrering kan medføre, at flere hændelser fremstår i opgørelserne, uden at det nødvendigvis afspejler en reel stigning.

“Jeg tror måske, at det er en god blanding af, at der er kommet mere fokus på, hvorfor man skal registrere [hændelser], men også, at der er kommet mere uro. (...) Så det er så nok en god blanding.”

Interview med AMR, caseskole 1

På kommunalt niveau (caseskolens hjemkommune) vurderes, at der ikke nødvendigvis er tale om en generel stigning, men snarere en øget opmærksomhed og ændret sproglig italesættelse, hvor adfærd knyttet til konflikter i stigende grad omtales som vold.

Samtidig fremhæves ændringer i forældresamarbejdet, hvor forældre i dag reagerer både hurtigere og mere markant end tidligere, hvilket kan bidrage til problemets synlighed og oplevede omfang.

“Der er sket noget i forældresamarbejdet, som jeg tror, er en medvirkende faktor til, at der bliver talt mere om det. Jeg tror, at forældre i dag reagerer hurtigere og voldsommere, end de har gjort tidligere.”

Interview med kommunal fagchef, skoleområdet for caseskole 1

Også på **caseskole 2** beskriver informanter det som vanskeligt at vurdere, om der reelt er sket en udvikling i omfanget. Mens nogle lærere oplever en stigning, giver andre udtryk for, at det er svært entydigt at afgøre, om omfanget er steget. På tværs af interviewene er der dog en gennemgående oplevelse af, at elevernes sprog har ændret sig over tid. Det beskrives blandt andet, at tonen mellem eleverne opleves som mere rå og hård end tidligere, og at verbal aggression fylder mere i hverdagen – også blandt de yngste elever.

Fagpersonerne på skolerne beskriver samtidig, at det hårde sprogbrug i stigende grad er blevet normaliseret i skolens hverdag, og at de til dels er blevet vant til at høre et voldsomt sprog blandt eleverne i dagligdagen.

“Det verbale foregår hele tiden, og det er som om, at vi er blevet lidt døde over for sprogbruget. Altså man går nogle gange forbi nogle børn i et frikvarter og hører et barn råbe de mest voldsomme bandeord, måske bare fordi de har tabt i en fodboldkamp. De fleste af os vil nok reagere på det, men vi er også blevet lidt døde over for det, fordi man efterhånden er vant til det sprogbrug.”

Interview med børnehaveklasselærer, caseskole 2

Årsager til vold og udadreagerende adfærd

Indledning til kapitel 7

Årsager til vold og udadreagerende adfærd

Der kan være mange forklaringer på, hvorfor elever reagerer med vold og udadreagerende adfærd i nogle situationer.

I det følgende afsnit undersøges det nærmere, hvordan praktikerne selv forstår årsagerne til vold og udadreagerende adfærd.

Afsnit og hovedfund

7.1

Vold og udadreagerende adfærd på caseskoler opleves sjældent som en bevidst handling (s. 68)

Igennem de kvalitative interviews på caseskolerne findes det, at vold og udadreagerende adfærd primært forstås som udtryk for, at nogle elever har vanskeligt ved at håndtere en situation, snarere end som bevidst uhensigtsmæssig adfærd. Informanterne peger især på elevernes vanskeligheder med at regulere egne følelser og adfærd, at afkode andres følelser samt håndtere konflikter. Samtidig fremhæves det, at adfærden opstår i et samspil mellem elevens individuelle forudsætninger, opvækstvilkår og skolens rammer. Social udsathed, belastninger i opvæksten og begrænsede forældreressourcer nævnes som forhold, der kan øge risikoen for vold og udadreagerende adfærd. Informanter efterlyser desuden et mere nuanceret sprog om vold, da en for bred anvendelse af voldsbegrebet kan give et misvisende billede af problemets karakter og omfang. Endelig peges der på, at sproglige udfordringer hos eleverne kan bidrage til konflikter, både når elever mangler et følelssprog, og når misforståelser opstår i sociale situationer.

7.2

Flest klasselærere peger på manglende evne til at regulere egen adfærd som årsag til vold og udadreagerende adfærd (s. 69)

I klasselærersurveyet er klasselærerne blevet bedt om at vurdere en række udsagn, der handler om, hvilke årsager der kan forklare vold og udadreagerende adfærd. De mest udbredte forklaringer blandt klasselærerne handler om, at elever kan mangle de rette forudsætninger for at regulere egen adfærd i mødet med skolens fællesskab. Konkret angiver 80 pct. af klasselærerne, at voldelig og udadreagerende adfærd altid eller i mange tilfælde kan forklares ved, at elever har svært ved at styre deres følelser. Ligeledes angiver 75 pct., at voldelig og udadreagerende adfærd altid eller i mange tilfælde kan forklares ved, at eleverne har udfordringer med evnen til at forstå egen og andres adfærd. Der er en tendens til, at begge forklaringer er mest udbredte blandt klasselærere i indskoling, og delvist på mellemtrinnet, mens de ifølge klasselærere i udskoling sjældnere kan forklare vold og udadreagerende adfærd. Disse fund hænger godt sammen med det generelle billede af, at voldelig og udadreagerende adfærd er mere udpræget i indskoling på grund af evner til selvregulering, der for flere elevers vedkommende modnes med alderen og muligvis via pædagogiske indsatser.

7.1 Hvordan opleves årsager til vold og udadreagerende adfærd på caseskolerne?

På de to caseskoler er det et gennemgående fund, at skolerne forstår vold og udadreagerende adfærd som et udtryk for, at eleven har vanskeligt ved at håndtere en situation, snarere end at eleven bevidst vælger at handle uhensigtsmæssigt.

Adfærden fortolkes derfor sjældent som et spørgsmål om manglende vilje, men som et tegn på elevernes utilstrækkelige kompetencer til at regulere egne følelser og indgå i sociale relationer, som evt. forstærkes af mistrivsel eller følelsesmæssig overbelastning. Denne forståelse er særligt tydelig blandt skoleledere, AKT-medarbejdere og PPR, mens lærere og pædagoger samtidig peger på ændrede normer, mindre respekt for voksne og et forandret forældreskab som medvirkende forklaringer.

Børnesynet præger også informanternes forståelse af voldsbegrebet. Særligt blandt fagpersoner med de yngste elever problematiseres anvendelsen af voldsbegrebet. Der peges på, at en seks- eller syvårige impulsive slag eller spark grundlæggende adskiller sig fra en bevidst voldshandling, fordi eleven endnu ikke har de følelsesmæssige og sociale kompetencer til at regulere sine følelser.

“Vi kalder det voldsomme hændelser og mindre voldsomme hændelser.”

Interview med skoleleder på caseskole 1

Samtidig efterlyser informanter et mere nuanceret sprog om vold og udadreagerende adfærd og peger på, at en for bred anvendelse af voldsbegrebet kan give et misvisende billede af problemets karakter og omfang samt bidrage til at flytte fokus fra de bagvedliggende årsager og elevens behov for støtte.

På tværs af interviewene peger informanterne på, at vold og udadreagerende adfærd opstår i et samspil mellem elevernes individuelle forudsætninger, deres opvækstvilkår og de rammer, eleverne indgår i. Den mest gennemgående forklaring knytter sig til elevernes vanskeligheder med at regulere egne følelser og adfærd, at afkode andres følelser samt håndtere konflikter. Samtidig fremhæves social udsathed, belastninger i opvæksten samt begrænsede forældreressourcer som forhold, der kan øge risikoen for udadreagerende adfærd.

“Barnet kan både være udsat på det, det selv kommer med i verden, det, det er vokset op i, og det, det møder inde i klasselokalet. Hvis det hele spiller, kan vi have børn, som får den støtte, der gør, at de indgår fuldstændig upåfaldende. Men vi kan også have nogle, hvor det støjer på alle tre linjer.”

Interview med PPR for caseskole 1

Informanter fremhæver desuden betydningen af elevernes sproglige forudsætninger på to måder:

For det første peges der på, at et begrænset følelsessprog kan medføre, at elever bringes i affekt, når de har vanskeligt ved at sætte ord på deres behov og oplevelser, eksempelvis i konfliktsituationer, hvilket kan bidrage til, at konflikten eskalerer.

For det andet peger den ene skole på¹, at sproglige udfordringer hos nogle elever med dansk som andetsprog kan bidrage til misforståelser, der ender i konflikter og frustrationer i sociale situationer.

7.2 Hvilke årsager peger klasselærerne på?

I spørgeskemaet er klasselærerne blevet bedt om at vurdere en række udsagn om årsager til vold og udadreagerende adfærd, og hvor ofte de kan forklare adfærden¹. Kun de klasser, hvor vold og udadreagerende adfærd er forekommet i 2025, er spurgt.

Antagelsen er ikke, at klasselærerne kan vurdere disse rent objektivt, da der er tale om komplekse og ikke nødvendigvis observerbare sammenhænge. Antagelsen er derimod, at klasselærerne trækker på flere ting, når de vurderer årsagerne. Fx deres føling for og relation til klassens elever, egne pædagogiske værdier som fx deres børnesyn og den påvirkning, som klassens adfærd kan have på deres følelser om vold og udadreagerende adfærd. I analysen er det derfor interessant at se nærmere på forhold ved respondenterne og selve klassen og de årsager, de typisk ser forklarer vold og udadreagerende adfærd.

Hvilke årsager peges der generelt på?

I flest klasser vurderer klasselærerne, at elevernes voldelige eller udadreagerende adfærd kan forklares med elevers udfordringer med at styre egne følelser, og at dette altid eller i mange tilfælde kan forklare denne adfærd i klassen.

I alt svarer 80 pct. af klasselærerne, at dette altid eller i mange tilfælde kan forklare denne adfærd i klassen.

En anden meget udbredt forklaring er, at eleverne har udfordringer med at forstå egne og andres adfærd. I 75 pct. af klasserne vurderes det, at denne forklaring er gældende enten altid eller i mange tilfælde.

Begge dele stemmer overens med fund fra interviews fra casebesøg (som beskrevet på foregående side), og peger samlet på behovet for pædagogisk-psykologiske indsatser.

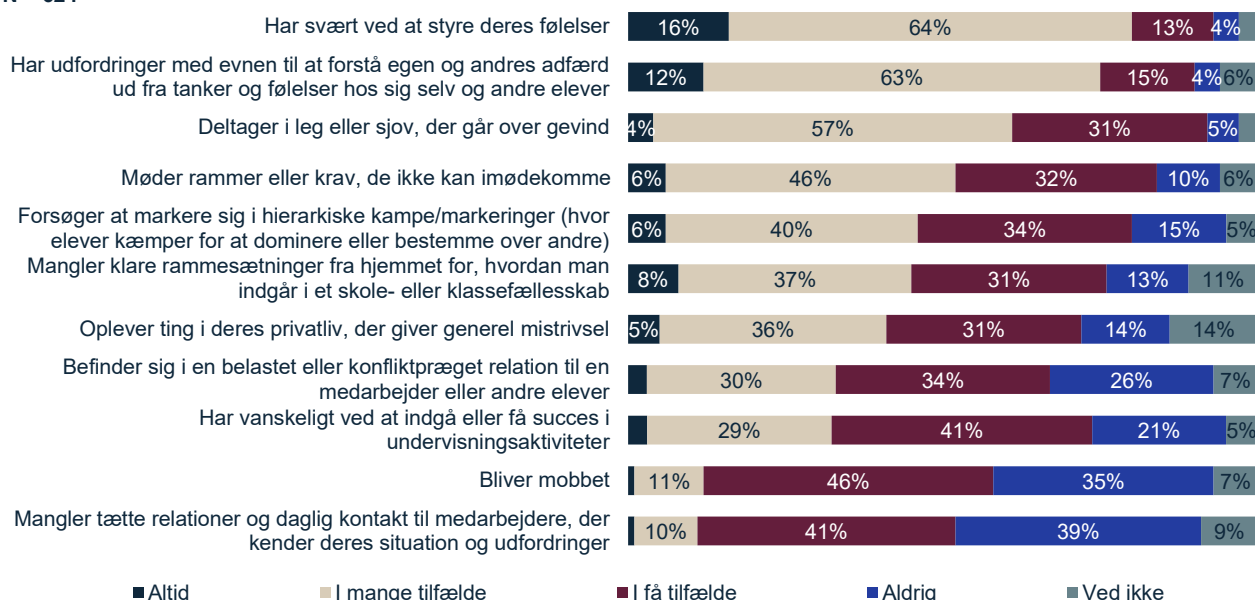
Flere klasser oplever også, at leg eller sjov kan gå over gevind og blive til episoder med vold og/eller udadreagerende adfærd.

Omvendt ses, at voldelig eller udadreagerende adfærd kun i relativt få klasser forklares med, at eleven bliver mobbet, eller fordi eleven mangler tætte relationer og daglig kontakt til medarbejdere, som kender barnet.

Det er analyseret, om årsagerne til nedenstående hænger sammen med klasselærerens køn, anciennitet samt uddannelse, og der ses ingen systematiske forskelle i resultaterne på tværs af disse baggrundsvariable. Se desuden tabelrapport 1, tabel 78-88.

Figur 7.2.1: Klasselærersurvey: Hvor ofte vurderer du, at disse eksempler på vold og udadreagerende adfærd, kan forklares gennem følgende udsagn? Vold og udadreagerende adfærd kan forklares ved, at eleverne...

N = 624

Note: 1) I spørgeskemaopsætningen har respondenterne skulle vurdere samtlige udsagn, som vises i Figur 7.2.1. Dermed er de ikke gensidigt udelukkende, og lærerne kan have valgt flere af dem med den/de samme elever i sinde.

Organisatorisk arbejde med forebyggelse og håndtering

Indledning til kapitel 8

Organisatorisk arbejde med forebyggelse og håndtering

Kommuner, skoler og de fagprofessionelle kan arbejde strategisk med vold og udadreagerende adfærd i tre perspektiver, der ofte er overlappende i praksis:

Et **forebyggelsesperspektiv**, hvor der er strategisk fokus på at skabe klar retning for fx udvikling af de pædagogiske kompetencer, undervisningsmiljøer og erfaringsdannelse hos elever, der forhindrer, at situationer opstår eller eskalerer. Et **foregribende perspektiv**, hvor det iværksættes handlinger ved tegn på, at en situation er ved at udvikle sig. Et **håndteringsperspektiv**, hvor der er strategisk fokus på at skabe klare retningslinjer og procedurer for, hvordan man pædagogisk, arbejdsmiljømæssigt og juridisk håndterer vold og udadreagerende adfærd, når den opstår.

I de følgende afsnit ses nærmere på, hvordan kommuner og skoler arbejder strategisk med disse perspektiver og søger at understøtte de fagprofessionelles arbejde. Afsnittet slutter af med estimater på, hvor ofte skolerne bruger forskellige registreringer, organisatoriske omrokeringer og sanktionsmuligheder i forbindelse med episoder af vold og udadreagerende adfærd.

Afsnit og hovedfund

8.1

Kommunernes organisatoriske arbejde (s. 72)

Kommunerne angiver i høj grad, at skolerne i kommunen arbejder med forebyggende indsatser – men i forskelligt omfang. 95 pct. af kommunerne svarer, at enten alle eller nogle skoler i kommunen arbejder med at skabe inkluderende børnefællesskaber. Omvendt er det i mindre grad skole-hjem-samarbejdet, som kommunerne peger på som et centralt indsatsområde.

Når det gælder håndtering, er dokumentation og registrering et særligt udbredt fokusområde blandt kommunerne. 88 pct. angiver, at der i kommunens guidelines findes procedurer for, hvordan episoder med vold eller udadreagerende adfærd skal dokumenteres og registreres. Mange kommuner peger også på, at der er konkrete procedurer for, hvordan medarbejdere kan hente hjælp i voldssituationer.

8.2

Skolernes organisatoriske arbejde (s. 75)

93 pct. skoleledere svarer, at skolen i enten et vist omfang eller for hele skolen arbejder med at skabe inkluderende børnefællesskaber. Derudover angiver 90 pct., at skolen understøtter lærere og pædagoger i at skabe stærke elevrelationer. Til gengæld er skole-hjem-samarbejdet det område, som færrest skoler angiver at arbejde med.

I forhold til håndtering peger skolerne især på procedurer for dokumentation og registrering. 82 pct. svarer, at skolen har procedurer for, hvordan episoder med vold eller udadreagerende adfærd skal dokumenteres og registreres. Det er også forholdsvis udbredt, at skolerne har procedurer for, hvordan medarbejdere kan hente hjælp i voldssituationer.

8.3

Omfanget af skolernes registreringer og organisatoriske beslutninger (s. 78)

Der registreres 19,7 magtanvendelser på et år for hver tusinde elev på landets skoler, ifølge de udregnede estimater (indhentet via ledersurvey). Magtanvendelser bliver registreret oftere end andre indgreb, som der er indsamlet data på. Estimaterne peger på, at der sker 17,2 underretninger per år, for hver tusinde elev, og at det tilsvarende estimat for udelukkelse er 11,5.

Det estimeres også, at vold og udadreagerende adfærd fører til, at 0,39 medarbejdere stopper eller skifter klasse per år – og at 0,55 elever bliver forflyttet per år - for hver tusinde elev. ⁷¹

8.1 Kommunernes organisatoriske arbejde

Pædagogiske prioriteringer

I kommunesurveyen er kommunerne blevet bedt om at vurdere, hvad de har sat fokus på de sidste to år med henblik på at forbygge vold og udadreagerende adfærd. Konkret er kommunerne blevet spurgt om, hvorvidt de har arbejdet med forskellige indsatser i bred forstand (dvs. på tværs af kommunens folkeskoler) eller i relation til enkelte skoler i kommunen.

Som det ses i figur 8.1.1, har kommunerne generelt arbejdet med at skabe indsatser i undervisningen, der kan udvikle inkluderende børnefællesskaber. 70 pct. af kommunerne arbejder med at skabe inkluderende børnefællesskaber på tværs af kommunens skoler, mens yderligere 25 pct. arbejder med det på nogle skoler.

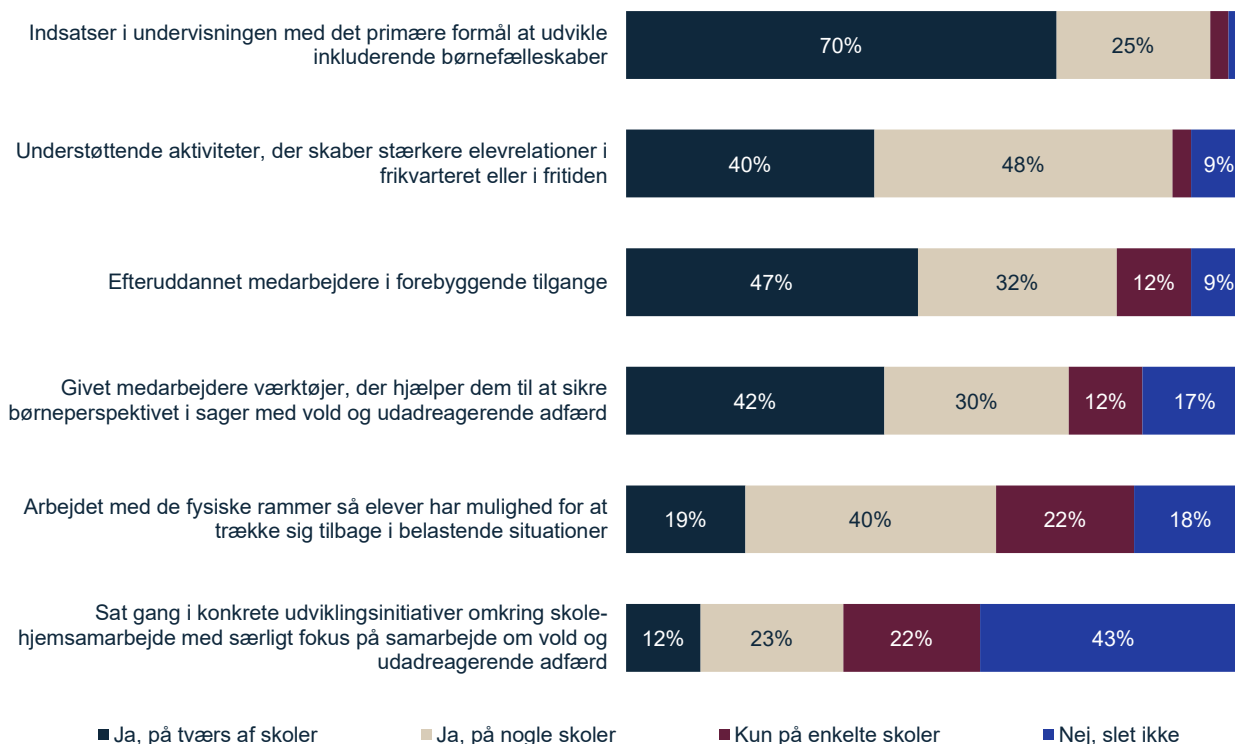
Modsat er der færrest kommuner, der arbejder systematisk med både de fysiske rammer på skoler og udviklingsinitiativer omkring skole-hjemsamarbejdet med særligt fokus på vold og udadreagerende adfærd. Her er det hhv. 19 og 12 pct. af kommunerne, som arbejder med dette på alle skoler, hvilket er en relativt stor kontrast til andre indsatsområder. 43 pct. angiver, at de ikke arbejder med skole-hjemsamarbejdet på nogle skoler.

Forskel på kommuner?

Der er tjekket for, om de forskellige indsatser nedenfor systematisk hænger sammen med både andelen af underretninger per elev og den gennemsnitlige indkomst før skat i kommunen. Det er der dog ikke nogen tegn på, skulle være tilfældet. Se desuden tabelrapport 3, tabel 25-33.

Figur 8.1.1: Kommunesurvey: Har kommunen, efter din vurdering, indenfor de seneste to år systematisk understøttet følgende aktiviteter ude på folkeskolerne med henblik på at forebygge voldelig og udadreagerende adfærd?

N = 77

Kommunens understøttende procedurer

Kommunerne er også blevet bedt om at oplyse, hvilke af en række understøttende procedurer, herunder særligt vejledninger og guidelines, som kommunen stiller til rådighed for skoler. Disse relaterer sig alle til, hvordan skoler kan håndtere vold og udadreagerende adfærd.

Figur 8.1.2 viser tydeligt, at flest kommuner har udarbejdet vejledninger om, hvordan episoder med vold og udadreagerende adfærd skal registreres i forskellige formelle systemer. Det oplyser 88 pct. af alle kommuner at have.

Ligeledes har mange, 70 pct., også vejledninger om, hvilke muligheder medarbejderne har for at hente hjælp i konkrete situationer, hvor de måtte opleve problematisk adfærd.

Blandt mindre udbredte greb fra kommunens side findes særligt vejledninger om pædagogiske tilgange. Det viser sig således, at 52 pct. *ikke* har vejledninger om den pædagogiske tilgang, som medarbejderne forventes at bruge.

Hertil at 45 pct. *ikke* angiver en særlig procedure for pædagogisk opfølgning på klassen efter en episode med vold og/eller udadreagerende adfærd. I begge tilfælde angiver 36 pct. af kommunerne at arbejde med disse tiltag, hvilket er en mindre andel end de kommuner, der ikke arbejder med tiltagene.

Det er også værd at bemærke, at nogle forvaltninger angiver, at de ikke ved, om de har de adspurgte beskrivelser liggende.

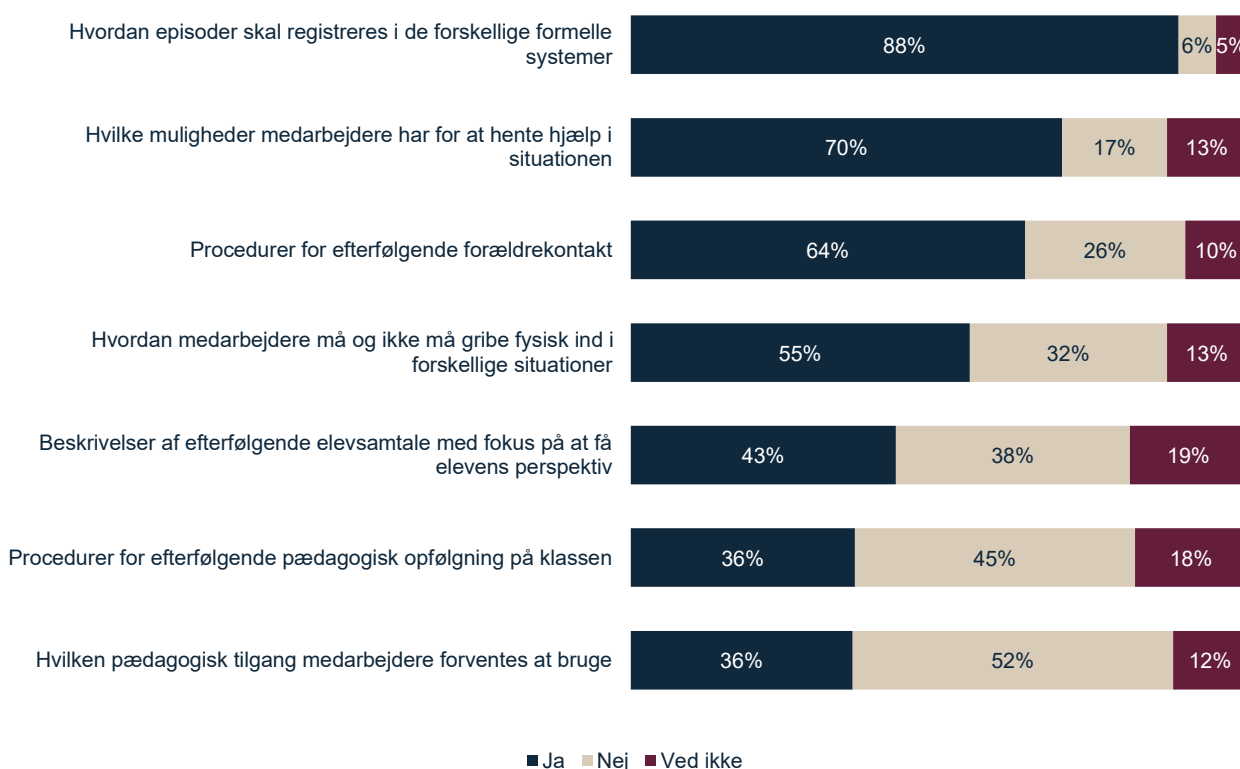
Da der ikke er data på, hvor længe de pågældende kommuner har haft de omtalte vejledninger, vides ikke hvor langt de er med implementeringen af dem – fra papir til praksis – ude i kommunerne.

Hvilke kommuner har vejledninger?

Der er ingen signifikante forskelle mellem de kommuner, der har forskellige vejledninger og guidelines, når der ses på både antallet af underretninger per elev og den gennemsnitlige indkomst før skat i kommunen. Se tabelrapport 3, tabel 18-24.

Figur 8.1.2: Kommunesurvey: Kan folkeskolerne i kommunens vejledninger og guidelines finde informationer om følgende områder/opgaver, når det kommer til håndtering af hændelser med vold og udadreagerende adfærd?

N = 77

8.1.1 Hvordan oplever caseskolerne understøttelsen fra kommunen?

På caseskolerne beskriver informanterne, at kommunens understøttelse af skolens arbejde med vold og udadreagerende adfærd primært sker indirekte gennem brede forebyggende indsatser. Fokus er ikke rettet mod vold som et selvstændigt indsatsområde, men mod at styrke trivsel, fællesskaber og inkluderende læringsmiljøer. Selvom de konkrete indsatser er organiseret forskelligt på de to caseskoler, er det fælles sigte at styrke skolernes muligheder for tidlig indsats, tværfagligt samarbejde og kompetenceudvikling.

På **caseskole 1** beskriver informanterne, at kommunen understøtter skolens arbejde gennem en kombination af ekstra ressourcer, kompetenceudvikling og tværfaglig sparring. Særligt fremhæves en kommunal prioritering af ekstra personale i indskolingen, hvor de yngste klasser har to voksne i undervisningen, ligesom der er afsat ressourcer til overgangspædagoger, som støtter elevernes overgang fra dagtilbud til skole.

“At være nok voksne til stede i undervisningen er vigtigt for, at vi kan forebygge og få lavet nogle miljøer, som børnene kan være i. Og det har også hjulpet rigtig meget, at der er to voksne på i børnehave- og 1. klasse. Vi kan jo se allerede nu, at børnehaveklasserne lander bedre i det, fordi de har nogle voksne omkring sig hele tiden.”

Interview med overgangspædagog, caseskole 1

Desuden fremhæves et særskilt kommunalt kompetenceudviklingsforløb med fokus på at styrke medarbejderne i at skabe inkluderende læringsmiljøer og understøtte elever med forskellige forudsætninger. Skolelederen beskriver, at formålet ikke alene er at styrke arbejdet med enkelte elever, men at bruge indsatsen som en løftestang for hele personalegruppen ved at udvikle et fælles fagligt fundament og en styrket praksis i arbejdet med elever med udfordringer.

På **caseskole 2** indgår kommunens understøttelse gennem PPR og andre kommunale fagprofessionelle, som deltager i skolens faste tværfaglige samarbejdsstrukturer. Informanterne fremhæver særligt skolens kompetencecenter, hvor ledelse, PPR, socialrådgiver, AKT-medarbejdere og øvrige fagprofessionelle regelmæssigt drøfter bekymringer om elever og klassefællesskaber. Drøftelserne har både et forebyggende sigte i forhold til vold og udadreagerende adfærd og et bredere fokus på at identificere elever med forskellige faglige, sociale og trivselsmæssige udfordringer samt vurdere behovet for relevante indsatser.

Kompetencecentret beskrives som en tværfaglig sparringsfunktion, der understøtter skolen i arbejdet med både enkelte elever og klassefællesskaber ved at bringe forskellige faglige perspektiver i spil og kvalificere skolens handlemuligheder.

“Der er en tæt dialog mellem ledelsen, AKT og PPR om, hvornår en sag skal overgå til PPR, og hvornår skolen vurderer, at den selv kan håndtere den. Min oplevelse er, at vi i rigtig mange tilfælde bliver involveret i en eller anden form. Nogle gange giver vi sparring om en elev, andre gange understøtter vi skolehjemsamarbejdet eller sparrer med lærerne om, hvordan de kan være til stede i det, der er svært.”

Interview med PPR, caseskole 2

Derudover fremhæves særligt en kommunal forebyggende indsats, hvor alle elever gennem skoleforløbet arbejder med temaer som trivsel, fællesskaber, konflikthåndtering, digital adfærd og sociale kompetencer som en integreret del af undervisningen. Informanterne beskriver denne indsats som et fælles fundament for skolens forebyggende arbejde, hvor fokus ikke er rettet mod vold som et isoleret problem, men mod at styrke elevernes sociale kompetencer ⁷⁴ og deltagelse i positive fællesskaber.

8.2 Skolernes organisatoriske arbejde

Skolernes pædagogiske indsatser

Skolelederne har flere frihedsgrader ift. at tilpasse pædagogiske indsatser til behovene på den enkelte skole. Derfor er skoleledere blevet spurgt ind til, hvilke indsatser de har arbejdet med inden for de seneste to år. Resultaterne illustreres i figur 8.2.1 nedenfor.

Flest skoler arbejder med indsatser i undervisningen for at udvikle inkluderende børnefællesskaber. Det angiver 93 pct. at gøre i enten et vist omfang eller for hele skolen. Mange skoler arbejder også med at understøtte lærere og pædagoger i at skabe stærke elevrelationer – det angiver 90 pct. at gøre i et vist omfang eller for hele skolen. 75 pct arbejder med fysiske rammer for hele skolen eller i et vist omfang.

Relativt til ovenstående er arbejdet med elevinddragelse i forebyggelse af vold og udadreagerende adfærd mindre benyttet – og oftere, end andre indsatser, målrettet enkeltstående klasser (på 25 pct. af skolerne).

Omvendt ses – ligesom det var tilfældet på kommuneniveau – at der er mindre fokus på skole-hjem-samarbejdet. Her angiver 31 pct. at have igangsat udviklingsinitiativer for hele skolen eller i et vist omfang i løbet af de seneste to år. Dermed er det den indsatstype, som færrest skoler arbejder med.

Hvilke skoler har indsatser?

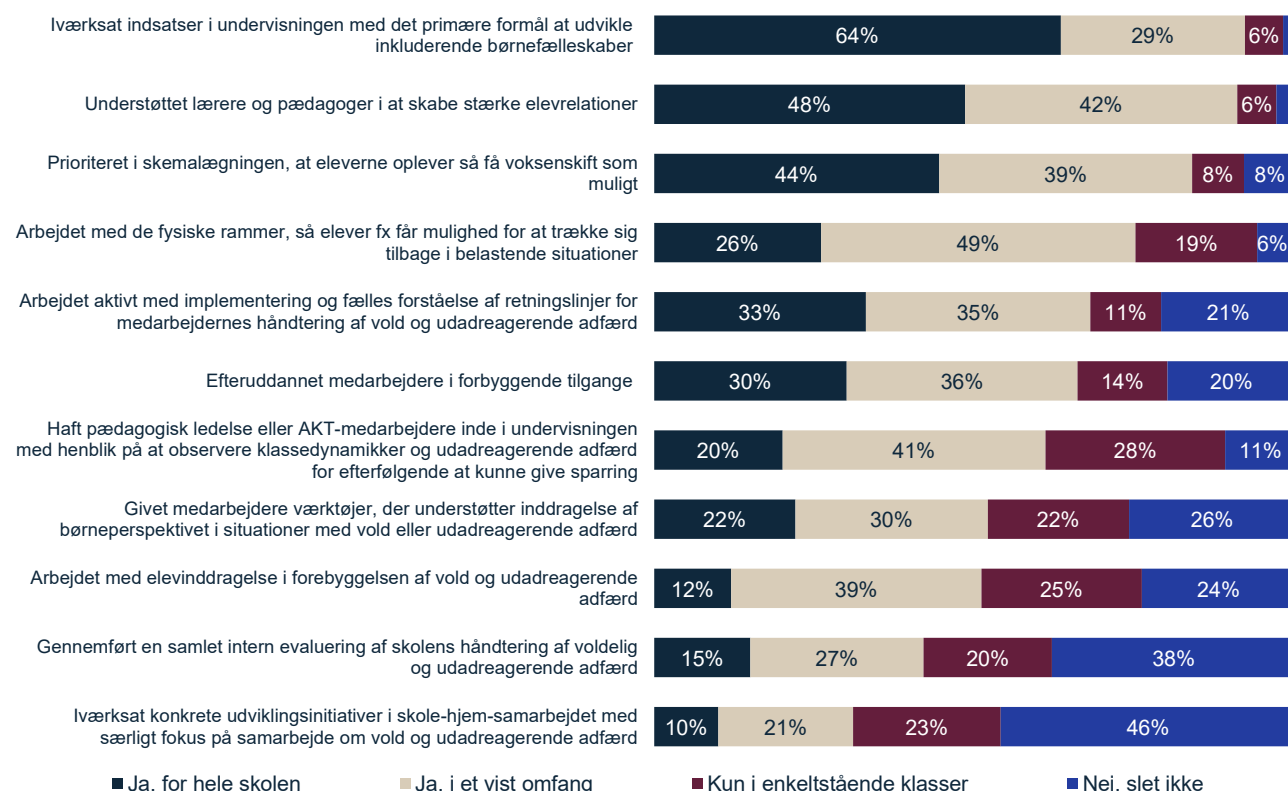
Folkeskoler arbejder oftere med flere af de nedenstående indsatser sammenlignet med frie grundskoler. Det gælder især fælles forståelse af retningslinjer for håndtering af vold og udadreagerende adfærd samt efteruddannelse af medarbejdere i forebyggende tilgange.

Der er samtidig en tendens til, at de mindste skoler arbejder mindre med efteruddannelse og den pædagogiske ledelse sammenlignet med større skoler.

Der er ingen systematiske sammenhænge med ledelsesinvolvering i episoder med vold og udadreagerende adfærd, magtanvendelser, bortvisning af elever eller underretninger. Se desuden tabelrapport 2, tabel 77-87.

Figur 8.2.1: Ledersurvey: Har skolen indenfor de seneste to år arbejdet med indsatser på følgende områder?

N = 213

8.2.1 Skolernes procedurer ifm. konkrete episoder

Skolens vejledninger til håndtering af vold og udadreagerende adfærd

Ligesom det var tilfældet for kommunerne, er skolelederne også blevet spurgt ind til, hvilke specifikke procedurer, planer og vejledninger, der findes på skolen for specifikke områder relateret til håndtering af vold og udadreagerende adfærd. Skoleledernes svar vises i figur 8.2.2 nedenfor.

Ligesom det var tilfældet på forvaltningsniveau, arbejder flest skoler med formelle registreringer og dokumentationer af episoder med vold og udadreagerende adfærd. I alt angiver 82 pct. af skolelederne, at deres skole har procedurer og vejledninger herfor.

Dertil arbejder mange skoler også med henholdsvis procedurer for forældrekontakt og udadreagerende adfærd samt beskrivelser af, hvilke muligheder medarbejderne har for at hente hjælp. 74 pct. af skolerne angiver at have vejledninger på begge disse områder.

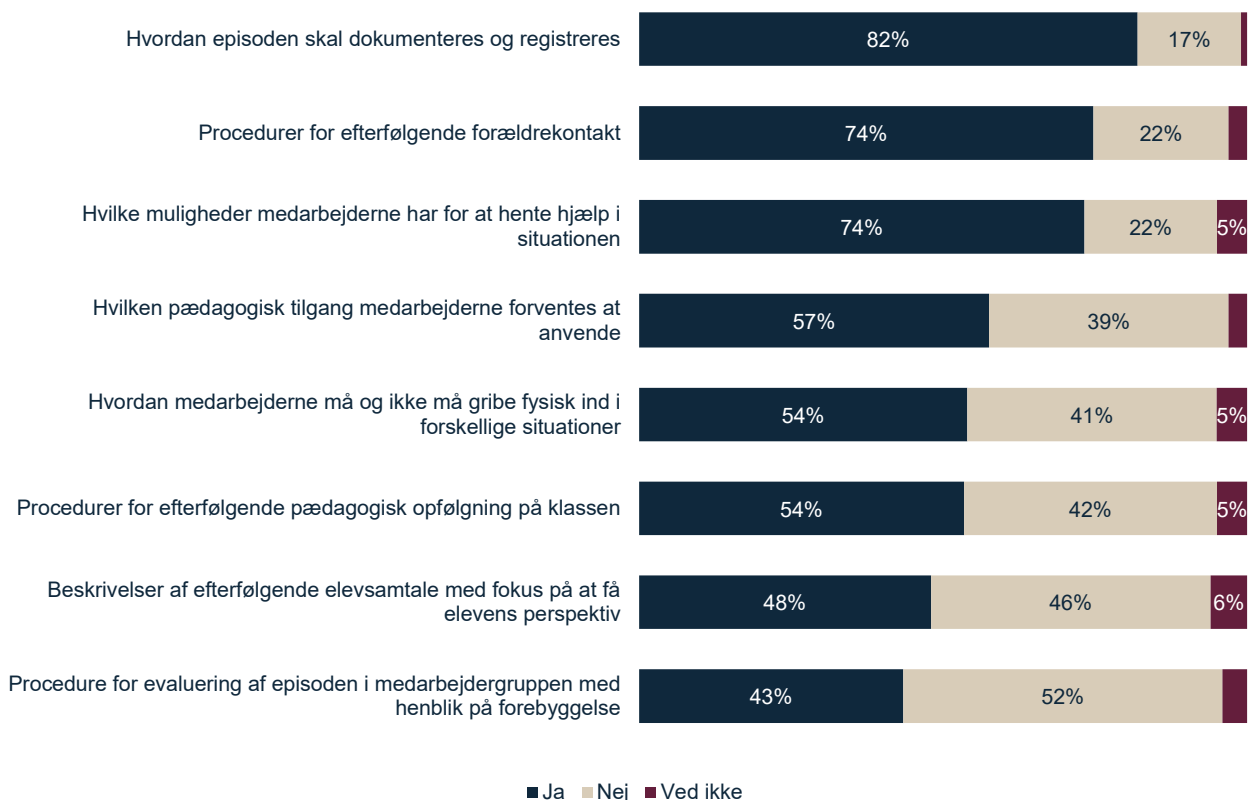
Det område, hvor færrest skoler har vejledninger og procedurer, er evaluering af den givne episode i medarbejdergruppen. 43 pct. af skolerne har vejledninger på dette område, mens 52 pct. ikke har vejledninger.

Folkeskoler, i kontrast til frie grundskoler, har oftere vejledninger og procedurer for, hvordan episoder skal registreres og dokumenteres samt vejledninger til pædagogisk tilgang. Hertil er det især de største skoler, der har vejledninger og procedurer for, hvordan episoder skal registreres og dokumenteres.

Der observeres ingen systematiske sammenhænge med ledelsesinvolvering i episoder med vold og udadreagerende adfærd, magtanvendelser, bortvisning af elever eller underretninger.

Figur 8.2.2: Ledersurvey: Kan man i skolens procedurer, planer og vejledninger finde følgende beskrivelser af, hvordan episoder med vold og udadreagerende adfærd blandt elever skal håndteres?

N = 213

8.2.2 Caseskolernes arbejde med vold og udadreagerende adfærd

På tværs af de to caseskoler indgår arbejdet med vold og udadreagerende adfærd som en integreret del af skolernes trivselsarbejde.

Begge skoler prioriterer kompetenceudvikling, tværfaglig sparring og forebyggelse frem for alene af fokusere på håndteringen af konkrete episoder.

Caseskole 1 er kendetegnet ved et stærkt fælles fokus på *Low Arousal* – se forklaring i tekstboks – som skolens gennemgående pædagogiske tilgang til forebyggelse og håndtering af vold og udadreagerende adfærd. Tilgangen understøttes af fælles kompetenceudvikling, supervision og løbende faglig sparring.

“Der er stadigvæk metodefrihed, men der er også bare noget, vi alle sammen skal. Det nytter ikke noget, at man for eksempel sidder og er imod Low Arousal. Det går ikke. Det er ligesom den dør, vi alle sammen skal gå ind ad.”

Interview med AKT-medarbejder, caseskole 1

Et andet centralt kendetegn er skolens systematiske registrering af både mindre og mere alvorlige hændelser med vold og udadreagerende adfærd. Registreringerne anvendes aktivt som afsæt for fælles refleksion, læring og forebyggelse ved at identificere mønstre i forhold til tidspunkt, sted og relationer. Ifølge skolelederen er denne datadrevne tilgang godt forankret i specialrækken, mens skolen fortsat arbejder med at styrke anvendelsen af registreringsdata på almenområdet som grundlag for den forebyggende indsats. Registreringerne anvendes desuden pædagogisk, idet der udarbejdes analytiske handleplaner for elever med gentagne registreringer.

Caseskole 2 arbejder ligeledes med *Low Arousal* som en del af skolens pædagogiske værktøjskasse.

Et centralt kendetegn er dog en forståelse af, at kompetenceudvikling ikke alene sker gennem enkeltstående kurser, men gennem et vedholdende arbejde med at omsætte nye tilgange til den daglige praksis. Skolelederen understreger, at kompetenceudvikling først får værdi, når den bliver en del af de faglige dialoger og den fælles håndtering af konkrete situationer i hverdagen (se citat herunder).

“Det skal mere være noget i hverdagen... Det skal være i dialogerne, vi har hver dag.”

Interview med skoleleder, caseskole 2

Et andet centralt kendetegn er en praksisnær ledelsesstil, hvor skolelederen beskriver sig selv som en leder, der "godt kan lide at være tæt på" og indgår aktivt i håndteringen af konkrete elevsager og understøtter en kultur præget af fælles faglig refleksion og problemløsning.

Organisatorisk er den forebyggende indsats forankret i skolens tværfaglig kompetencecenter, hvor ledelse, AKT, PPR og øvrige fagprofessionelle løbende drøfter bekymringer om elever og klassefællesskaber, og vurderer behovet for støtte og indsatser. AKT-funktionen anvendes både forebyggende og håndterende, og koordinerer desuden målrettede klasse- og årgangsrettede indsatser om blandt andet fællesskaber, konflikthåndtering og trivsel.

Low Arousal bygger på en forståelse af, at konflikter og udadreagerende adfærd kan forebygges ved at identificere tidlige tegn på belastning og at handle, før en konflikt eskalerer. Kommunikation, krav og rammer tilpasses, så elever støttes i at bevare roen. Samtidig rummer tilgangen konkrete redskaber til at håndtere situationer, der allerede er eskaleret, med henblik på at dæmpe konfliktniveauet og undgå yderligere optrapning.

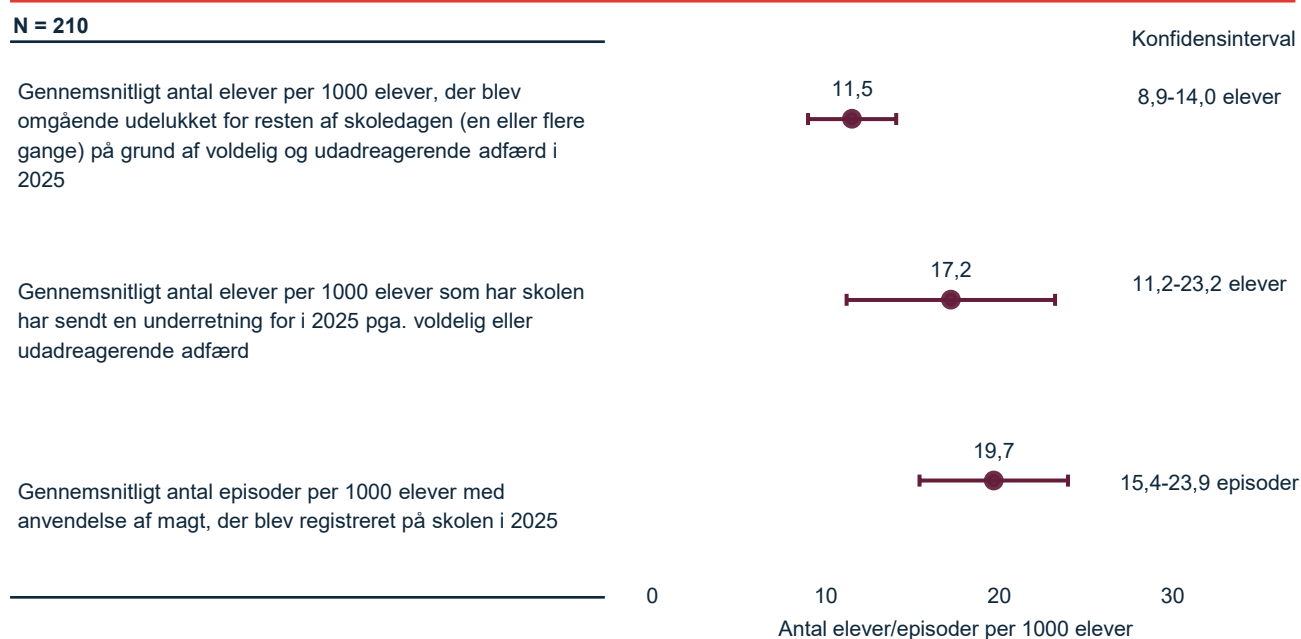
8.3 Omfanget af skolernes registreringer og organisatoriske beslutninger

I dette afsnit estimeres hvor mange gange skoler bruger forskellige registreringer og organisatoriske muligheder i forbindelse med episoder med vold og udadreagerende adfærd. Det giver et overordnet billede af, hvor ofte forskellige muligheder benyttes i praksis. Baseret på resultater fra ledersurveyet, hvor skolelederne vurderer antallet af forskellige hændelser i 2025¹, kan det estimeres, hvor ofte en hændelse indtræffer for hver tusinde elever. Disse estimater præsenteres neden for. Her er statistisk usikkerhed medregnet i form af konfidensintervaller.

Estimaterne viser, at:

- skolerne registrerer 19,7 magtanvendelser på et år, for hver tusinde elev. (Kan dreje sig om samme elev men i forskellige episoder.)
- der sker 17,2 underretninger per år, for hver tusinde elev.
- skoleledelsen udelukker elever fra skoledagen 11,5 gange om året, for hver tusinde elever.

Figur 8.4.1: Ledersurvey: Gennemsnitligt antal elever og episoder med vold og udadreagerende adfærd i almene folkeskoler og frie grundskoler i 2025. Antal elever/episoder per 1.000 elever.

Note: 1) Fuld spørgsmålsformulering: "Hvor mange gange foretog skoleledelsen følgende handlinger/registreringer i kalenderåret 2025 i forbindelse med episoder, hvor elever havde udvist voldelig eller udadreagerende adfærd? Slå ikke oplysningerne op - giv dit bedste skøn, hvis du ikke husker det præcise antal." Figuren viser det vægtede estimat med dertilhørende 95 pct. konfidensintervaller for skoleledere, som har svaret på vegne af hele deres skole.

Hvor mange lærere og elever skifter skole eller klasse som resultat af vold og udadreagerende adfærd?

Blikket vendes her mod nogle af de mest drastiske udfald, som vold og udadreagerende adfærd i en klasse eller på en skole kan skabe.

Med udgangspunkt i samme metode som på foregående side, er det ligeledes muligt at estimere det antal både lærere og elever, som i 2025 forlod deres skole eller arbejde som direkte konsekvens af vold og/eller udadreagerende adfærd. Som figur 8.4.2 viser, er estimaterne her lavere, end det var tilfældet for skolernes registreringer og organisatoriske beslutninger oven for.

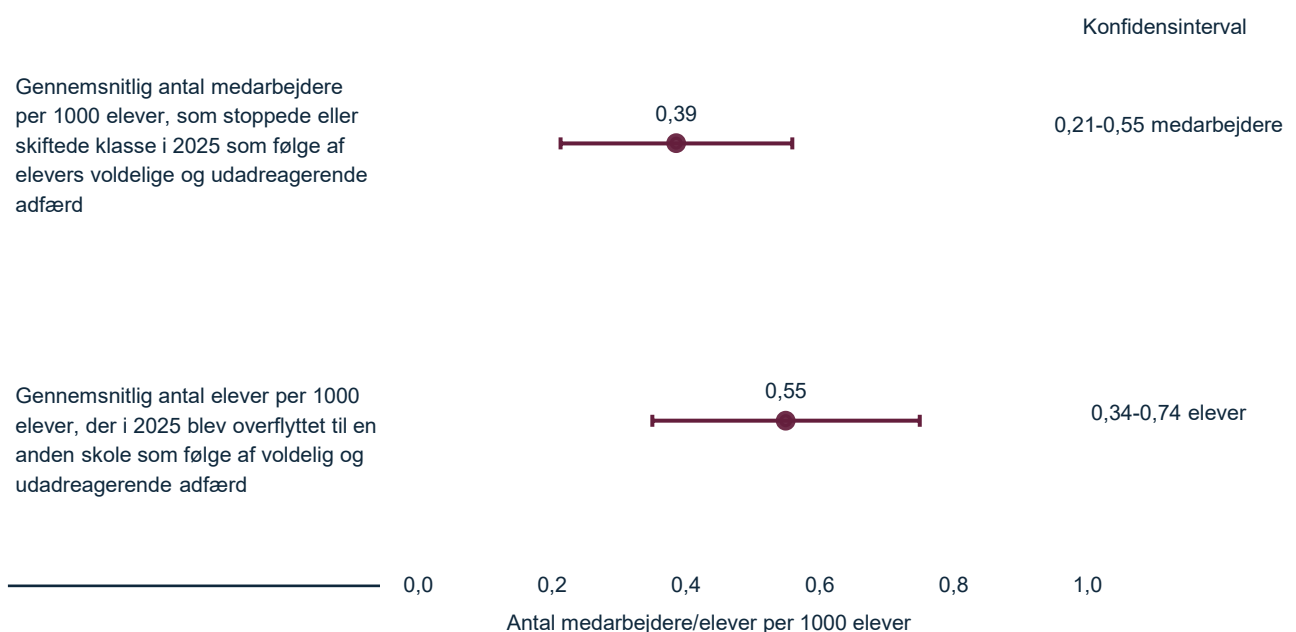
Det estimeres konkret, at:

- 0,39 medarbejdere stoppede eller skiftede klasse på grund af vold og udadreagerende adfærd i 2025, per tusinde elever.
- 0,55 elev blev overflyttet til en anden skole på grund af vold og udadreagerende adfærd i 2025, per tusinde elever.

I gennemsnit udskrives 0,77 elever per tusinde elev af frie grundskoler som resultat af vold og udadreagerende adfærd. Dvs. at frie grundskoler ifølge estimaterne i højere grad udskrifer elever sammenlignet med folkeskoler – det kan være et resultat af større autonomi samt hjemmel hertil.

Figur 8.4.2: Ledersurvey: Antallet af elever og medarbejder, som i 2025 skiftede skole eller klasse som en direkte konsekvens af vold og/eller udadreagerende adfærd. Antal elever/medarbejdere per 1.000 elever.

N = 210

Kompetencer, behov og tiltag

Indledning til kapitel 9

Kompetencer, behov og tiltag

Ledere, skoler og de fagprofessionelle har forskellige holdninger til hvilke rammer, tiltag og muligheder i deres arbejde, der kan understøtte med at håndtere og forebygge vold og udadreagerende adfærd.

Af den grund undersøger følgende afsnit, hvilke forudsætninger, som klasselærere i forvejen har for at håndtere episoder med vold og udadreagerende, samt hvilke tiltag klasselærere og skoleledere vurderer kan understøtte deres arbejde i fremtiden.

Afsnit og hovedfund

9.1

Klasselærernes kompetencer og organisatorisk understøttelse (s. 82)

Når det kommer til klasselærernes vurdering af deres egne kompetencer og muligheder for at håndtere situationer med vold og udadreagerende adfærd, er 95 pct. helt enige eller nærmest enige i, at deres relation til eleverne giver dem gode forudsætninger for at vælge de bedste handlemuligheder. 82 pct. er ligeledes helt eller nærmest enige i, at de har kompetencerne til at nedtrappe situationer med voldelig og udadreagerende adfærd. Lidt færre klasselærere er helt eller delvist enige i, at de har kendskab til lovgivningen om, hvordan de må gribe ind i sådanne situationer (78 pct.). Det skal noteres, at disse vurderinger kommer fra klasselærere eller tilsvarende, som typisk kender eleverne bedre end deres kollegaer – og deres svar kan indeholde en bias (fx hvis de er valgt som klasselærere, fordi de har særlige pædagogiske kompetencer).

9.2

Tiltag som klasselærerne vurderer vil klæde dem bedre på til at håndtere fremtidige episoder (s. 83)

Den største andel af klasselærerne er enige i, at de vil være bedre klædt på til at håndtere fremtidige episoder med vold og udadreagerende adfærd, hvis der var flere timer med to-voksenordninger (78 pct.) – og klasselærere i klasser med høj voldsbelastningsgrad ønsker det i signifikant højere grad. Lidt færre - 43pct. - er enige i, at udvidede beføjelser til at gribe fysisk ind vil klæde dem bedre på til at håndtere fremtidige episoder. Generelt vurderes de fleste tiltag som understøttende for større andele af klasselærerne, selvom der observeres visse forskelle.

9.3

Skoleledernes vurdering af forskellige understøttelsestiltag (s. 84)

Der er stort overlap i, hvad klasselærere og skoleledere overordnet mener er nødvendigt i deres arbejde med at håndtere vold og udadreagerende adfærd i fremtiden. Det tiltag, skoleledere mener vil klæde skolen bedst på, er to-voksenordninger, mens de i mindre grader vurderer øgede beføjelser til at gribe fysisk ind som understøttende. 13 pct. af skolelederne mener, at det i høj grad vil understøtte skolens arbejde med vold og udadreagerende adfærd, hvis klasselærerne fik øgede beføjelser til at gribe fysisk ind for at forebygge eskalation eller konflikt. 30 pct. mener slet ikke, at dette vil hjælpe skolens arbejde. Derimod er flest skoleledere enige med klasselærerne om, at flere timer med to-voksenordninger vil være en fordel for håndteringen af vold og udadreagerende adfærd. Her svarer 91 pct. af skolelederne, at det i høj grad eller i nogen grad vil være en fordel. Dernæst svarer 86 pct., at et mere praksisnært PPR vil understøtte deres arbejde.

9.4

Caseskolernes behov og ønsker (s. 85)

På caseskolerne ønskes der *ikke* grundlæggende nye eller andre tiltag. I modsætning udtrykkes der et ønske om, at medarbejderne får flere ressourcer til at arbejde mere systematisk med de tilgange, som de allerede opfatter som virkningsfulde.

9.1 Klasselærernes kompetencer og organisatorisk understøttelse

Hvad skaber gode forudsætninger for håndtering af vold og udadreagerende adfærd?

For medarbejderne i klassen kan der være forskellige organisatoriske forhold, der skaber tryghed og mulighed for at forebygge og håndtere vold og udadreagerende adfærd.

Klasselærerne er derfor bedt om at vurdere tilstedeværelsen af en række kompetencer og organisatoriske forhold, der kunne understøtte dem i håndtere situationer med vold og udadreagerende adfærd (se figur 9.1.1).

Flest klasselærere vurderer, at deres relation til eleverne giver dem gode forudsætninger til at vælge den bedste handlingsmulighed i situationer med vold og udadreagerende adfærd. Samlet angiver 95 pct., at de er helt eller nærmest enige i dette udsagn.

Der er ingen signifikante forskelle på tværs af hverken indskoling, mellemtrin eller udskoling.

I naturlig forlængelse heraf svarer mange klasselærere også – samlet 93 pct. – at deres kendskab til klassens dynamikker ligeledes giver dem gode muligheder for at handle på episoder med vold og udadreagerende adfærd.

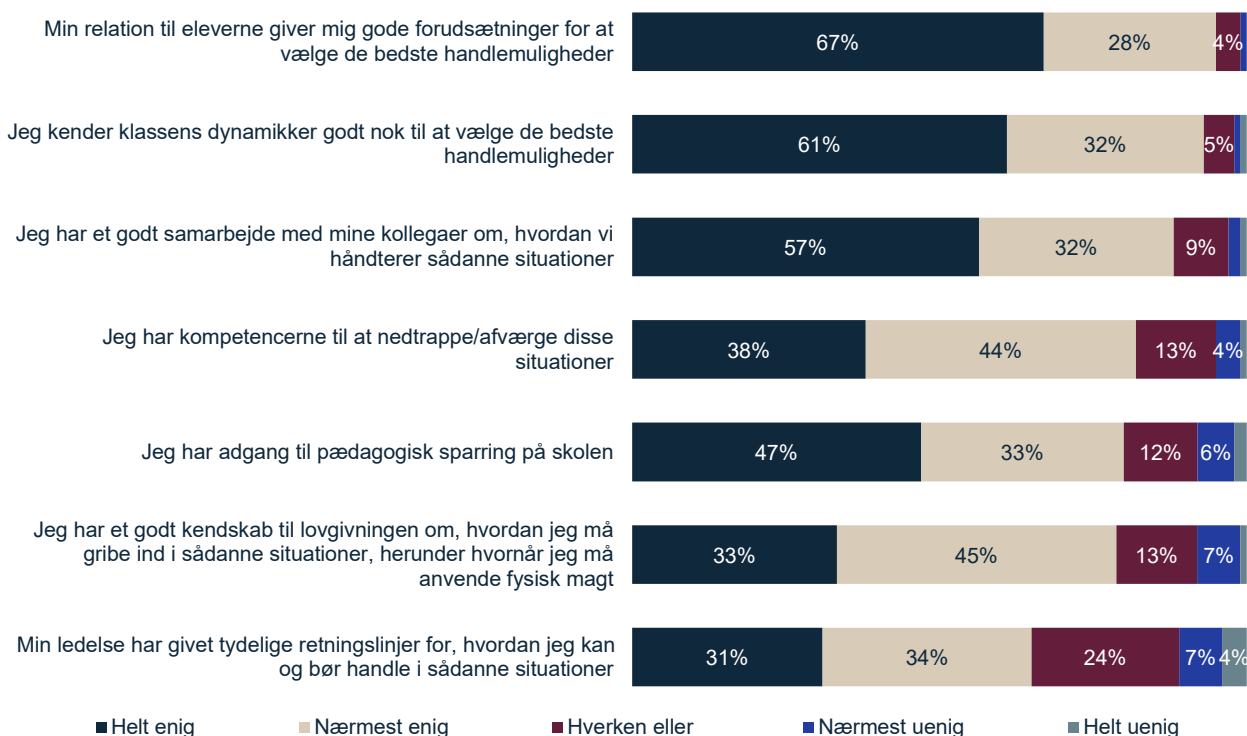
Omvendt er færrest klasselærere enige i, at kendskab til lovgivning samt skoleledelsens retningslinjer giver dem gode forudsætninger for at håndtere situationer. På trods af at færrest er enige i disse kategorier, svarer en majoritet dog stadig, at de er helt eller nærmest enige i udsagnene.

Dog svarer 11 pct. af klasselærerne, at de er helt eller nærmest uenige i, at ledelsens retningslinjer giver dem gode forudsætninger for at vurdere, hvordan de skal reagere i episoder med vold og udadreagerende adfærd.

Klasselærere i klasser med ingen eller lav voldsbelastning er mere tilbøjelige til at svare helt enig på flere af nedenstående spørgsmål sammenlignet med klasser med høj belastning (se tabelrapport 1, tabel 89-95).

Figur 9.1.1: Klasselærersurvey: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om dine forudsætninger for at håndtere situationer, hvis elever udviser voldelig og udadreagerende adfærd i klassen, du besvarer for?

N = 860

9.2 Tiltag som klasselærere vurderer vil klæde dem bedre på til at håndtere fremtidige episoder

Hvad vurderer klasselærerne?

Hvis skoler vil styrke arbejdet med at forebygge og håndtere vold og udadreagerende adfærd, kan de anlægge forskellige strategier og tiltag. Derfor er klasselærerne spurgt, hvilke tiltag der efter deres vurdering bedst klæder dem på til at håndtere episoder fremover.

Som det fremgår i figur 9.2.1, er der relativt bred enighed om, at flere undervisningstimer med to-voksenordninger vil klæde dem bedre på. Samlet er 78 pct. af klasselærerne helt eller nærmest enige i, at to-voksenordninger vil give dem bedre forudsætninger for at håndtere episoder med vold og udadreagerende adfærd. Dette er det mest udbredte blandt klasselærerne. Signifikant flere lærere er helt enige, når der er stort omfang af vold og udadreagerende adfærd i klassen sammenlignet med klasser med intet omfang.

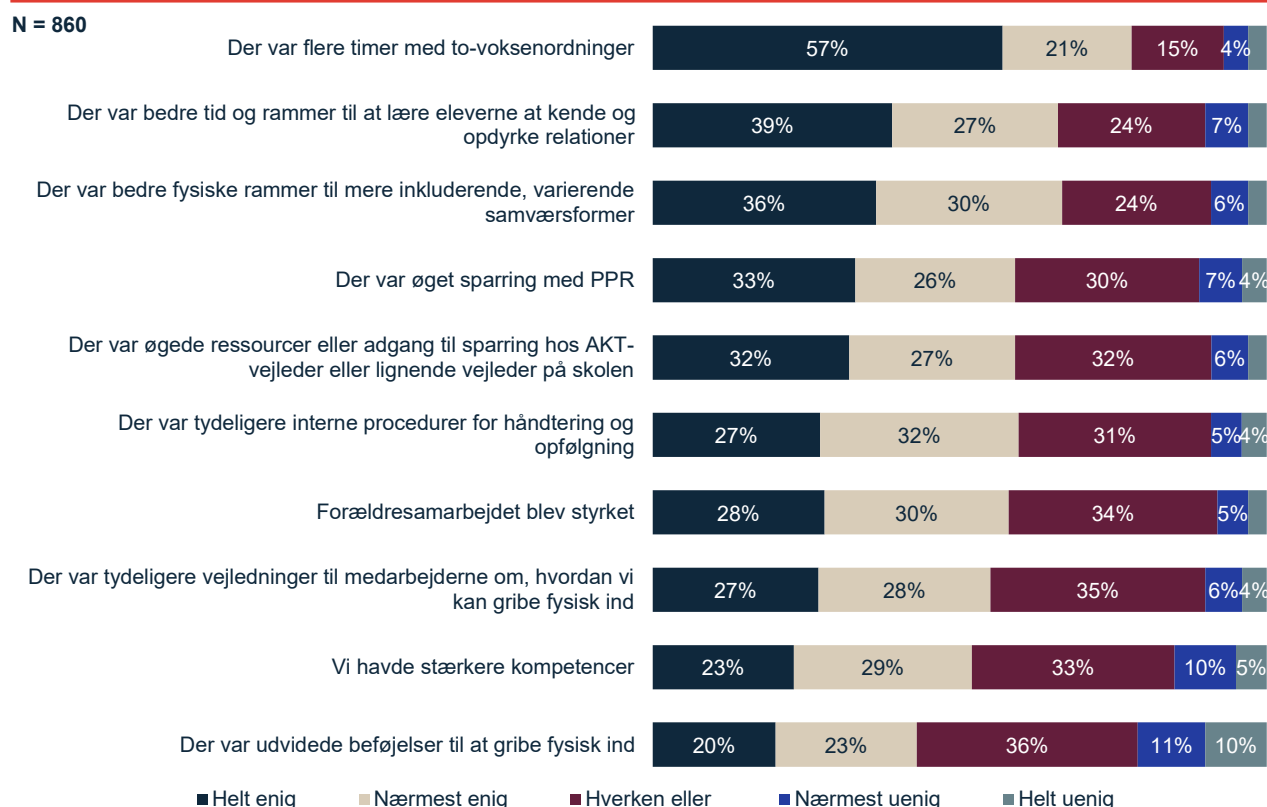
Videre vurderer flere, at bedre tid og rammer til at lære eleverne at kende (66 pct.) samt bedre fysiske rammer (66 pct.) vil være virkningsfuldt.

Færrest klasselærere er enige i, at udvidede beføjelser til at gribe fysisk ind vil stille dem bedre i fremtidige situationer med vold og udadreagerende adfærd. Samlet er 43 pct. helt eller nærmest *enige* i dette, mens 21 pct. er helt eller nærmest *uenige*. Dermed er det også det forslag, hvor klasselærerne er mest polariserede i deres holdninger.

Tænk tanken DEA har i januar 2026 gennemført en rundspørge blandt ansatte i folkeskolen, som viser bred opbakning til den daværende Regerings lovforslag om udvidede beføjelser til fysisk indgriben blandt klasselærere og pædagoger. Særligt spørgsmålsformuleringen adskiller sig meget, så resultaterne kan ikke sammenlignes direkte. Se desuden afsnit 3.4 for perspektivering.

Kvindelige lærere angiver signifikant oftere end mænd, at de er helt enige i flere udsagn. I klasser med højt voldsomfang ser lærerne særligt positivt på to-voksenordninger samt øget sparring med AKT-vejledere eller PPR, og lidt flere også ser positivt på beføjelser til fysisk indgriben (se tabelrapport 1, tabel 101-110).

Figur 9.2.1: Klasselærersurvey: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Jeg og mine kolleger ville være bedre klædt på til at håndtere fremtidige episoder med vold og udadreagerende adfærd, hvis...

9.3 Skoleledernes vurdering af forskellige understøttelsestiltag

Hvad vurderer skolelederne?

For at undersøge, om der er forskellige vurderinger af gavnlige og understøttende indsatser mellem skolelærere- og ledere, er alle skoleledere blevet stillet et spørgsmål, som minder om det til klasselærerne på foregående side. Resultaterne vises i figur 9.3.1.

Først og fremmest ses, at flest skoleledere anser flere timer med tolærerordninger som et tiltag, der kan understøtte skolens arbejde med håndtering af vold og udadreagerende adfærd. 91 pct. svarer, at det i høj eller nogen grad vil understøtte skolens arbejde. Næsten lige så mange, 86 pct., svarer, at et mere praksisnært PPR vil understøtte arbejdet. Sidstnævnte er ikke et lige så udbredt ønske blandt klasselærerne.

Bedre fysiske og relationelle rammer er også tiltag, som flere skoleledere vurderer som understøttende, hvilket flugter med klasselærernes vurdering.

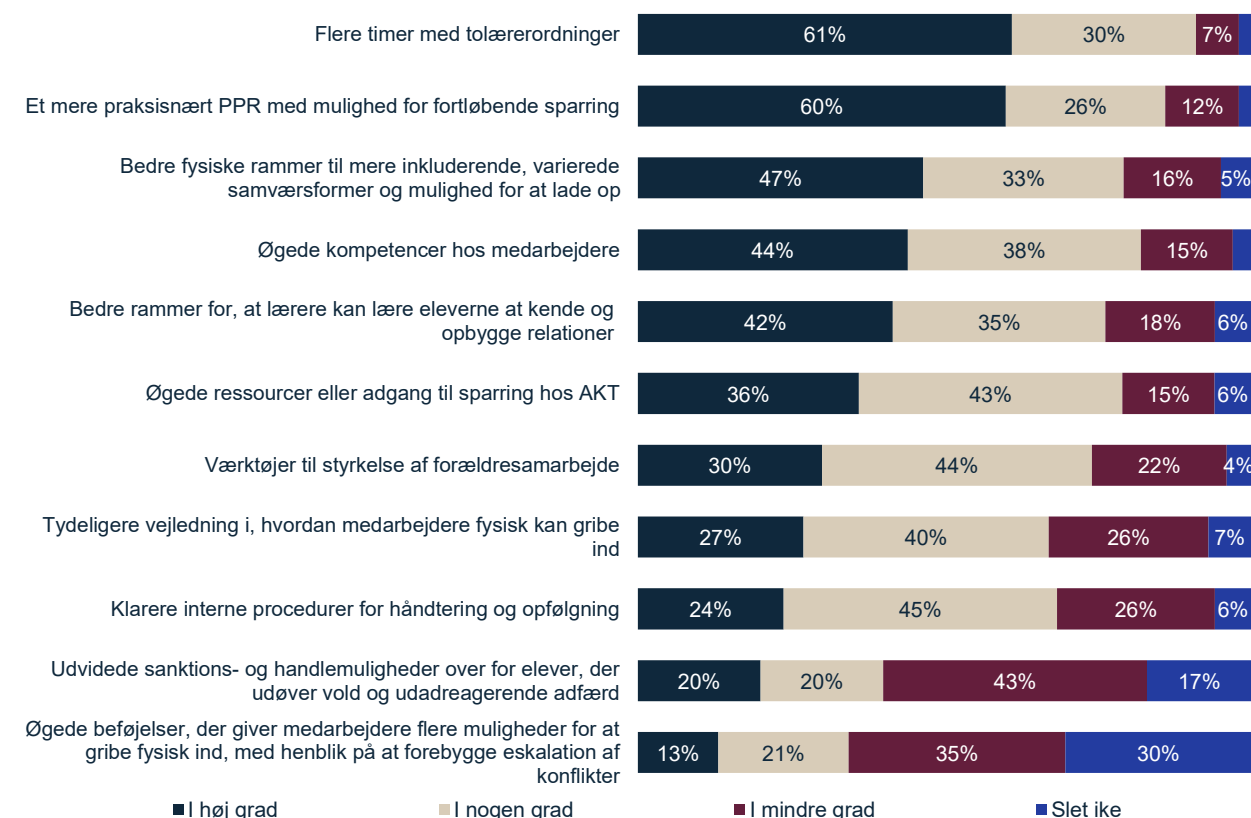
Igen går den kategori, som færrest skoleledere opfatter som et understøttende tiltag, igen fra klasselærersurveyet. 34 pct. af skolelederne angiver, at øgede beføjelser til at gribe fysisk ind i høj eller nogen grad vil understøtte skolens arbejde med at forebygge vold og udadreagerende adfærd. 35 pct. svarer i mindre grad, og 30 pct. svarer slet ikke. I tråd hermed mener færre skoleledere også, at udvidede sanktions- og handlemuligheder vil understøtte skolen. Mens samlet 40 pct. svarer i høj og nogen grad hertil, svarer 43 pct. i mindre grad og 17 pct. slet ikke.

Det bliver dermed tydeligt, at øgede fysiske beføjelser og sanktioner er tiltag, som færre skoleledere anser som understøttende.

Ledere på folkeskoler svarer generelt, at flere af nedenstående tiltag vil være understøttende sammenlignet med ledere på frie grundskoler. Særligt er der en stor diskrepans i synet på tolærerordninger. Her svarer flere folkeskoleledere (74 pct.) end ledere på frie grundskoler (31 pct.) i høj grad.

Figur 9.3.1: Ledersurvey: I hvilken grad vurderer du, at følgende rammer, indsatser og muligheder vil understøtte din skoles arbejde med at håndtere fremtidige episoder med vold og udadreagerende adfærd? Det ville hjælpe skolen at få:

N = 206

9.4 Caseskolernes behov og ønsker

På **caseskolerne** er det et gennemgående træk, at ledelse og fagpersoner mener, at vold og udadreagerende adfærd, på tværs af faggrupper, først og fremmest betragtes som noget, der bør forebygges gennem pædagogiske og organisatoriske indsatser frem for håndteres gennem udvidede handlemuligheder eller beføjelser, når situationen er opstået.

De kvalitative data peger dermed på, at surveyenes høje opbakning til bl.a. to-voksenordninger, styrket PPR-samarbejde, bedre muligheder for relationsarbejde og kompetenceudvikling primært skal forstås som ønsker om bedre rammer for at arbejde mere systematisk med de tilgange, som fagpersonerne allerede vurderer som virksomme.

Skolernes fagpersoner peger især på bedre rammer for det forebyggende pædagogiske arbejde. Informanter beskriver, at arbejdet med at opbygge relationer, støtte elevernes følelsesregulering og håndtere konflikter tidligt er afgørende men vanskeligt at prioritere i en travl skolehverdag. De fremhæver derfor to-voksenordninger som en vigtig ramme for at skabe større nærvær, arbejde i mindre grupper og styrke relationerne til eleverne.

“Der er brug for flere voksne omkring børnene. I børnehaven har der været 3 voksne til måske 21 børn. Og så starter de i skole, hvor der er én voksen, der skal passe på 25 børn og samtidigt sørge for, at de bliver undervist og lærer noget og har det godt sammen. Det er jo urimelige krav.”

Interview med overgangspædagog, caseskole 1

“Min egen erfaring er, at det, der faktisk er mest forebyggende, er relationskompetencerne. Det vil sige, at man får opbygget en god relation til eleverne, at de kender én, respekterer én, og at man reelt kan tale med dem.”

Interview med udskolingslærer, caseskole 1

Skolelederne peger på, at flere voksenressourcer er en vigtig del af løsningen, men særligt på caseskole 1 understreger ledelsen samtidig, at flere voksne i sig selv ikke forebygger vold og udadreagerende adfærd. Effekten afhænger af, at medarbejderne har de nødvendige pædagogiske kompetencer, arbejder ud fra fælles metoder, og har en fælles forståelse af, hvordan ressourcerne omsættes i praksis. Kompetenceudvikling og fælles pædagogisk praksis fremhæves derfor som vigtige forudsætninger for, at eksempelvis to-voksenordninger får den ønskede effekt.

“Det kommer ikke af sig selv, at der bliver mindre uro, bare fordi man sætter to voksne ind i en klasse. Det kræver, at de to voksne planlægger og forbereder undervisningen sammen og har en klar ansvars- og rollefordeling. Og det er også lidt af en kulturforandring.”

Interview med skoleleder, caseskole 1

Både fagpersoner og ledelse peger samtidig på behovet for et tættere og mere praksisnært samarbejde med PPR. Der efterspørges ikke en grundlæggende anden rolle for PPR, men bedre muligheder for tidlig sparring, løbende vejledning og fælles refleksion over konkrete udfordringer i læringsmiljøet.

